

Kansalaismielipide ja kunnat

Ilmapuntari 2012

Kansalaismielipide ja kunnat

Kansalaismielipide ja kunnat

Ilmapuntari 2012

KAKS – KUNNALLISALAN KEHITTÄMISSÄÄTIÖ

KANSALAISMIELIPIIDE JA KUNNAT
ILMAPUNTARI 2012

Kunnallisalan kehittämissäätiön
Polemia-sarjan julkaisu nro 87
© Pole-Kuntatieto Oy

Vammalan Kirjapaino Oy, Sastamala 2013
ISBN 978-952-5801-65-1 (nid.)
ISBN 978-952-5801-66-8 (PDF)
ISSN 1235-6964

Sisällys

ESIPUHE	7
1 JOHDANTO	9
2 KUNTA-ASENTEET KUNTAVAALIVUONNA 2012	11
2.1 Kunnallisten palveluiden riittävyys	11
2.2 Palvelujen tärkeys	12
2.3 Millä alueellisella kokonaisuudella tulisi olla palveluiden järjestämisvastuu?	14
2.4 Tulisiko erilaiset kuntayhtymät oman maakunnan alueella yhdistää yhdeksi kuntayhtymäksi?	16
2.5 Onko palvelujen tuottajalla väliä?	17
2.6 Suhtautuminen kuntaliitoksiin	19
2.7 Kuntaliitosten etu- ja haittanäkökohdat	21
2.8 Muut kehittämis ehdotukset ja kannanotot	23
3 KUNTAVAALIT: RATKAISUJEN PERUSTEET JA TULEVAISUUDEN ODOTUKSET	27
3.1 Puoluevalinnan perusteet äänestäneiden keskuudessa	28
3.2 Mitkä olivat asiaperusteet kuntavaaleissa?	29
3.3 Muita ratkaisuihin vaikuttaneita tekijöitä	32
3.4 Miten asioiden ja palveluiden uskotaan kehittyvän omassa kotikunnassa seuraavan neljän vuoden aikana?	33

Esipuhe

Viime vuosi oli kuntavaalivuosi. Sen vuoksi toteutimme *Kansalaismielipide ja kunnat – Ilmapuntari 2012* -tutkimuksen TNS Gallup Oy:n kanssa poikkeuksellisella tavalla. Yhden kyselyn sijasta vaivasimme kansalaisia yhteensä neljä kertaa, ennen ja jälkeen vaalien. Tähän kirjaan on koottu keskeinen anti kolmesta kyselystä.

Pääasiana olivat kuntien järjestämisvastuulla olevat palvelut. Toki vaaliteemoja ja kuntarakennetta myös perattiin. Syksyllä kysyimme vielä vajaan 5 000 otoksella kansalaisten kantoja maakunnittain. Näin saimme aiempaa tarkempaa alueellista tietoa kunta-asioista ja alueiden tulevaisuuden näkymistä.

Tutkimuksen, kuten sarjan aiemmatkin osat, on Kunnallisanalan kehittämissäätiön toimeksiannosta tehnyt TNS Gallup Oy. Hankkeen suunnittelijana ja vastaavana johtajana on toiminut toimialajohtaja Juhani Pehkonen apunaan erikoistutkija Pentti Kiljunen. Lämpimät kiitokset tekijöille!

Tammikuussa 2013

Antti Mykkänen
asiamies

KAKS – Kunnallisanalan kehittämissäätiö

1 Johdanto

Tässä raportissa esitetään keskeiset tulokset tutkimuksesta, jolla on selvitetty suomalaisten suhtautumista kunnallishallintoon. Kysymyksenasettelu on laaja ja kattaa useita teemakokonaisuuksia. Kunnallisen toiminnan kuvaa ja kehittämistarpeita hahmotetaan niin palvelutuotannon kuin kuntademokratian (kuntavaalit) näkökulmasta. Vaikka tarkastelukehikona on kunta ja kuntavaalit, puntarointi ulottuu välillisesti myös yleisempään yhteiskunnalliseen asenneilmastoon.

Sisällöllisesti moniaineksinen tutkimusaineisto raportoidaan kahteen päälukuun jäsennettynä. Ensin tarkastellaan kuntaa, sitten kuntavaaleja. Toisin sanoen kuntia ja paikallishallintoa koskevat kannanotot on erotettu omaksi kokonaisuudekseen. Raportin jälkiosa puolestaan koostuu pääosin kuntavaaleja koskevista kannanotoista ja äänestämistä koskevien ratkaisujen perusteluista. Koska tarkka rajanveto aihealueiden välillä on vaikeaa, jaotus on luonnollisesti esitystekninen.

Tutkimusaineiston raportointi on jaettu kahteen osaan. Käsillä oleva raportti on tutkimuksen perusraportti, jossa kerrotaan tutkimuksen päätuloksista. Raportissa on runsaasti graafisia kuvia, koska tutkittavat asiat ovat konkreettisia ja kuvat pitkälti itseselitteisiä. Aineiston laajuuden ja moniulotteisuuden vuoksi

kaikkia tuloksia ei siis ole järkevää kirjoittaa systemaattisesti ”auki”.

Tutkimusaineisto koostuu kolmesta erillisestä osa-aineistosta. Ensimmäinen osa tutkimusaineistoa on koottu Gallup Kanavalla (internetpaneelissa) toukokuussa 2012 noin puoli vuotta ennen kuntavaaleja. Haastatteluja tehtiin yhteensä 968. Vastajat edustavat maamme 18–74 vuotta täyttänyttä väestöä Ahvenanmaata lukuun ottamatta. Toinen osa haastatteluista toteutettiin samalla metodilla viikko kuntavaalien jälkeen marraskuun alussa. Haastatteluiden määrä oli 933. Kolmas osa-aineisto kerättiin marraskuun viimeisen viikon aikana. Haastatteluiden määrä oli 1 152. Tutkimusaineistojen virhemarginaali on kolme prosenttiyksikköä suuntansa.

Näiden kolmen perusaineiston lisäksi elokuussa 2012 toteutettiin tutkimus, joka tehtiin maakunnissa. Haastatteluja tehtiin 18–74 vuotta täytäneiden asukkaiden keskuudessa kaikkiaan 4 977. Haastateltuja oli maakunnittain 115–524. Tätä maakuntia koskevaa tutkimusaineistoa on keskeisiltä osin raportoitu kuntavaalien alla erillisinä yhteenvetoina, jotka ovat nähtävissä www.kaks.fi-sivuilla kohdassa Kuntavaaligallup.

Raportin tehtävänä on lähinnä jäsentää aineistoa ja johdattaa lukijaa omien havaintojen ja tulkintojen tekoon. Erillisissä tilastoraporteissa esitetään kaikki tutkimustulokset yksityiskohtaisessa taulukkomuodossa. Ne sisältävät myös tiedot tutkimusaineistojen rakenteesta ja vastaajaryhmien koosta.

Tutkimuksen, kuten sarjan aiemmatkin julkaisut, on Kunnallisanalan kehittämissäätiön toimeksiannosta toteuttanut TNS Gallup Oy.

2 Kunta-asenteet kuntavaalivuonna 2012

2.1 Kunnallisten palveluiden riittävyys

Suomalainen hyvinvointiyhteiskunta on paljolti perustunut kunnallisten palvelujen määrään ja monimuotoisuuteen. Joskin niiden runsauden ajan historia on lyhyempi kuin usein muistetaan, ja 1990-luvun alun lama katkaisi palvelutuotannon kasvukehityksen. Tämän jälkeen on käyty keskusteltua siitä, mitä palveluille on tapahtunut – vai onko mitään – ja ovatko nykyiset palvelut ylipäättään riittäviä. Uusin palveluiden uhanalaistaja on kuntia jälleen kurittava talouden suhdannekuoppa.

Lähes joka toinen pitää vanhushpalveluita riittämättöminä

Tulokset ovat yleisilmeeltään positiivisia. Lähes kaikki tiedustellut palvelut arvioidaan ainakin jokseenkin riittäviksi. Kärkeen kohoavat liikuntaan ja urheiluun liittyvät palvelut, jotka valtaosa (81 %) katsoo riittäviksi. Käytännössä yhtä hyvän arvosanan saavat peruskoulut (80 %). Myös lukioita ja ammatillisia oppilaitoksia (77 %) sekä teknisiä palveluita (69 %) koskevat arviot erottuvat myönteisyydellään muista. Lähimmäksi neljän kärkeä sijoittuu lasten päivähoido (62 %).

Aivan kaiken ei kuitenkaan koeta olevan kunnossa. Selvimpänä kriittisyys kohdistuu vanhustenhuoltoon, jota pitää riittämättömänä vähintään kaksi viidestä (44 %). Huomionarvoista tyytymättömyyttä havaitaan myös terveystalvelujen kohdalla (35 % pitää niitä riittämättömänä).

Kokoava yleisarvosana kunnan palvelujen riittävyydelle painottuu kuitenkin yksiselitteisen myönteiseksi (73 % / 21 %). Silti se, onko tulos vapauttava tuomio kuntien nykyiselle palvelutalvannolle, jää ainakin osittain tulkinnanvaraiseksi: riittämättömiksi koetaan yleensä ne palvelut, joita kuntalaiset pitävät kaikkein tärkeimpinä (terveystalvelut, vanhusten huolto).

Tulkinnassa tulee myös ottaa huomioon, että haastateltavilta kysyttiin tyytyväisyyttä lähinnä palveluiden määrään eli siihen, onko palveluja saatavissa, ei niinkään sitä, millaisia ne ovat laadultaan. Palvelun laatu ei välttämättä aina käy yksiin edellisen kanssa, koska palveluiden laadulla voidaan ajatella olevan useita erilaisia kriteereitä. Kun tätä testattiin vuoden 2009 tutkimuksessa käyttäen arvioinnissa laajempaa kriteeristöä (kunnan palveluita arvioitiin kokonaisuutena palvelujen määrän, saatavuuden ja laadun kannalta), tulosten ero jäi kuitenkin vähäiseksi.

Edellisen kerran vuonna 2010 Ilmapuntari-tutkimuksessa tiedusteltiin palveluiden riittävyyteen liittyviä näkemyksiä. Tuolloin tutkimus toteutettiin henkilökohtaisina haastatteluina, mikä hankaloittaa vertailua. Tulokset kuitenkin piirtyvät pääpiirteissään samansuuntaisiksi. Kipupisteitä olivat jo tuolloin vanhusten huolto ja terveystalvelut. Eräiltä osin näkemykset saattavat olla hieman kriittisempiä. Vanhusten huoltoon ja terveystalveluihin sekä teknisiin palveluihin kohdentuu aiempaa hieman enemmän tyytymättömyyttä.

2.2 Palvelujen tärkeys

Terveystalvelut, peruskoulut, vanhusten huolto ja lasten päivähoito ovat tärkeimmät kuntatalvelut

Vuoden 2012 Ilmapuntari-tutkimuksessa kansalaiset arvioivat suoraan erilaisten kunnallisten palveluiden tärkeyttä kotikunnassaan. Kunnallisten palveluiden arvottaminen ei suuresti muu-

ta kuvaa, joka on eri vuosina saatu palvelujen riittävydestä, tasosta ja välttämättömyydestä.

Kaikki tiedustellut palvelut koetaan tärkeiksi ja suurin osa jopa erittäin tärkeiksi. Kärkeen kohoavat terveyspalvelut, peruskoulut, vanhusten huolto ja lasten päivähoido. Äärimmäisen tärkeitä ovat enemmistön mielestä em. ohella lukiot ja ammatilliset oppilaitokset sekä tekniset palvelut. Vähemmän tärkeiksi, joskaan ei merkityksettömiksi, koetaan kulttuuripalvelut, liikunta-, urheilu- ja kuntoilumahdollisuudet ja -palvelut sekä kirjastopalvelut. Tämän pohjalta on ymmärrettävää, että tutkimuksessa monien kunnallisten peruspalveluiden järjestämisvastuun nähdään vastaisuudessaakin kuuluvan yksiselitteisesti peruskunnalle, ei laajemmalle kokonaisuudelle.

Kun tulokset suhteutetaan edellä eri yhteyksissä esille tulleen kuntapalveluita puolustavaan asennoitumiseen, voidaan tehdä joitakin johtopäätöksiä. Tulokset kertovat, ettei kuntapalveluista tiukasti kiinni pitäminen perustu niinkään käsitykseen palveluissa tapahtuneesta heikentymisestä saati niiden suoranaisesta katoamisesta, vaan huoleen siitä, että ne eivät vastaisuudessa heikkenisi. Tyytymättömyys kuntapalveluihin kohdistuu näkyvimmin juuri niihin palveluihin, joita kuntalaiset pitävät kaikkein tärkeimpinä.

Puolueiden kannattajien välillä on painotuseroja

Puoluekanta loihtii eroja kansalaisten keskuudessa siitäkin huolimatta, että järjestys pysyy pääpiirteissään eri puolueiden tukijoiden keskuudessa samana kuin kansalaisten parissa keskimäärin. Terveyspalvelut, peruskoulut, vanhusten huolto ja lasten päivähoido ovat tärkeistä tärkeimpiä.

Kokoomuksen kannattajien arvioissa tärkeistä tärkeimpiä ovat peruskoulut, terveyspalvelut ja vanhusten huolto. Keskimäärää vähemmän painoarvoa saa toimeentulotuki kunnan palveluna. SDP:n tukijat painottavat keskimäärää enemmän vanhusten huoltoa, ja keskimäärää vähemmän tärkeitä saa hakea. SDP:n kannattajat arvottavat muita enemmän myös kulttuuri- ja kirjastopalveluita.

Perussuomalaisien tukijat poikkeavat muiden puolueiden kannattajista siinä, että kulttuuripalveluita ei pidetä lainkaan yhtä

tärkeinä. Keskustan tukijat eivät noteeraa toimeentulotukea ja kulttuuripalveluita yhtä tärkeiksi kuin muiden puolueiden kannattajat keskimäärin. Vasemmistoliiton kannattajat puolestaan poikkeavat muista siinä, että lähes kaikkia palveluita pidetään keskimäärää tärkeämpinä. Vihreiden kannattajat ovat arviois-
saan lähellä kansalaisten keskiarviota.

Naiset kokevat kunnalliset palvelut tärkeämmiksi kuin miehet

Palveluiden tärkeysarviointien väestöryhmittäiset erot ovat kokonaisuutena vähäisiä. Syynä tähän on osittain se, että monet ja-
kaumista ovat koko väestön tasolla niin vinoja tärkeyden suun-
taan, että mukaan ei suoranaisesti mahdu merkittävää väestöryh-
mien välistä vaihtelua.

Sukupuolen mukaisissa eroissa kyse on ainoastaan korostus-
eroista, jotka ilmenevät siten, että naiset pitävät kaikkia kuntapal-
veluita tärkeämpinä kuin miehet. Ero naisten ja miesten välillä
on suurin kulttuuripalveluissa. Naisista tuntuvasti suurempi osa
pitää kulttuuripalveluita tärkeämpinä kuin miehistä.

Kulttuuripalveluissa ja teknisissä palveluissa ehkä huomion-
arvoisin on kuntatyyppin mukainen ero. Pääkaupunkiseudulla ja
kaupunkimaisissa kunnissa nämä palvelut koetaan tärkeämmik-
si kuin taajaan asutuissa ja maaseutumaisissa kunnissa.

Vanhustenhuollon kohdalla yhteys ikään on sängen selvä.
Vanhuspalvelut ovat sitä tärkeämpiä, mitä ikääntyneiden
väestöryhmien mielipiteitä tarkastellaan. Tämä ei kuitenkaan
tarkoita sitä, nuoremmat ikäluokat aliarvioisivat vanhusten huol-
toa. Tietynasteinen ikäriippuvuus on havaittavissa myös lasten
päivähoidon kohdalla: Lasten päivähoidon koetaan keskimäärää
merkittävämmäksi kunnalliseksi palveluksi nimenomaan ikään-
tyneimpien kuntalaisten keskuudessa.

2.3 Millä alueellisella kokonaisuudella tulisi olla palveluiden järjestämisvastuu?

Kunnat ovat vastuussa siitä, että kansalaiset saavat keskeiset pal-
velut. Järjestämisvastuun kantavat nykyisin yksittäiset kunnat tai

kuntaa laajemmilla alueilla kuntayhtymät, kuten maakunnissa. Vireillä olevan kuntauudistuksen tavoitteena on turvata kunta- palvelujen rahoitus. Kuntauudistuksen yksi peruskysymys koskee sitä, minkä suuruinen alueellinen tai väestöllinen pohja olisi optimaalinen ajatellen mahdollisimman tarkoituksenmukaista ja kustannustehokasta palveluiden järjestämistä. Määritystä mutkistaa se, että eri palveluiden voidaan ajatella edellyttävän erisuuruisia väestöpohjaa.

Kansalaisten näkemyksiä asiasta tiedusteltiin kysymyssarjalla, jossa heidän tuli arvioida 21 peruspalvelua sen mukaan, millainen aluekokonaisuus heidän mielestään olisi sopivin organisoidaan ja rahoittamaan kuntalaisille kunkin palvelun riippumatta siitä, kuka itse palvelun tuottaa. Osa palveluista oli sellaisia, joissa järjestämisvastuu on nykyisin kunnilla, osa sellaisia, joissa vastuu on kuntayhtymillä. Kolme vaihtoehtoa palvelujen järjestäjiksi olivat kunnat yksin tai kuntien yhteistyö maakunnallisesti tai järjestämisvastuun siirtäminen valtiolle.

Peruskunnalle jätettäisiin järjestettäväksi ainoastaan lasten päivähoito, nuorisotyö, liikunta ja rakennusvalvonta

Yleissilmäys tuloksiin kertoo, että tällä tavalla kysyttynä kuntalaiset eivät ole loputtomasti takertuneet ”omillaan pärjäämiseen”. Tiettyjen kuntalaisten tärkeinä pitämien peruspalveluiden osalta rakenneuudistukset eivät isommin vauhditu kansalaisten toivomusten pohjalta. Monissa asioissa järjestämisvastuu halutaan vierittää yksittäistä kuntaa suuremmalle kokonaisuudelle.

Kansalaiset jättäisivät peruskunnille tehtäviksi vain lasten päivähoiton, lukiot, nuorisotyön, liikunnan, rakennusvalvonnan ja kirjastot. Käytännöllisesti katsoen loput nykyisistä kuntien ja kuntayhtymien tehtävistä halutaan siirtää maakunnallisesti kuntien yhteistoiminnassa järjestettäväksi. Tällaisia kuntien yhteistyössä hoidettavia asioita ovat suomalaisten mielestä ennen muuta mm. ammatillinen koulutus, joukkoliikenne, maakuntakaavoitus, jätehuolto, kansalaisopistot ja elinkeinopolitiikka. Toisaalta pieni osa (10–17 %) kansalaisista on sitä mieltä, että nykyisin kuntayhtymille vastuutetut tehtävät tulisi organisoida peruskunnan tasolla.

Puolueittain tarkastellen kokoomuksen ja vasemmistoliiton kannattajat ovat vahvimmin maakunnallisen palvelujen järjestämisen kannalla. Heistä noin puolet siirtäisi sosiaali- ja terveydenhuollon ja kaksi kolmasosaa elinkeinoasiat, kansalaisopistot ja joukkoliikenteen kunnilta maakunnille.

SDP:n kannattajien keskuudessa maakunnallinen palvelujen järjestäminen oli hieman suositumpaa kuin keskustan kannattajien piirissä. Molemmat puolueet edustavat kansalaisten keskimääräistä kantaa.

Vihreiden kannattajat siirtäisivät maakunnallisesti järjestettäväksi myös lukiot ja rakennusvalvonnan, vasemmistoliiton kannattajat liikunnan. Perussuomalaisten kannattajat tukeutuisivat hieman muita enemmän peruskuntien järjestämisvastuuseen. He säilyttäisivät perusterveydenhuollon ja energihuollon peruskunnilla.

Tehtäviä ei haluta siirtää valtiolle

Tuloksista voi tehdä senkin johtopäätöksen, että valtion vastuulle ei haluttaisi siirtää yhtään tehtäväaluetta. Eniten kannatusta eri puolilla maata saa kuitenkin erikoissairaanhoidon. Vajaa kolmenes (29 %) haluaisi, että erikoissairaanhoidon järjestämisvastuu olisi kuntien sijasta valtiolla. Neljännes suomalaisista siirtäisi myös ammattikorkeakoulutuksen ja kehitysvammaisten laitoshoidon valtion hoidettavaksi.

2.4 Tulisiko erilaiset kuntayhtymät oman maakunnan alueella yhdistää yhdeksi kuntayhtymäksi?

Monet kunnalliset tehtävät ovat sellaisia, että ne hoidetaan yhteistoiminnassa toisten kuntien kanssa. Palveluita yhteisesti useamman kunnan alueelle tuottavia alueellisia kuntayhtymiä on Suomessa tällä hetkellä yli 200. Kunta voi olla mukana monessa eri kuntayhtymässä, joiden aluejaot ovat erilaisia. Aihealueeseen liittyen vastaajille esitettiin seuraava kysymys:

”Miten vastaisuudessa pitäisi menetellä; tulisiko erilaiset kuntayhtymät oman maakuntasi alueella yhdistää yhdeksi kuntayhtymäksi?”

Kuntayhtymien ”kuntaliitos” saa kannatusta lähinnä kokoomuksen, SDP:n ja keskustan kannattajilta

Kansalaisilta ei saada yksiselitteistä näkemystä, mitä kuntayhtymille tulisi tehdä. Reilu kolmannes (35 %) kannattaa oman maakunnan alueen kuntayhtymien yhdistämistä (kuntayhtymien ”kuntaliitosta”). Reilu neljännes (28 %) vastustaa ehdotusta. Yli kolmannes (36 %) ei osaa ottaa lainkaan kantaa asiaan.

Miehet ja naiset reagoivat asiaan eri tavoin. Miehistä vähintään kaksi viidestä (42 %) kannattaa kuntayhtymien liittämistä yhteen oman maakunnan alueella. Naisista vain reilu neljännes (28 %) kannattaa ehdotusta.

Puoluetausta heijastuu vastauksissa siten, että kuntayhtymien ”kuntaliitos” saa kannatusta etenkin kokoomuksen (50 %), SDP:n (44 %) ja keskustan (46 %) tukijoiden keskuudessa. Keskustan kannattajat jakaantuvat kuitenkin kahtia, koska kaksi viidestä (40 %) vastustaa. Perussuomalaisten kannattajista lähes joka toinen asettuu vastarintaan (44 %). Vihreiden, vasemmistoliiton ja pienpuolueiden kannattajien tyypillinen reaktio on ”ei osaa sanoa”.

2.5 Onko palvelujen tuottajalla väliä?

Kysymys palveluiden yksityistämisestä ja ulkoistamisesta kunnallisen toiminnan kehittämiskeinona on kirvoittanut kiivasta mielipiteenvaihtoa riippumatta siitä, mitä käsitteillä on edes tarkoitettu. Yksityiseen toimeliaisuuteen tukeutuvien ”hyvinvointimarkkinoiden” ideaa on aiempien tutkimusten mukaan vierastettu siinäkin tapauksessa, että palvelutarjonta ei muuttuisi. Osalle väestöä samatkaan palvelut eivät ole kelvanneet, jos ne tuottaa väärä taho.

Enemmistön mielestä kunnan tulee vastaisuudessa tuottaa itse ainakin suurin osa palveluista

Tämänkertaisessa tutkimuksessa teemaa lähestyttiin uudella kysymyksenasettelulla. Kysymys luotasi suoraan näkemyksiä siitä, millä osuudella julkisten ja yksityisten toimijoiden tulisi osallistua kunnallisten palvelujen tuottamiseen. Vastaajilta tiedustel-

tiin, mihin suuntaan palveluiden tuotantoa heidän mielestään olisi järkevää kehittää tulevaisuudessa, mikäli he ajattelevat asiaa palveluiden kustannusten, saatavuuden ja laadun kannalta. Symmetrinen viisiportainen asteikko sisälsi kaikki ajateltavissa olevat toimintamallit.

Tulos piirtyy kunnan omaa palvelutuotantoa suosivaksi. Selvästi suurimman kannatuksen (46 %) saa vaihtoehto, jossa kunnat tuottavat suurimman osan palveluista itse ja ostavat loput yksityisiltä yrityksiltä ja järjestöiltä. Vielä tiukempaa linjaa, jossa kunta tuottaa kaikki palvelut itse, haluaa yksi seitsemästä (14 %). Kunnan roolin pitäisi täten hallitsevana yhteensä kuusi kymmenestä (60 %).

Toiseksi suosituin (16 %) on tasajakomalli, jossa kunnat sekä yritykset ja järjestöt tuottavat suurin piirtein yhtä suuren osan palveluista. Järjestelmää, jossa yritykset ja järjestöt tuottavat suurimman osan palveluista ja kunta tuottaa loput, pitää parhaana vain pieni vähemmistö (4 %). Puhdas markkinamalli, jossa yritykset ja järjestöt tuottavat kaikki palvelut, ei saanut tutkimuksessa ollenkaan kannatusta.

Kun vaihtoehtojen suosiota tarkastellaan väestöryhmittäin, päädytään suhteellisen vähäisiin näkemyseroihin. Kunnan joko pääasialliseksi tai yksinomaiseksi palveluiden tuottajaksi haluavat muodostavat enemmistön kaikissa ryhmissä lukuun ottamatta nuoria, joiden keskuudessa epätietoisien osuus on suuri (31 %). Yksityisten toimijoiden eriasteisesti hallitsemia malleja kannattaa enimmillään vajaa kymmenesosa.

Edes puoluekanta ei loihdi merkittäviä eroja suhtautumisessa kuntapalvelujen tuottamiseen. Kokoomuksen kannattajat suhtautuvat palveluiden ulkoistamiseen keskimäärää myönteisemmin. Kuitenkin myös kokoomuksen kannattajista enemmistö ilmoittaa, että kunnan tulee tuottaa ainakin suurin osa palveluista itse. Kokoomuksen ja keskustan kannattajista reilu neljännes soisi yksityisten tahojen tuottavan kuntapalveluista ainakin puolet.

Tuloksista ei voi tehdä johtopäätöstä, että palveluiden ulkoistamista ei saisi tehdä. Kysymys onkin enemmän siitä, mikä on sopeva tasapaino julkisen ja yksityisen palvelutuotannon välillä. Enemmistö väestöstä katsoo, että ainakin pääosa palveluista tuli-

si olla kunnan itsensä tuottamia. Tarkoittaako se sitten niukkaa enemmistöä vai valtaosaa – tämä jää avoimeksi kysymykseksi.

Palvelujen ulkoistamisen seuraamukset aiheuttavat huolta

Kansalaisten ulkoistamishalua hillitsee ennen muuta huoli toimenpiteen sosiaalisista seurauksista. Tämä on tullut esille monissa Ilmapuntari-tutkimuksissa aiempina vuosina. Enemmistö (64 %) kansalaisista ajattelee, että kunnallisten palveluiden ulkoistamisesta seuraavaa eriarvoisuutta ja turvattomuutta. Eikä kansalaisten eriarvoistumishuoli ole koskenut vain tulevaa. Joka toinen on aiempina vuosina ollut taipuvainen hyväksymään näkemyksen, jonka mukaan sosiaalinen ja taloudellinen eriarvoistuminen on omassa kotikunnassa mennyt jo nyt liian pitkälle.

Arvioiden väestöryhmittäiset erot jäävät ehkä yllättävänkin vähäisiksi. Huoli palvelujen ulkoistamisen turvattomuutta lisäävästä vaikutuksesta on tunnusomaista lähes kaikille ryhmille. Teesi saa paljon puoltajia myös ryhmissä, joissa yksityisen palvelutuotannon panokseen muutoin suhtaudutaan varsin toiveikkaasti.

Väittämä ”on yhdentekevää, tuotetaanko kunnalliset palvelut kunnan itsensä tai yksityisten yritysten toimesta, kunhan vain kuntalaiset saavat tarvitsemansa palvelut” antaa asiasta kaksijakoisen kuvan. Näkemyksen hyväksyviä (39 %) on kuitenkin vähemmän kuin sen kiistäviä (49 %), mikä viittaa tiettyyn ennakkoluuloisuuteen ja muutoshaluttomuuteen.

Väestöryhmittäisistä kannoista löydetään eroja, mutta ne eivät ole yleisesti ottaen suuria. Vahvin vastakohtaisuus paikantuu – sinänsä luonnollisesti – poliittiselle kentälle. Kokoomuksen kannattajien enemmistö pitää palveluiden tuottajaa yhdentekevänä, SDP:n ja vasemmistoliiton kannattajien enemmistö ei. Sukupuolen, iän ja koulutustason yhteydet jäävät vaimeiksi.

2.6 Suhtautuminen kuntaliitoksiin

Kysymys kuntaliitoksista kuuluu kunnallishallintomme iäisyyskysymyksiin. Valtiovallan pyrkimykset yhdistää kuntia suurem-

miksi yksiköiksi eivät ole oikeastaan koskaan edistyneet toivotulla tavalla, vaikka kuntien määrä onkin vähentynyt. Itsepäiset kuntalaiset eivät juuri ole reagoineet sen paremmin porkkanaan kuin keppiinkään.

Emotionaalisten, puoluetaktisten ym. tekijöiden ohella liittymisintoa on hillinnyt epäily liitoshankkeiden taloudellisista hyödyistä. Kuntakoon yhteydestä kuntien talouteen ja toiminnan tehokkuuteen vallitsee erilaisia käsityksiä. Myös asiasta laaditut selvitykset ovat lyöneet toisiaan korville. Vaikka suurten yksiköiden edullisuudesta on muodostunut kuntakeskustelussa ja median palstoilla eräänlainen tosiasia, sen paikkansapitävyys on kyseenalaistettu useissakin tutkimuksissa.

Nykyisen maan hallituksen kuntauudistushanke on saanut kuitenkin kuntaliitoskeskusteluun uutta vauhtia ja myös uusia sävyjä. Mukaan kuvaan ovat tulleet ehdotukset radikaaleista rakenneuudistuksista, joissa kuntien lukumäärää vähennettäisiin jopa murto-osaan nykyisestä. Kuntaliitosproblematiikka on ollut mukana tutkimussarjan kaikissa osissa tavalla tai toisella.

Kuntaliitokset jakavat kansaa

Tutkimuksessa vastaajille esitettiin kaksi kuntaliitoksia sivuavaa kysymystä. Aluksi kysyttiin, miten haastateltava yleensä suhtautuu kuntaliitoksiin maassamme. Tämän jälkeen kysyttiin sitä, miten hän suhtautuu oman asuinkunnan yhdistämiseen suuremmaksi kokonaisuudeksi naapurikunnan/naapurikuntien kanssa.

Suhtautuminen kuntaliitoksiin jakaa kansan kahtia. Suhtautumisessa ei asiallisesti ole suuria eroja, arvioidaanko asiaa yleisesti vai oman kunnan osalta. Monissa aiemmissa tutkimuksissa on käynyt ilmi, että kuntaliitoksiin suhtaudutaan myönteisesti, jollei se koske omaa asuinkuntaa.

Kaksi viidestä suomalaisesta (41 %) suhtautuu vähintäänkin melko myönteisesti yleensä kuntaliitoksiin maassamme. Oman asuinkunnan yhdistymistä suuremmaksi kokonaisuudeksi naapurikunnan tai -kuntien kanssa kannattaa 42 prosenttia kansalaisista. Omaa asuinkuntaa koskevan kuntaliitoksen vastustajien osuus nousee tässä tutkimuksessa reilun kolmanneksen tasolle (35 %).

Hallituspuolueiden kannattajat vastaan oppositiopuolueiden kannattajat

Kuntaliitoksen (oma kunta) kannatus on keskimäärää suurempaa Uudellamaalla (50 %) ja pääkaupunkiseudulla (55 %). Pohjois-Suomesta (43 % vastustaa), taajaan asutuista (54 % vastustaa) ja maaseutumaisista (48 % vastustaa) kunnista löytyy vastustusta selvästi enemmän kuin kannatusta.

Oman asuinkunnan liittäminen yhteen naapurikuntien kanssa saa keskimäärää enemmän ymmärtämystä kokoomuksen (60 %), SDP:n (56 %), vasemmistoliiton (60 %) ja vihreiden (54 %) kannattajilta. Perussuomalaisista (54 % vastustaa) ja keskustan (52 % vastustaa) kannattajille omaan kuntaan kohdentuva liitos on myrkyä.

2.7 Kuntaliitosten etu- ja haittanäkökohdat

Suhtautumista kuntaliitoksiin ei käsitelty pelkkänä puolesta-vastaan-kysymyksenä. Tutkimuksessa selvitettiin myös sitä, mihin syytekijöihin kansalaiset kannanottonsa perustavat. Liitoksiin liittyviä etu- ja haittanäkökohtia luodattiin erillisillä kysymyssarjoilla: mitkä seikat puhuvat kuntaliitosten toteuttamisen puolesta, mitkä niiden toteuttamista vastaan.

Kuntaliitoksia puoltaviksi tekijöiksi nähdään lähinnä turhan byrokratian vähentyminen ja kunnallisten palveluiden turvaaminen

Yleisesti tuloksesta voidaan todeta, ettei mikään peruste nouse ylivoimaiseen asemaan. Useimmin tunnistetuksi tai otaksutuksi hyödyksi kohoaa turhan hallinnon ja byrokratian vähentyminen (46 %). Kunnallisten palveluiden turvaamista ennakoitiin viidestä (42 %) ja kunnallistalouden perustan parantumisesta reilu kolmannes (37 %). Yritystoiminnan edellytysten parantumiseen (26 %) ja palvelutuotannon tehostumiseen (26 %) uskoo neljännes.

Yleisluonteiseen hyvinvointihyötyyn eli asukkaiden elinolojen paranemiseen uskoo vain viidennes (21 %). Huomionarvoinen on niiden kansalaisten osuus (17 %), joiden mielestä kuntaliitoksilla ei saavuteta mitään hyötyä ("ei ole tällaisia asioita"). Lukujen

voi katsoa kertovan, että kuntaliitosten hyötyihin suhtaudutaan tietyllä varovaisuudella.

Jos kohta tulosta voi lukea monella tavalla, yhtäältä lukujen voi katsoa kertovan, ettei kuntaliitosten niihin hyötyihin, joita liitoksilla ensisijaisesti haetaan, uskota kovin laajasti. Esimerkiksi palvelutuotannon ja kunnallisen päätöksenteon tehostuminen saa kansalaismielipiteessä vain verraten heikon vasteen. Hallinnon keventymisen nousulla listan kärkeen taas on yhtymäkohta niihin toteutettujen kuntaliitosten vaikutuksia koskeviin selvityksiin, joiden mukaan merkittävin saavutettu hyöty on ollut yleishallinnon menojen väheneminen.

Hyväosaiset uskovat muita useammin kuntaliitosten hyötyihin

Hyötyarviointeja yksityiskohtaisemmin tarkasteltaessa todetaan myös, että usko kunnallisen palvelutuotannon tehostumiseen kasvaa asteittain koulutustason myötä. Korkein arvo saadaan johtajilta ja ylemmiltä toimihenkilöiltä. Asuinkontekstin ominaisuudet – kuntatyyppi ja kunnan alueellinen sijainti – heijastuvat arviointeihin. Palvelutuotannon tehostumiseen uskotaan keskimäärää enemmän pääkaupunkiseudulla. Maaseutumaisia kuntia leimaa uskon puute. Usko hyötyihin vähenee siirryttäessä pääkaupunkiseudulta Pohjois-Suomeen.

Poliittisen kannan mukaiset näkemyserot näkyvät siten, että kokoomuksen ja vihreiden kannattajilla on muita enemmän uskoa kuntaliitosten hyötyihin. Keskustan ja perussuomalaisten tukijat eivät ole ollenkaan samassa määrin vakuuttuneita.

Kuntalaiset pelkäävät palvelujen heikkenevän ja vaikutusmahdollisuuksiensa vähentyvän

Liitosten otaksuttujen haittojen lista on jonkin verran lihavampi. Silti erityistä avaintekijää – yksittäistä kuntaliitosten vastustusta selittävää huolenaihetta – ei asijoukosta ole mahdollista nimetä. Useimmin nimetyiksi haittoiksi nousevat palveluiden saatavuuden heikentyminen (50 %) ja asukkaiden vaikutusmahdollisuuksien vähentyminen (50 %).

Näihin liittyen ongelmaksi nähdään myös asioinnin vaikeutuminen kunnan virastoissa ja laitoksissa (49 %) ja kuntien reuna-alueiden tyhjentäminen (49 %).

Myös psykologiset pelot noteerataan. Melko monien (33 %) arviona on, että henkinen yhteenkuuluvuus kunnassa vähenee. Kunnallisten palvelujen heikkenemiseen uskoo yli kaksi viidestä (44 %). Luku on samaa tasoa kuin palvelujen turvaamista odottavien osuus liitosten puolesta puhuvana asiana. Tämän mukaan kansalaisista huomattava osa siis odottaa liitosten seuraamukseksi kunnallisten palveluiden tulevan turvatuksi, joskin heikentyneinä.

Vastaava suora vertailu voidaan tehdä asukkaiden elinolojen kehitystä koskevista arvioista: elinolojen huonontumista odottavia on haittalistalla hieman enemmän (31 %) kuin hyötylistalla niiden parantumista odottavia (21 %).

Haitta-arvioita väestöryhmittäin eriteltäessä havaitaan varsin vähän eri kannanotoissa johdonmukaisesti samansuuntaisena toistuvia eroja. Mikäli esimerkiksi otetaan käsitys kunnallisten palveluiden heikkenemisestä liitosten myötä, todetaan, että tunnusomaisin kyseinen huoli on maaseutumaisissa kunnissa asuville, Pohjois-Suomen alueella asuville sekä perussuomalaisten, keskustan ja vasemmistoliiton kannattajille. Vähiten uhkaan uskovat kokoomuksen ja SDP:n kannattajat.

2.8 Muut kehittämisehdotukset ja kannanotot

Käsityksiä kunnallisista palveluista sekä niiden kehittämisestä ja kustannuksista luodattiin myös väittämämuotoisin seurantakysymyksiin. Niiden tulokset sekä syventävät että selittävät kansalaisten ajattelutapaa.

Kuntapalvelut on oltava kaikkien kuntalaisten saavutettavissa

Pyrkimys kuntalaisten oman vastuun ja omatoimisuuden lisäämiseen on kuntakeskustelussa enenevästi esille tullut kehitysviisio. Useissa puheenvuoroissa tämän suuntaista tulevaisuudenkuvaa on pidetty vääjäämättömänä.

Vastuun uusjakoa voidaan kaavailla myös toisella tavalla. Sen sijaan että lisätään vähän kaikkien vastuuta, vastuu voidaan säilyttää joillekin ja samalla ottaa pois toisilta. Kyse olisi tällöin siitä, että kuntapalvelut kohdistettaisiin vain vähävaraisille. Tällaiseen kunnan taakan kevennyskeinoon suhtaudutaan torjuvasti.

Ehdotuksen ”kunnalliset palvelut tulisi kohdistaa lähinnä vain niille kuntalaisille, joilla ei ole varaa yksityisiin palveluihin” torjuu useampi kuin seitsemän kymmenestä (73 %). Hyväksyvällä kannalla on vain viidennes (19 %), joten jakaumaa voidaan pitää lähes täystyrmäyksenä. Tulos kieli siitä, että kuntapalveluita tulee vastaisuudessa olla tarjolla kaikille, myös hyväosaisille.

Kunnallisverotus ei ole maassamme liian korkea

Kaikella hyvällä on hintalappu. Tämän vuoksi tutkimuksessa kunnalta saatava hyvä suhteutettiin sen veroina perittävään hintaan.

Väite ”palvelut kunnissa ovat paisuneet yli kansalaisten maksukyvyyn” vakavoittaa monien mielet. Asian allekirjoittaa useampi (45 %) kuin torjuu (36 %). Väitteeseen sisältyy myös tietty kriisitietoisuusosio, joka tulee huomioida tehtäessä päätelmiä. Tuskin monikaan kokee ongelmaksi palveluiden runsautta sinänsä, vaan niiden tuottamisesta aiheutuvien kustannusten paisumista (tämän taustalla taas on monen tyyppisiä tekijöitä).

Maksukyvyn koettelu ei kuitenkaan suuremmin hillitse palveluiden haluamista. Niin paljon kuin veroja voivotellaankin, se ei saa suomalaisia kääntämään selkäänsä kunnallisille palveluille. Lähes kahden kolmasosan (60 %) mielestä ”kunnan tarjoamiin palveluihin ja niiden tasoon verrattuna kunnallisverotus ei ole maassamme mitenkään kohtuuttoman korkeata”. Toista mieltä tohtii olla noin joka neljäs (26 %). Jakauma on kiintoisa aikana, jolloin kunnat ovat taloudellisissa vaikeuksissa.

Kuntapalveluiden arvostaminen saa myös muita ilmenemismuotoja. Testattaessa kansalaisten halua ”ilmaisten” kunnallisten palveluiden käyttämiseen päädytään ensi katsomalta hätkähdyttävään tulokseen. Kaksi kolmesta (65 %) yhtyy näkemykseen,

jonka mukaan ”kansalaisilla tulee olla oikeus ilmaisiin tai lähes ilmaisiin kunnallisiin peruspalveluihin riippumatta siitä, mitä palveluiden tuottaminen tulee maksamaan”. Tämän kaikkia talousmiehiä pyörryttävän väitteen torjuu vain noin joka neljäs (27 %).

Jotta tuloksista välittyvä kansalaismielipide ei kuulostaisi kevytmieliseltä, sen tulkinnessa tulee ottaa huomioon kysymyksessä käytetyt käsitteet. Kantaa otetaan peruspalveluiden maksuttomuuteen, ei kaikkeen siihen, mitä kunta keksii asukkailleen tarjota. Toisin sanoen myönteinen vastaus edellyttää vähimmillään ainoastaan näkemystä, että välttämättömät palvelut tulee hinnoitella siten, että ne ovat kaikkien ulottuvilla. Ilmaisuu tähdentää myös edellä käsiteltyä oikeutta palveluihin, mikä osaltaan vaikuttaa kannanottoon.

Joka toinen hyväksyy palveluihin kohdentuvat säästöt

Kuntien rapautuva rahoituspohja ja palvelutuotannon paisuvat kustannukset ovat muodostamassa vaikean yhtälön. Kovilla eivät ole vain syrjäalueet ja kuntakentän perinteinen ”köyhälistö”. Talousahdinko koettelee eriasteisesti kaikkia kuntia, myös leveämpään elämään tottuneita kasvukeskuksia.

Väittämän ”kunnallisiin palveluihin ja hallintoon kohdistettavat säästöt ovat jälleen tarpeellisia, jotta kuntien taloudellinen tilanne paranisi” hyväksyy joka toinen (48 %). Toista mieltä uskalltaa olla enemmän kuin joka kolmas (36 %). Vuonna 2009 samaa asiaa testattiin edellisen kerran, tosin eri aineistonkeruumenetelmällä. Tuolloin seitsemän kymmenestä (71 %) hyväksyi väitteen. Ero on niin suuri, että se ei selittyne erilaisella aineistonkeruumenetelmällä. Haluttomuus säästää on vähentynyt ja selittynee sillä, että osa väestöstä pelkää tärkeäksi koettujen peruspalveluiden heikkenevän liiaksi säästöjen seurauksena.

Väestöryhmittäiset näkemyserot säästötoimien tarpeellisuudesta ovat eräiltä osin tuntuja. Ikääntyneet hyväksyvät vaateen nuorempia ikäluokkia useammin. Kaidalle tielle kuntia kampeaivat useammin etenkin kokoomuksen kannattajat. Vasemmistoliiton tukijat edustavat toista ääripäätä suhtautumisessa säästöihin. Asuinkunnan tyyppi ja alueellinen sijainti eivät juuri heijas-

tu kannanottoihin. Uudellamaalla säästämistarve kiistetään kuitenkin useammin kuin muualla maassa. Ammattiryhmän mukaan säästöjen kannalle taipuvat johtajat ja ylemmät toimihenkilöt, yrittäjät sekä eläkeläiset.

3 Kuntavaalit: ratkaisujen perusteet ja tulevaisuuden odotukset

Kuntavaaleja koskevien tutkimusten mukaan äänestäjien ratkaisuihin näyttäisivät paikalliset asiat painavan enemmän kuin valtakunnalliset. Tämän lisäksi valtaosa kansalaisista ilmoitti kuntavaaleja edeltävissä tutkimuksissa, että oman kotikunnan taloudella ja palveluilla on paljon tai melko paljon merkitystä omien valintojen kannalta.

Tuoreimmassa vuoden 2012 Ilmapuntari-tutkimuksessa kansalaiset arvioivat ennen kuntavaaleja toukokuussa 2012 erilaisten kunnallisten palveluiden tärkeyttä omassa kotikunnassaan. Viikko kuntavaalien jälkeen toteutettiin tutkimus, jossa tiedusteltiin puoluevalinnan syitä kahdella erilaisella kysymysosiossa. Niistä ensimmäinen koski puoluevalinnan yleisiä syitä ja perusteita. Tämä kysymyksenasettelu esitettiin niille, jotka kävivät vaaleissa äänestämässä. Arvioitavia perusteita oli kaikkiaan kolme kysymystä. Tämän jälkeen tiedusteltiin yhteensä 27 yksittäisen asiakysymyksen merkitystä omien ratkaisuiden kannalta kaikilta vastaajilta huolimatta siitä, oliko vastaaja käynyt äänestämässä tai ei.

3.1 Puoluevalinnan perusteet äänestäneiden keskuudessa

Aatteellisisideologiset tekijät selittävät puoluevalintaperusteita

Tarkastelluista kolmestatoista tekijästä tärkeimmäksi puoluevalintaan ratkaisevasti vaikuttaneeksi tekijäksi nousi puolueen aatteellinen linja (56 % vaikutti ratkaisevasti tai paljon). Aatteellisisideologisten tekijöiden jälkeen nousevat tasavahvasti puolueen kyvykkyys ajaa sen sosiaaliryhmän etuja (47 %), johon vastaajat kuuluvat, myös että kokee itsensä puolueen vakituiseksi kannattajaksi (41 %), puolueen toiminta neljän edellisen vuoden aikana on kannatettavaa (41 %), tapa ja tottumus (35 %) ja että puolueella on hyvä puheenjohtaja (32 %).

Valintaperustelujen kärki osoittaa, että puolueiden harjoittamaan politiikkaan kohdistuvilla mielikuvilla ja odotuksilla sekä perinteillä on keskeinen rooli kuntavaalien puoluevalinnassa niiden keskuudessa, jotka kävivät äänestämässä. Vähemmän keskeisiä, joskaan ei merkityksettömiä, ovat vaalikone, protesti, halu näpäyttää päättäjiä tai vaihtelun halu. Ennen vaaleja toteutetuissa tutkimuksissa huomattava osa kansalaisista uhkasi lähtevänsä vaaleissa näpäyttämään päättäjiä. Osa näpäyttämishaluisista ei kuntavaaleissa äänestänyt, osa teki sitten valintansa muilla perusteilla ja päätyi tuttuun ja turvalliseen vaihtoehtoon.

Kyselytutkimuksen keinoin ei ole yksinkertaista jäsentää tarkasti puoluevalinnan perusteita ja syitä. Valintoihin vaikuttavat tekijät ovat moninaisia ja päällekkäisiä. Tuloksista kuitenkin kuntavaalien osalta käy ilmi se, että puoluevalinnan yleiset perusteet nojaavat kolmeen yleisempään tekijään:

- aatteellisisideologinen puoluekiinnittyminen ja tapaaäänestäminen
- puolueen kampanjan onnistuneisuus ja ehdokasasettelu
- muutos- ja vaihtelunhalu

Puolueiden kannattajien välillä on eroja

Tulosten mukaan kokoomuksen, SDP:n ja vihreiden kannattajat painottivat keskimäärää enemmän aatteellisisideologisia perustei-

ta. Keskustan ja perussuomalaisten kannattajat poikkeavat muista siinä, että heidän keskuudessaan korostettiin muita enemmän puolueen kampanjan onnistumista ja ehdokasasettelua kotikunnassa. Perussuomalaisten ja vasemmistoliiton kannattajien keskuudessa valintaperusteena oli keskimäärää useammin muutos ja vaihtelunhalu.

Tuloksia voi tarkastella myös toisin päin. Kokoomusta äänestäneet eivät tunnista itsestään sitä, että olisivat äänestäneet muutos- tai vaihtelunhalusta. Sama havainto on tunnistettavissa myös SDP:tä äänestäneiden osalta. Vihreiden tukijat torjuvat muita selvästi voimakkaammin sen, että perusteena puoluevalinnassa olisi ollut kyse kampanjan onnistumisesta tai ehdokasasettelusta.

Tuloksia voi verrata myös vuoden 2008 vastaavan kuntavaalien jälkiseurannan tuloksiin. Tulokset ovat pääpiirteissään samansuuntaisia kuin nyt. Merkittävin ero ilmenee siten, että useimpien perusteiden koettiin olleen näissä kuntavaaleissa merkityksellisempiä kuin vuonna 2008. Tämä selittyy osaksi sillä, että kuntavaalien äänestysprosentti pieneni. Äänestäneiden joukossa oli – jos perussuomalaisten kannattajat lasketaan pois – aiempaa enemmän puolueiden vakinaisia kannattajia ja siten sitoutuneempia.

3.2 Mitkä olivat asiaperusteet kuntavaaleissa?

Kuntapalvelut vaikuttivat sekä äänestämistä että äänestämättömyyttä koskeviin ratkaisuihin

Kaikilta vastaajilta, olipa sitten äänestänyt tai ei, tiedusteltiin, missä määrin eri asioilla oli merkitystä omiin ratkaisuihin ja valintoihin kuntavaaleissa. Arvioitavia asioita oli kaikkiaan 27. Osa arvioitavista asioista koski keskeisiä kuntapalveluita. Aiemmin toukokuussa oli toteutettu tutkimus, jossa kansalaisilta kysyttiin, kuinka tärkeiksi he kokivat erilaiset kunnalliset palvelut omassa kotikunnassaan. Näiltä osin tutkimusta voi luonnehtia ennen ja jälkeen -tutkimukseksi.

Seuraavassa tarkastellaan vastaajien arvioita erilaisten asioiden merkityksestä käydyissä kuntavaaleissa. Vastaajat punnitsivat jokoista yksittäistä asiaa neliportaisella asteikoilla sen mukaan, mi-

ten tärkeäksi he kokivat niiden olleen ratkaisuisissa ja valinnoissa. Jakaumatasolla tuloksia voidaan tulkita monella eri tavalla. Tässä tarkastelun perustaksi valitaan niiden osuudet, jotka arvioivat asian olleen erittäin tai melko tärkeä.

Mikäli tuloksista halutaan jonkinlainen yleiskuva, niin silloin se tiivistyy kunnallisiin peruspalveluihin. Asiat, jotka vaikuttivat sekä äänestämistä että äänestämättömyyttä koskevissa valinnoissa, olivat kuntapalvelut yleensä ja etenkin terveyspalvelut ja vanhusten huolto. Näiden rinnalle nousee yksi tekijä, joka kytkeytyy kiinteästi kuntapalveluihin. Tämä on kotikunnan talous. Merkilepantavan voimakkaasti vaikuttanut tekijä on myös sosiaali- ja terveyspalveluiden rakenneuudistus.

Lähes kaikkien asioiden koetaan olleen ainakin melko tärkeitä ratkaisuihin vaikuttaneista tekijöitä. Vähemmän tärkeiksi, joskaan eivät aivan merkityksettömiksi, koetaan puolueiden kannatusmittaukset, euroalueen talousvaikeudet, maahanmuutto, kulttuuripalvelut, alkoholi ja huumeet sekä valtion velkaantuminen. Tulokset kielivät siitä, että yleispoliittisilla asioilla, kuten eurokriisillä, ei ollut merkittävää asemaa ihmisten valinnoissa. Ennen kuntavaaleja toteutetuissa tutkimuksissa puolet väestöstä sanoi, että eurokriisi vaikuttaa heidän ratkaisuihinsa kuntavaaleissa paljon.

Kuntavaaleissa nukkuneet pitivät yleisiä poliittisia kysymyksiä tärkeinä asioina

Äänestäneiden ja äänestämättömien kansalaisten painotuksissa on selviä eroja. Äänestämässä käyneet korostavat useimpien asioiden vaikuttaneen heidän ratkaisuihinsa enemmän kuin vaaleissa nukkuneet ilmoittavat. Erityisen suureksi ero nousee, kun tarkastellaan kuntatalouden, vanhusten huollon, lasten päivähoidon ja kaavoittamisen merkitystä ratkaisuiden taustalla.

Löytyy kuitenkin muutama asia, jonka äänestämättömät sanovat vaikuttaneen heidän ratkaisuihinsa enemmän kuin äänestäneiden. Nämä asiat koskivat eurokriisiä, maahanmuuttoa ja valtion velkaantumista. Ne eivät kuitenkaan näyttäneet kantaavan siihen saakka, että nukkuneet olisivat lähteneet äänestämään niiden takia. Joillekin äänestämättä jättämisen syynä voi

olla se, että kuntavaaliäänestämällä olisi aika vähän merkitystä em. asioihin.

Kuntapalveluiden arvostus heijastuu vain osaksi äänestämistä koskevista ratkaisuista

Toukokuussa toteutettiin tutkimus, jossa kansalaiset arvioivat erilaisten kunnallisten palveluiden tärkeyttä omassa kotikunnassaan. Kaikki tiedustellut palvelut koettiin tärkeiksi, suurin osa jopa erittäin tärkeiksi omassa kotikunnassa. Kärkeen kohosivat terveyspalvelut, peruskoulut, vanhusten huolto ja lasten päivähoito. Äärimmäisen tärkeitä olivat enemmistön mielestä em. ohella lukiot ja ammatilliset oppilaitokset sekä tekniset palvelut. Vähemmän tärkeiksi, joskaan ei merkityksettömiksi, nähtiin kulttuuripalvelut, liikunta-, urheilu- ja kuntoilumahdollisuudet ja -palvelut sekä kirjastopalvelut.

Vaalien jälkeen toteutetussa tutkimuksessa tiedusteltiin, kuinka tärkeitä nämä asiat olivat omissa valinnoissa ja ratkaisuissa. Järjestys muotoutuu kutakuinkin samaksi kuin noin puoli vuotta ennen kuntavaaleja järjestetyssä tutkimuksessa. Tärkeistä tärkeimpiä ratkaisuissa olivat terveyspalvelut, vanhusten huolto, tekniset palvelut sekä oppilaitokset.

Näyttäisi kuitenkin siltä, että yksittäisten palveluiden painoarvo äänestämistä koskevista ratkaisuista ei kohoa niin suureksi kuin ennen vaaleja koskevista tuloksista voisi ennakoida. Kaikkien kuntapalveluiden merkitys on äänestämistä koskevista ratkaisuista vähäisempi kuin palvelun yleinen tärkeys. Varsin vähän ihmiset ratkaisuissaan pohtivat toimeentulotukea ja kirjastopalveluita verrattuna siihen, miten näitä arvotetaan yleisesti.

Eroa selittää suurelta osin se, että äänestämistä koskevista ratkaisuista vaikuttavat monet muutkin asiat kuin kuntapalvelut, niihin kohdentuva tyytyväisyys tai tyytymättömyys saati tarpeellisuus omassa kotikunnassa. Puoluevalinnan perusteista kävi ilmi se, että ääntä käyttäneillä kansalaisilla yhtenä keskeisenä ratkaisuihin vaikuttavana tekijänä ovat aatteellisi-deologiset tekijät. Äänestetään tiettyä puoluetta riippumatta siitä, miten puolue tai sen edustajat profiloituvat kuntapalveluita koskevista asioista.

3.3 Muita ratkaisuihin vaikuttaneita tekijöitä

Enemmistö halusi ratkaisullaan vaikuttaa kuntatalouteen

Käsityksiä kuntavaaleihin liittyvistä asioista selvitettiin myös joukolla asenneväittämiä. Niiden tulokset antavat lisätietoja kansalaisten suhteesta käytyihin kuntavaaleihin ja kuntia koskeviin näkemyksiin. Väittämät esitettiin kuntavaaleissa äänestäneille ja niille, jotka eivät äänestäneet.

Kuntien talous oli varsin keskeisessä asemassa äänestäjien ratkaisuissa. Kuusi kymmenestä (60 %) ilmoittaa, että ratkaisullaan halusi vaikuttaa ennen muuta siihen, että kunnan talous saatettaisiin kuntoon. Tämä kannanotto leimaa lähinnä niitä, jotka kävivät äänestämässä kuntavaaleissa. Vaaleissa nukkuneista vain kuudesosa (16 %) jätti äänestämättä sen takia, että halusi teollaan vaikuttaa kotikunnan talouteen.

Väestöryhmittäiset näkemyserot ovat eräiltä osin tuntuvia. Mitä ikääntyneempiä tarkastellaan, sitä enemmän kuntataloutteen vaikuttaminen oli äänestysratkaisun pontimena. Osaltaan tulos kuvastaa sitä, missä määrin yleisesti ottaen ollaan kriisitietoisia.

Palveluiden ulkoistamista sivuttiin jo aiemmin luvussa 2.5. Tuloksista kävi ilmi tietynasteinen varovainen suhtautuminen ja ennen muuta huoli ulkoistamistoimien sosiaalisista seurauksista. Tämä varauksellisuus näkyy myös siten, että joka toinen halusi ratkaisullaan vaikuttaa siihen, että kuntapalveluita ei enempää ulkoistettaisi yksityisten yritysten hoidettavaksi. Tällainen reaktio on leimallinen etenkin SDP:n ja vasemmistoliiton kannattajille. Myös keskustaa äänestäneistä lähes kaksi kolmesta halusi ratkaisullaan asettaa stopin ulkoistamisen lisätoimille. Tulosta ei pidä tulkita siten, että ei saisi ulkoistaa, vaan pikemminkin kyse on toiveesta, että palveluita ei ulkoistettaisi enempää.

Kuntaliitosten vastustaminen oli kolmanneksen (32 %) äänestämistä koskevien ratkaisuiden taustavaikuttimena. Etenkin keskustaa ja perussuomalaisia äänestäneet ilmoittavat halunneensa ratkaisullaan vaikuttaa siihen, että kotikunnassa ei toteuteta kuntaliitoksia. Kokoomuksen, SDP:n, vasemmistoliiton ja vihreiden kannattajia asia ei koskettanut samalla tavoin.

Kaksoisvaalit eivät sytytä

Viimeksi kuluneen vuoden aikana on useammaltakin taholta peräänkuulutettu eduskunta- ja kuntavaalien yhdistämistä. Kaksoisvaaleja on perusteltu mm. sillä, että kunta-asioita hoidetaan aina joidenkin vaalien varjossa. Puolueet ovat lähes jatkuvasti joko toipumassa vaaleista tai niihin valmistautumassa. Äänestäjien pelossa ei ole koskaan poliittisesti oikeaa hetkeä toteuttaa yhteiskunnallisesti merkittäviä uudistuksia.

Kaksoisvaalit saattaisivat lisäksi synnyttää aidon vaalitunnelman ja kiihkon, jota nykyisin pitää olla, että äänestäjät saadaan liikkeelle. Äänestysvilkkaus ainakin kuntavaaleissa nousisi nykyisistä surkeista lukemista.

Ehdotusta on kuitenkin vastustettu sillä perusteella, että erityisesti kuntavaalit jäisivät eduskuntavaalien varjoon eikä vaalikampanjoissa puhuttaisi niihin liittyvistä teemoista, erityisesti kunta-palveluista ja niiden järjestämisestä.

Ehdotus eduskunta- ja kuntavaalien yhdistämisestä ei saa innostunutta vastakaikua kansalaisilta. Vain neljännes (26 %) kannattaa ehdotusta. Joka toinen (50 %) torjuu ehdotuksen, eikä neljännes (24 %) pysty ottamaan kantaa. Tuloksinassa tulee ottaa huomioon se, että kysymys tuli vastaajille puun takaa heti käytyjen kuntavaalien jälkeen. Osaselitys varauksellisuudelle voi olla se, että etenkin kuntavaaleissa ääntä käyttäneet pelkäävät kaksoisvaaleissa paikallisten asioiden jäävän tyystin eduskuntavaalien varjoon.

Väestöryhmittäiset erot suhtautumisessa kaksoisvaaleihin ovat hämmästyttävän pieniä. Kaksoisvaalit saavat keskimäärää enemmän vastakaikua oikeastaan vain eläkeläisiltä (35 %) sekä johtajilta ja ylemmiltä toimihenkilöiltä (33 %).

3.4 Miten asioiden ja palveluiden uskotaan kehittyvän omassa kotikunnassa seuraavan neljän vuoden aikana?

Kuntalaiset odottavat verotuksen ja kotikunnan talouden ajautuvan heikommalle kehitysuralle

Tulevaisuuden odotusten avaamiseksi luodaan vielä katsaus kunnallisten palveluiden kehitykseen. Vastaajien tuli arvioida palve-

lujen kehitystä omassa kotikunnassaan. Tutkimuksessa kurotettiin seuraavien kuntavaalien ajankohtaan kysymällä vastaajilta, miten he uskovat asioiden ja palveluiden kehittyvän kotikunnassa seuraavan neljän vuoden aikana. Tehtävänä oli määrittää, tulevatko palvelut 17 keskeisen kriteerin mukaan arvioituina neljän vuoden aikana parantumaan, heikentymään vai eikö olennaista muutosta ole odotettavissa.

Yleiskuva odotuksista piirtyy verraten neutraaliksi. Muuttumattomuutta ilmaisevat kannat muodostuvat hallitseviksi monien tiedusteltujen näkökohtien osalla. Tulokuvaaja kertoo kuitenkin myös merkittävästä huolesta. Palveluiden heikentymiseen viittaavat arviot peittoavat parantumista kuvaavat arviot kauttaaltaan.

Osa asioista ja palveluista on sellaisia, joissa kehityksen arvioidaan ajautuvan vääjäämättä huonompaan suuntaan. Enemmistö odottaa verotuksen ja kotikunnan talouden ajautuvan huonommalle kehitysuralle. Osaksi tällaisiin asioihin kuuluvat myös terveyspalvelut ja työllisyys omassa kotikunnassa. Etenkin pääkaupunkiseudulla myös rikollisuuden uskotaan kehittyvän pahemmaksi.

Kymmenkunta asiaa on kuitenkin sellaisia, joissa ei uskota heikennyksiä eikä parannuksia tapahtuvaksi. Näitä kuntien vakaita asioita ovat mm. ympäristön tila, kulttuuripalvelut, liikunta-, urheilu- ja kuntoilumahdollisuudet, lasten päivähoido sekä kirjasto- ja palvelut.

Vanhusten huolto huolettaa kuntalaisia, ja vanhuspalveluita pidetään tärkeinä. Suomalaisista kuitenkin vain reilu kolmannes (35 %) arvioi vanhusten huollon ajautuvan huonompaan suuntaan kotikunnassa. Joka kuudes (16 %) uskoo jopa parempaan kehitykseen. Synkistelyn vähäisyyttä saattaa selittää se, että eduskunta on hyväksynyt uuden vanhuspalvelulain sisällön, joka asettaa kunnille velvollisuuksia huolehtia siitä, että iäkkäät saavat tarvitsemiaan palveluja. Asia oli näkyvästi esillä julkisuudessa kuntavaalien alla.

Kuntavaaleissa nukkuneet ovat äänestäneitä vakuuttuneempia kuntalaisten elinolojen heikennyksistä

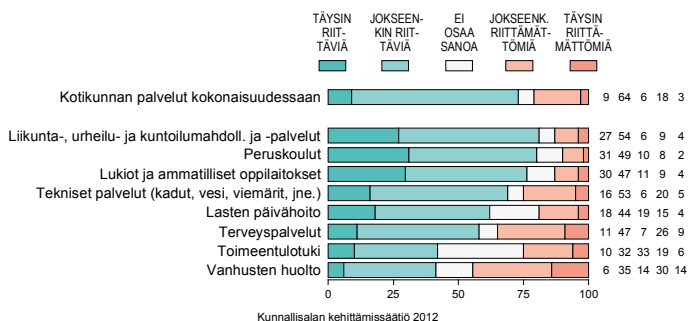
Kuntavaaleissa äänestäneiden ja äänestämättömien välinen ero arvioissa ilmenee ensisijassa epätietoisten osuudessa. Kuntavaaleissa nukkuneiden keskuudessa on huomattavan paljon niitä, jotka eivät osaa arvioida missään asioissa tulevaa kehitystä omassa kotikunnassa. Tälle joukolle on tyypillistä se, että kotikunnasta ei ole mielipiteitä monissa muissakaan asioissa. Äänestämättömyyden syytkin ovat suurelle osalle tätä joukkoa enemmän tai vähemmän mysteeri.

Löytyy kuitenkin yksi asia, jonka osalta äänestämättömien näkemykset ovat selkeästi synkempiä kuin äänestäneiden. Tämä koskee ihmisten elinoloja kotikunnassa. Äänestämättömistä enemmän kuin joka viides (43 %) odottaa elinolojen huonontuvan. Kuntavaaleissa äänestäneistä tällä tavalla ajattelee vain kolmannes (34 %). Melko pessimistisiä kuntavaaleissa nukkuneiden arviot ovat myös silloin, kun puhutaan lasten päivähoidon kehityksestä.

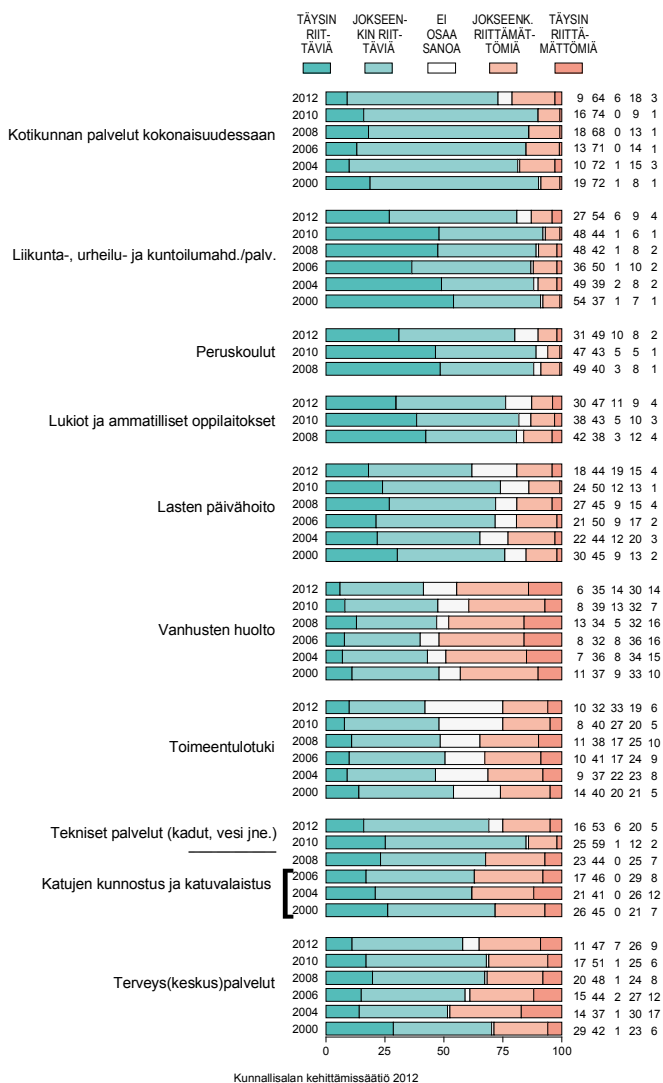
Kuntavaaleissa ääntä käyttäneistä enemmistö olettaa verotuksen ja talouden kotikunnassa kehittyvän huonompaan suuntaan. Myös työllisyyskehityksen arvioidaan pikemminkin pahentuvan kuin parantuvan.

Väestöryhmittäisistä kannoista löydetään eroja, mutta ne eivät ole yleisesti ottaen suuria. Kaikissa ryhmissä näkemykset ovat varsin synkkiä arvioitaessa verotusta, kotikunnan taloutta ja terveyspalveluita. Tuloksista käy ilmi, että etenkin perussuomalaisten kannattajien keskuudessa ilmenee muita enemmän synkkiä visioita kotikunnan tulevaisuudesta.

Kuvio 1. KUINKA RIITTÄVIÄ KUNNALLISET PALVELUT KOTIKUNNASSA OVAT NIIDEN TARPEESEEN NÄHDEN (%).

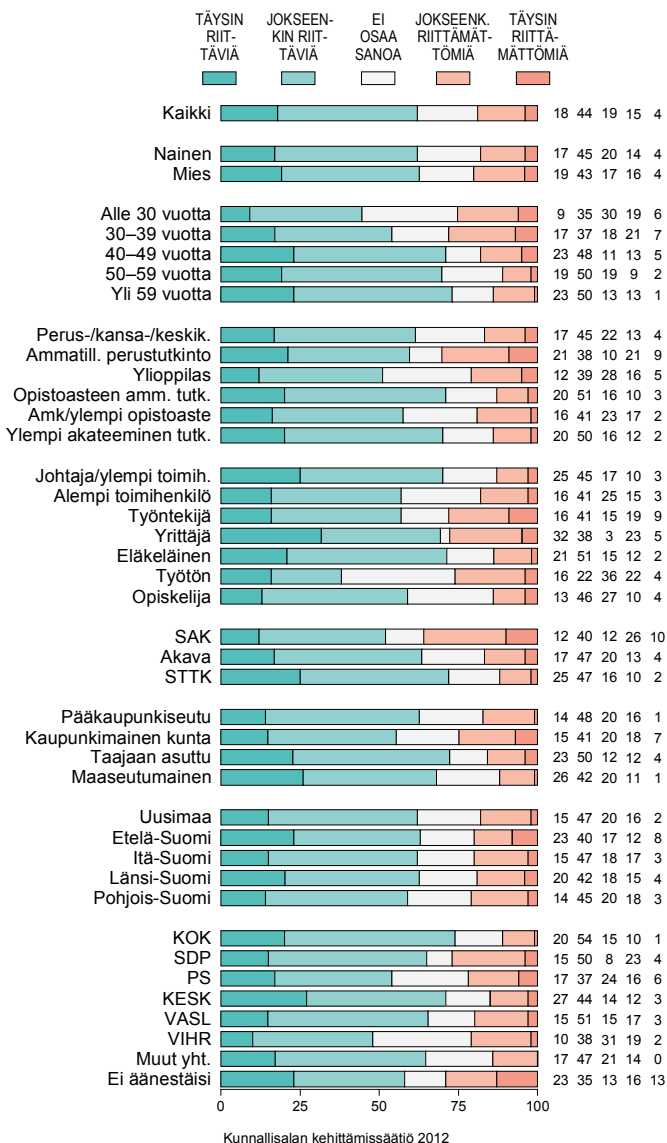

Kuvio 2. KUINKA RIITTÄVIÄ KUNNALLISET PALVELUT KOTIKUNNASSA OVAT: ARVIOT VUOSINA 2000 - 2012 (%).

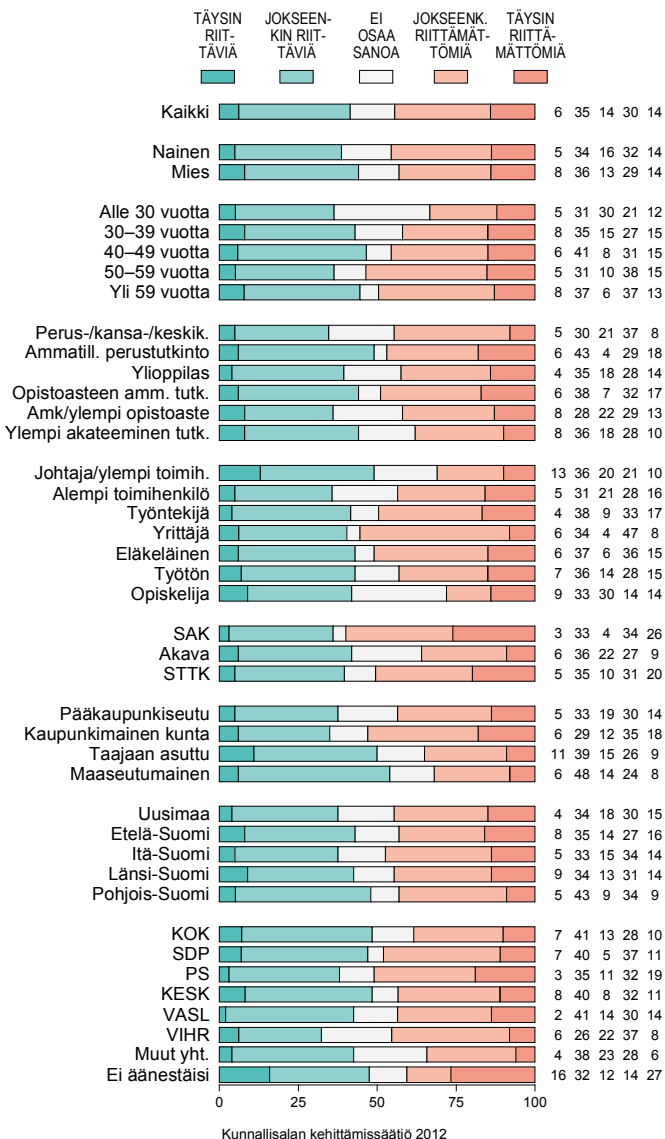

Kunnallissalan kehittämissäätiö 2012

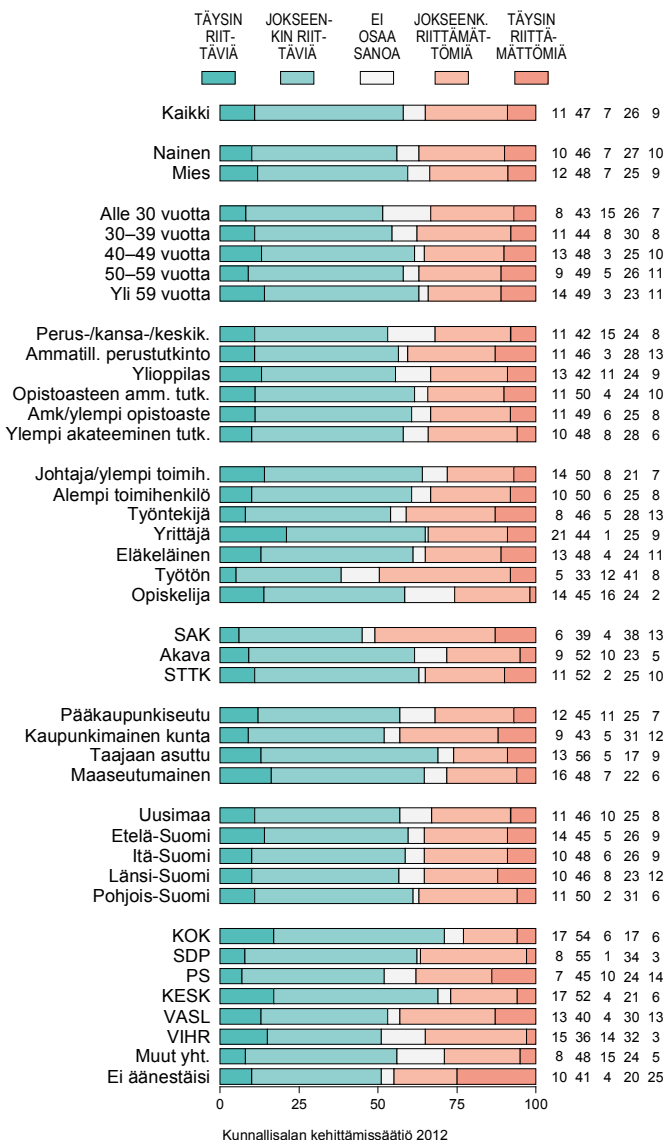
**Kuvio 3. KUINKA RIITTÄVIÄ KUNNALLISET PALVELUT OVAT:
LASTEN PÄIVÄHOITO (%).**

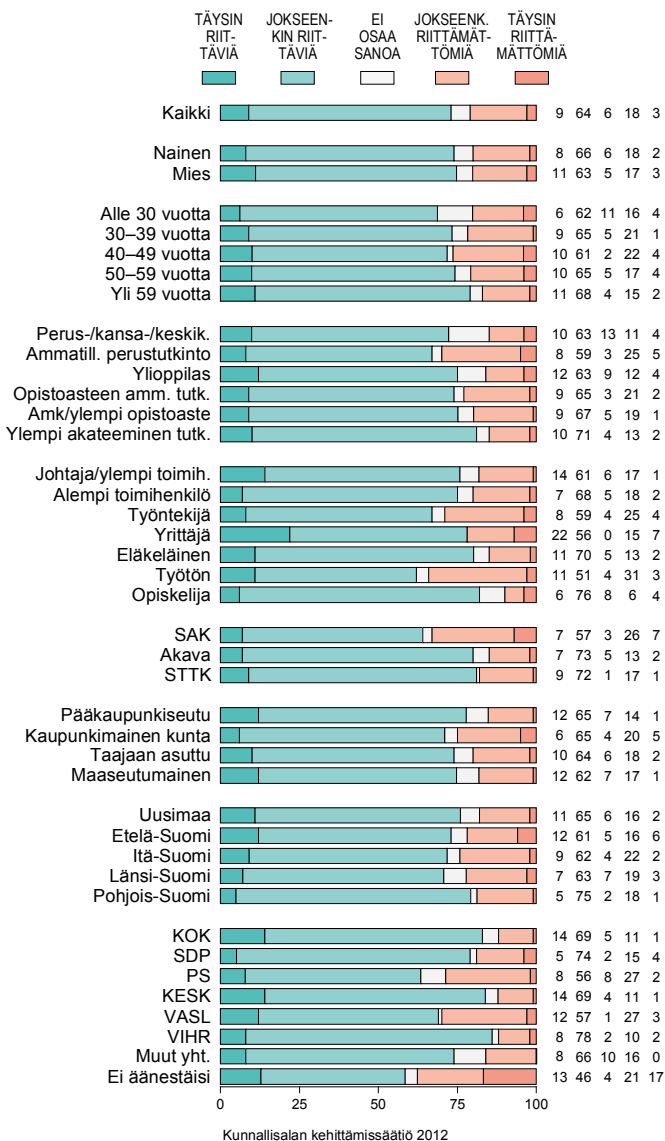
Kuvio 4. KUINKA RIITTÄVIÄ KUNNALLISET PALVELUT OVAT: VANHUSTEN HUOLTO (%).

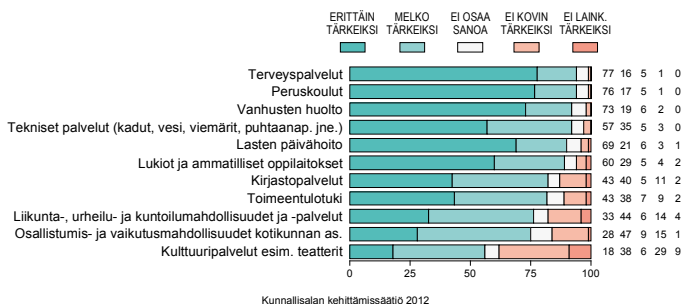
Kuvio 5. KUINKA RIITTÄVIÄ KUNNALLISET PALVELUT OVAT: TERVEYSPALVELUT (%).

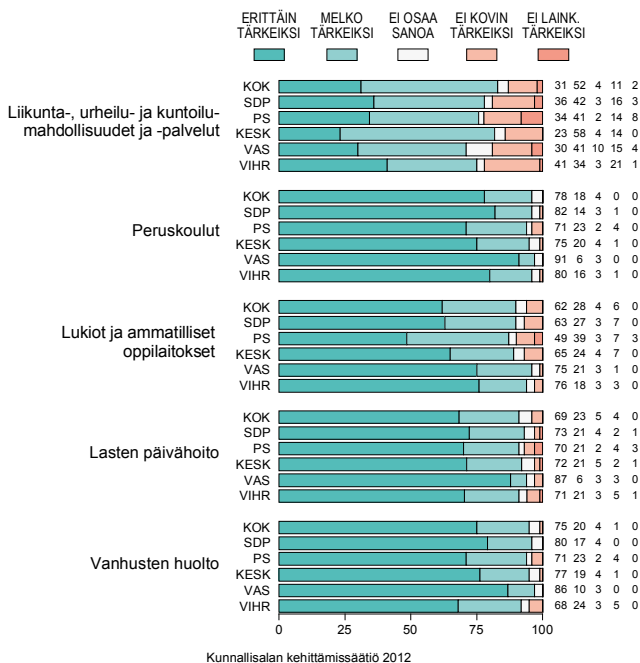
Kuvio 6. KUINKA RIITTÄVIÄ KUNNALLISET PALVELUT OVAT: KOTIKUNNAN PALVELUT KOKONAISUUDESSAAN (%).

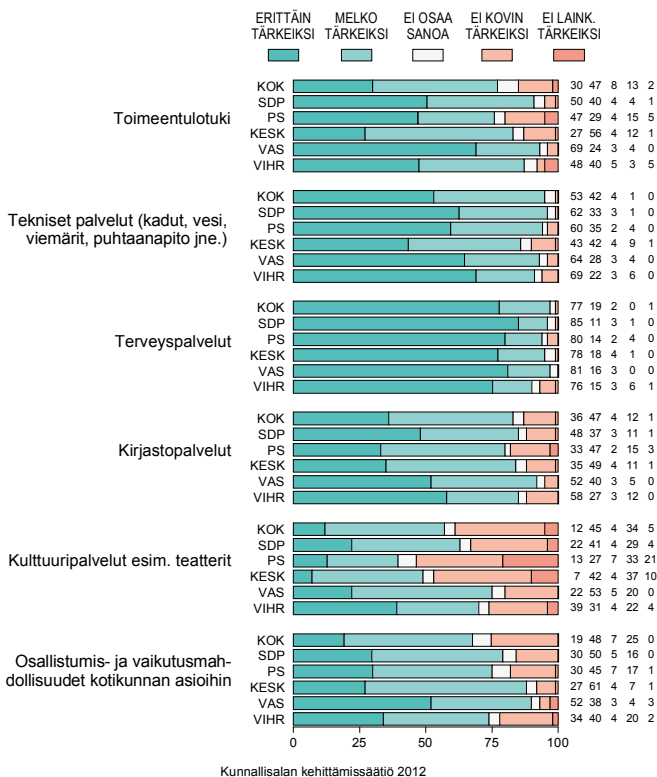
Kuvio 7. MITEN TÄRKEIKSI KOKEE KUNNALLISET PALVELUT KOTIKUNNASSAAN: KOKO MAA (%)

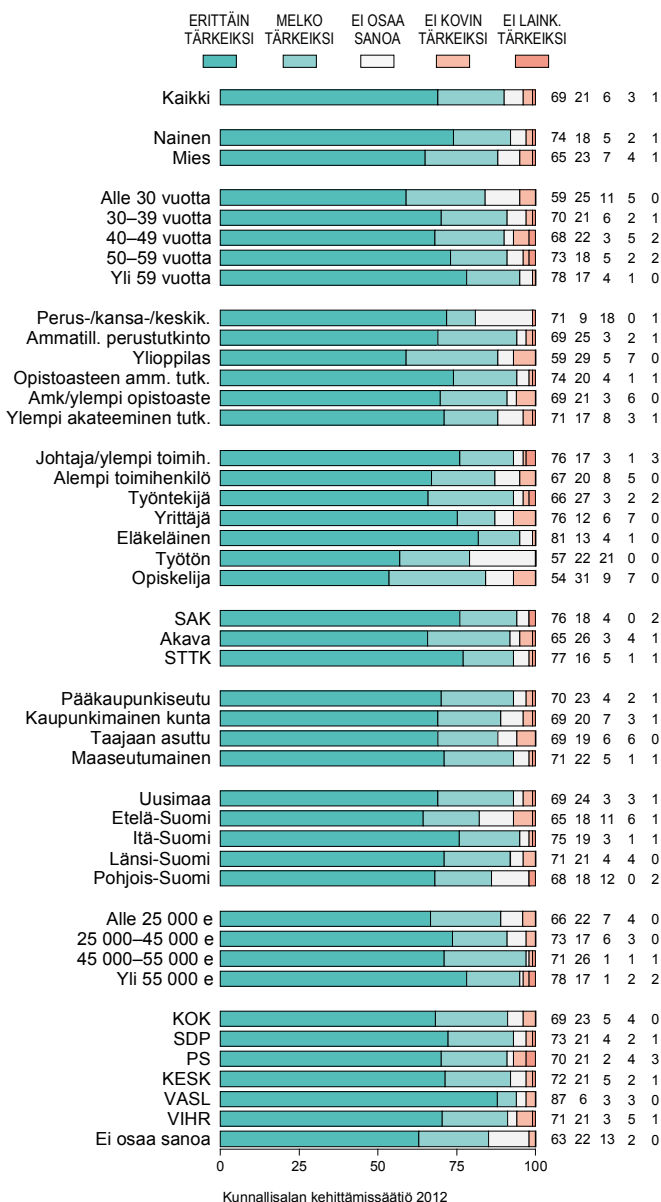
Kuvio 8. MITEN TÄRKEIKSI KOKEE KUNNALLISET PALVELUT: ARVIOT PUOLUEKANNAN MUKAAN (%)

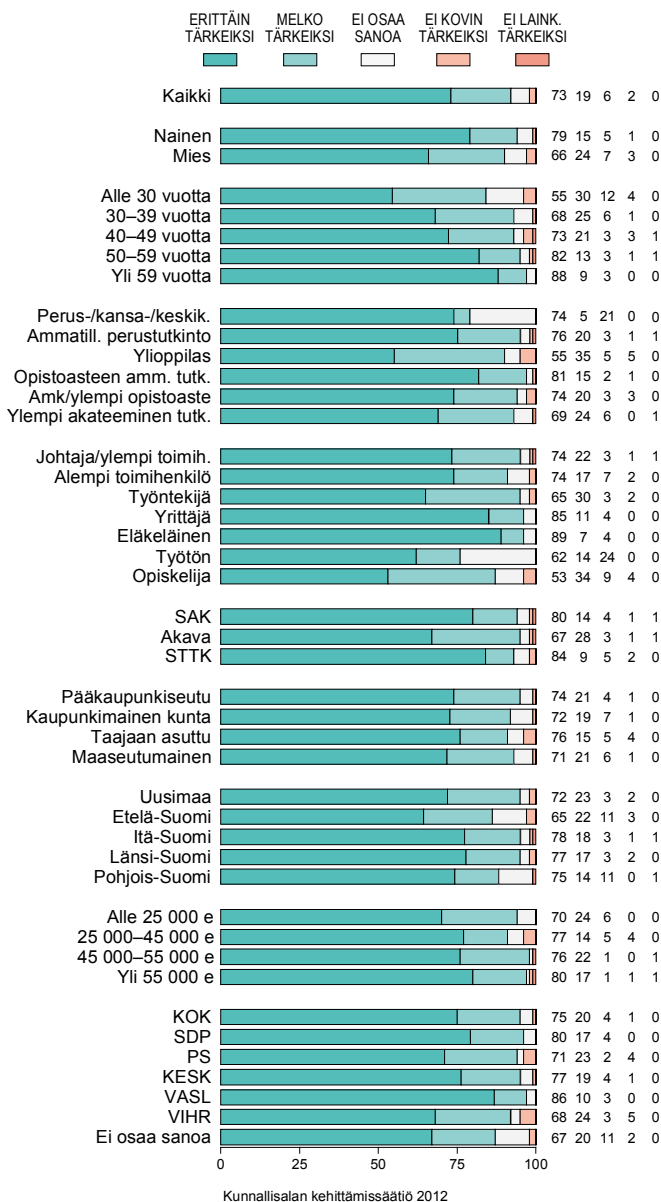
Kuvio 9. MITEN TÄRKEIKSI KOKEE KUNNALLISET PALVELUT: ARVIOT PUOLUEKANNAN MUKAAN (%).

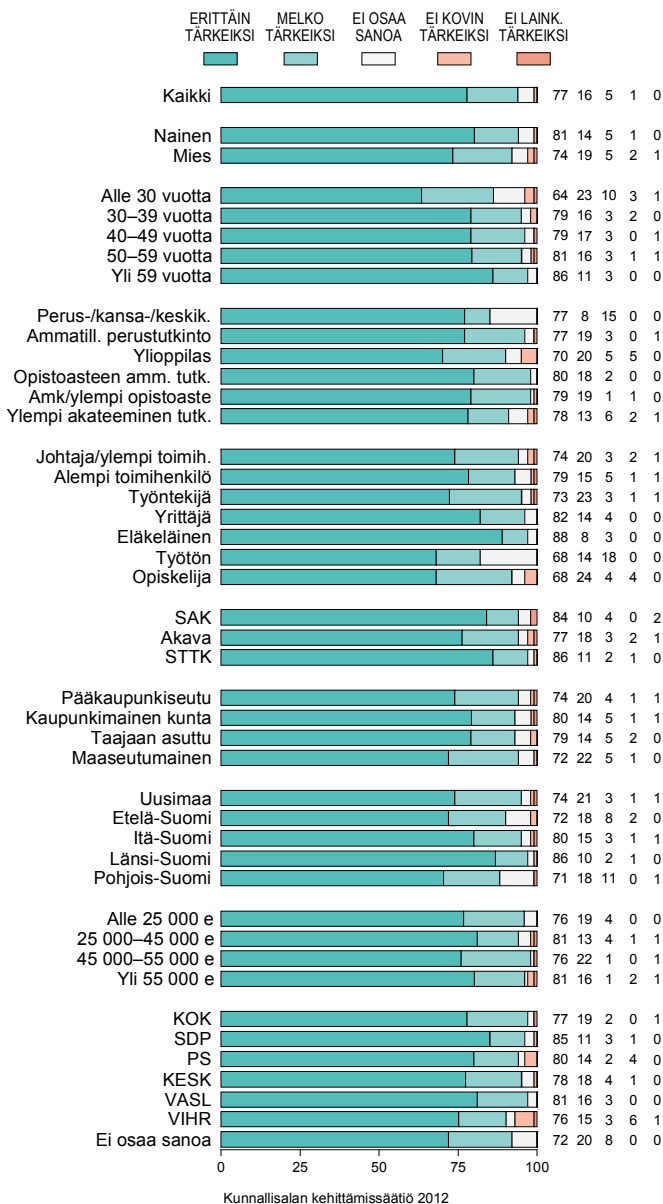
Kuvio 10. MITEN TÄRKEIKSI KOKEE KUNNALLISET PALVELUT:
LASTEN PÄIVÄHOITO (%).

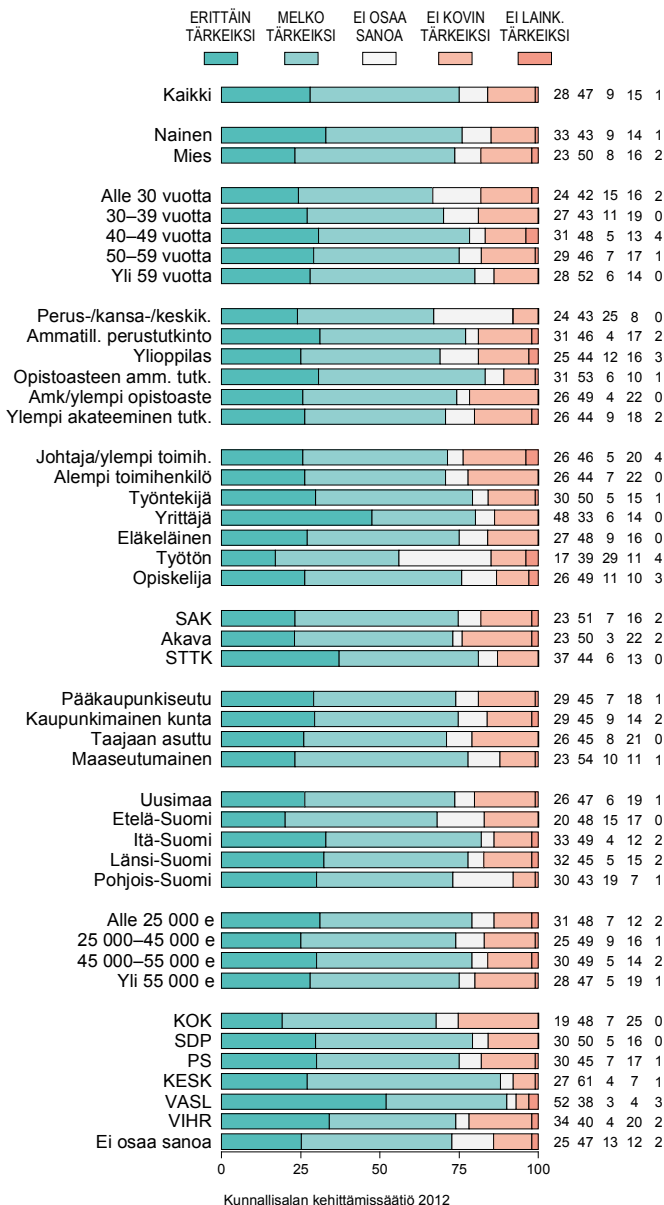
Kuvio 11. MITEN TÄRKEIKSI KOKEE KUNNALLISET PALVELUT: VANHUSTEN HUOLTO (%).

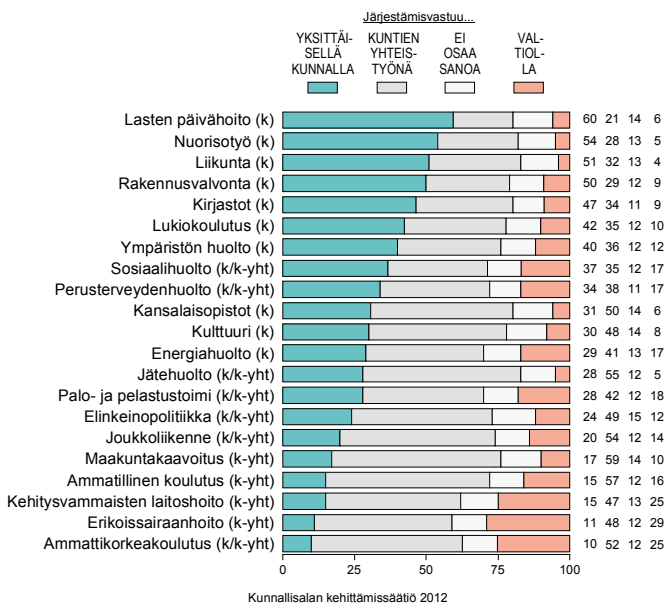
Kuvio 12. MITEN TÄRKEIKSI KOKEE KUNNALLISET PALVELUT: TERVEYSPALVELUT (%).

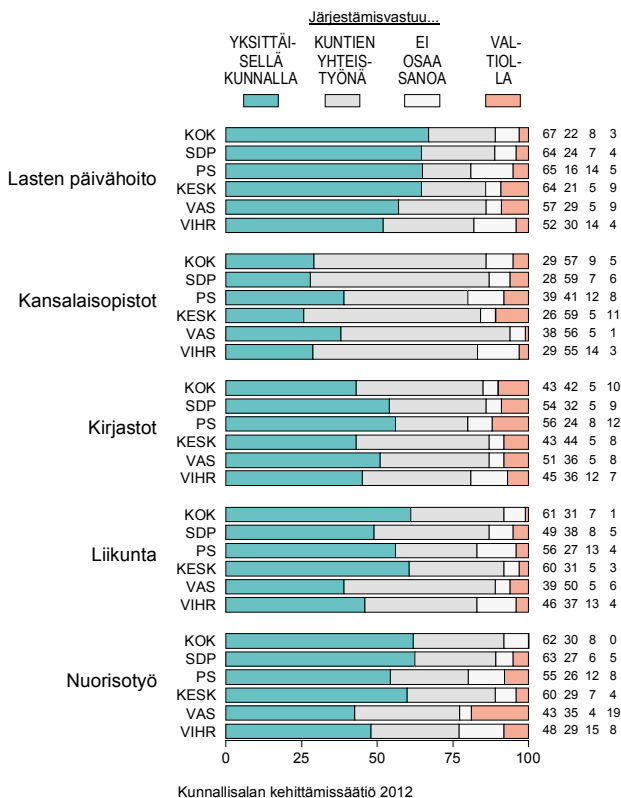
Kuvio 13. MITEN TÄRKEIKSI KOKEE KUNNALLISET PALVELUT: OSALLISTUMIS- JA VAIKUTUSMAHDOLLISUUDET KOTIKUNNAN ASIOIHIN (%).

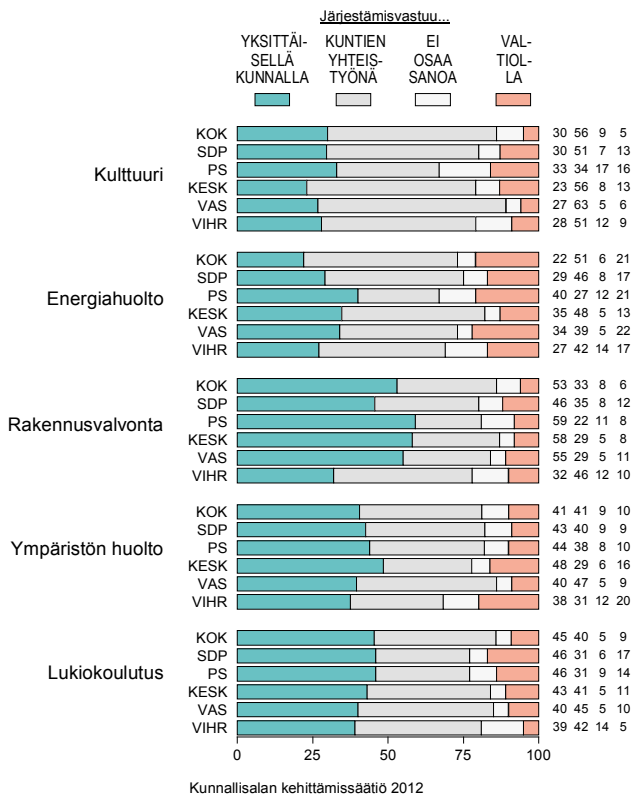
Kuvio 14. MIKÄ ALUEELLINEN KOKONAISUUS OLISI SEURAAVISSA ASIOIS-
SA SOPIVIN ORGANISOIMAAN JA RAHOITTAMAAN PALVELUT:
KOKO MAA (%).

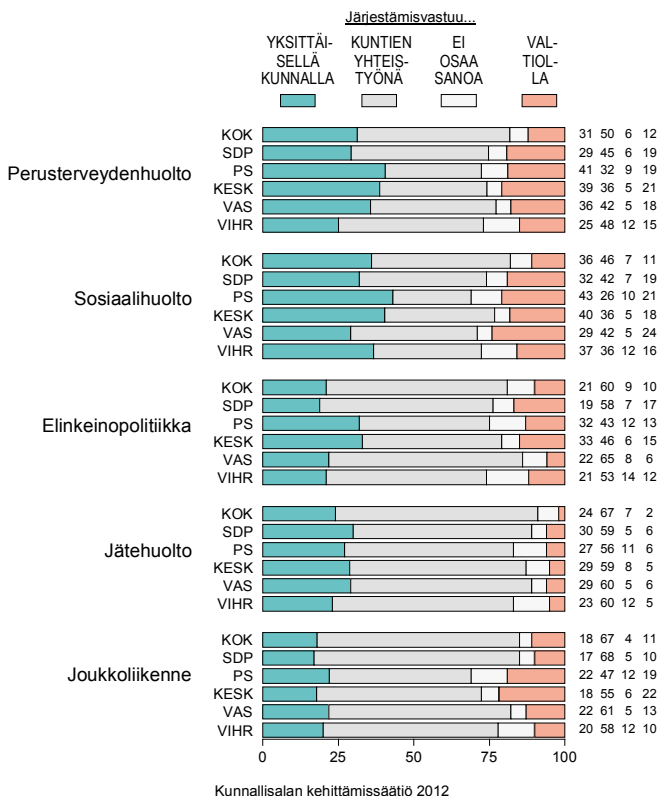
Kuvio 15. MIKÄ ALUEELLINEN KOKONAISUUS OLISI SOPIVIN ORGANISOIMAAN JA RAHOITTAMAAN PALVELUT: ARVIOT PUOLUEKANNAN MUKAAN (%).

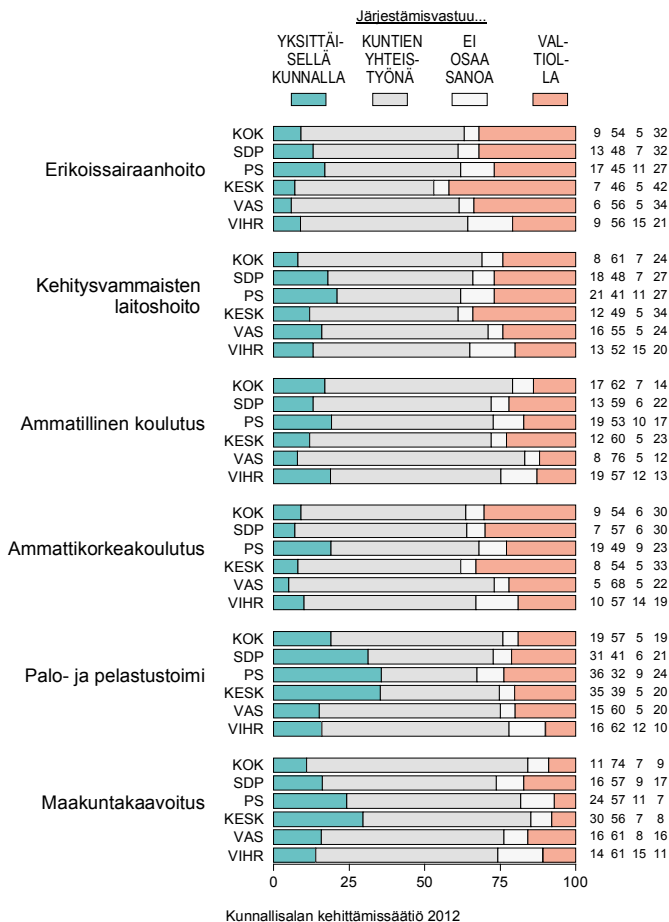
Kuvio 16. MIKÄ ALUEELLINEN KOKONAISUUS OLISI SOPIVIN ORGANISOIMAAN JA RAHOITTAMAAN PALVELUT: ARVIOT PUOLUEKANNAN MUKAAN (%).

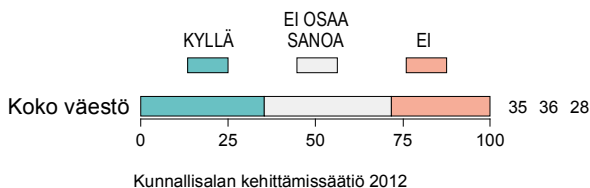
Kuvio 17. MIKÄ ALUEELLINEN KOKONAISUUS OLISI SOPIVIN ORGANISOIMAAN JA RAHOITTAMAAN PALVELUT: ARVIOT PUOLUEKANNAN MUKAAN (%).

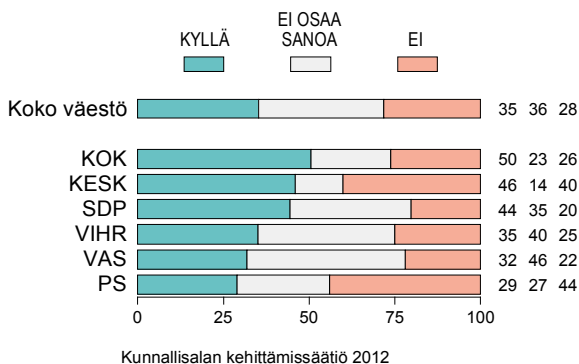
Kuvio 18. MIKÄ ALUEELLINEN KOKONAISUUS OLISI SOPIVIN ORGANISOIMAAN JA RAHOITTAMAAN PALVELUT: ARVIOT PUOLUEKANNAN MUKAAN (%).

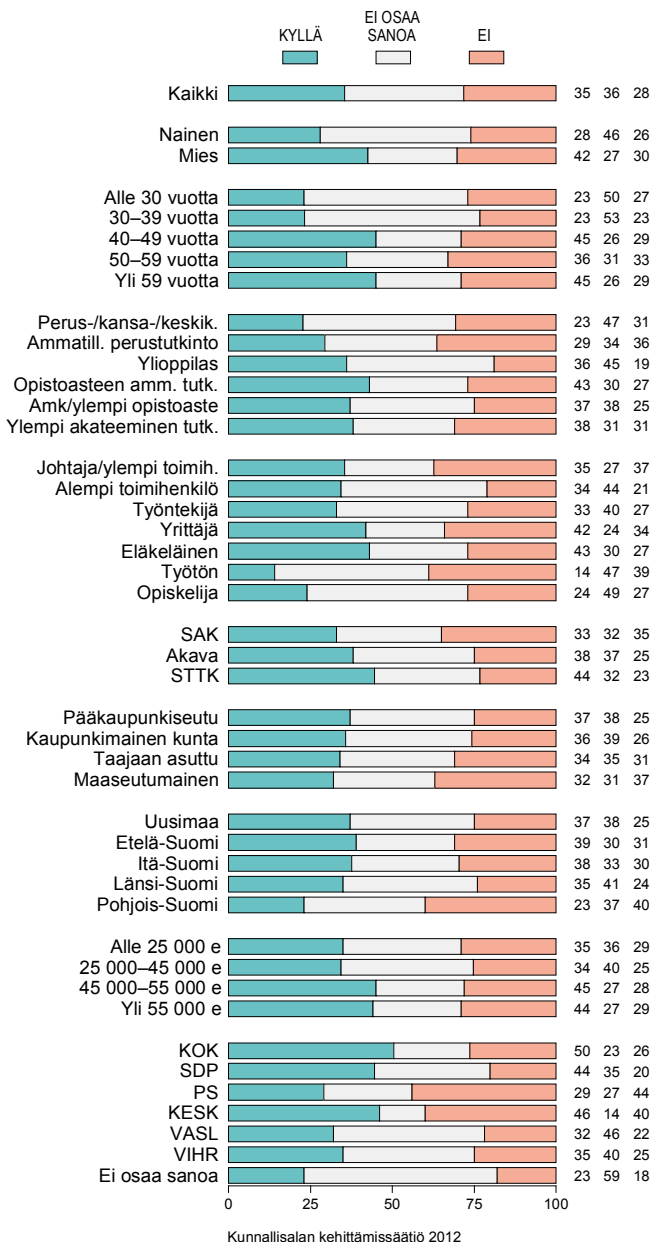
Kuvio 19. TULISIKO ERILAISET KUNTAYHTYMÄT OMAN MAAKUNNAN ALUEELLA YHDISTÄÄ YHDEKSI KUNTAYHTYMÄKSI (%).

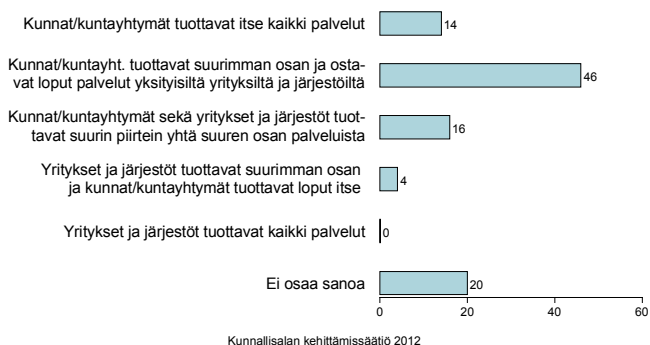
Kuvio 20. TULISIKO ERILAISET KUNTAYHTYMÄT OMAN MAAKUNNAN ALUEELLA YHDISTÄÄ YHDEKSI KUNTAYHTYMÄKSI (%).

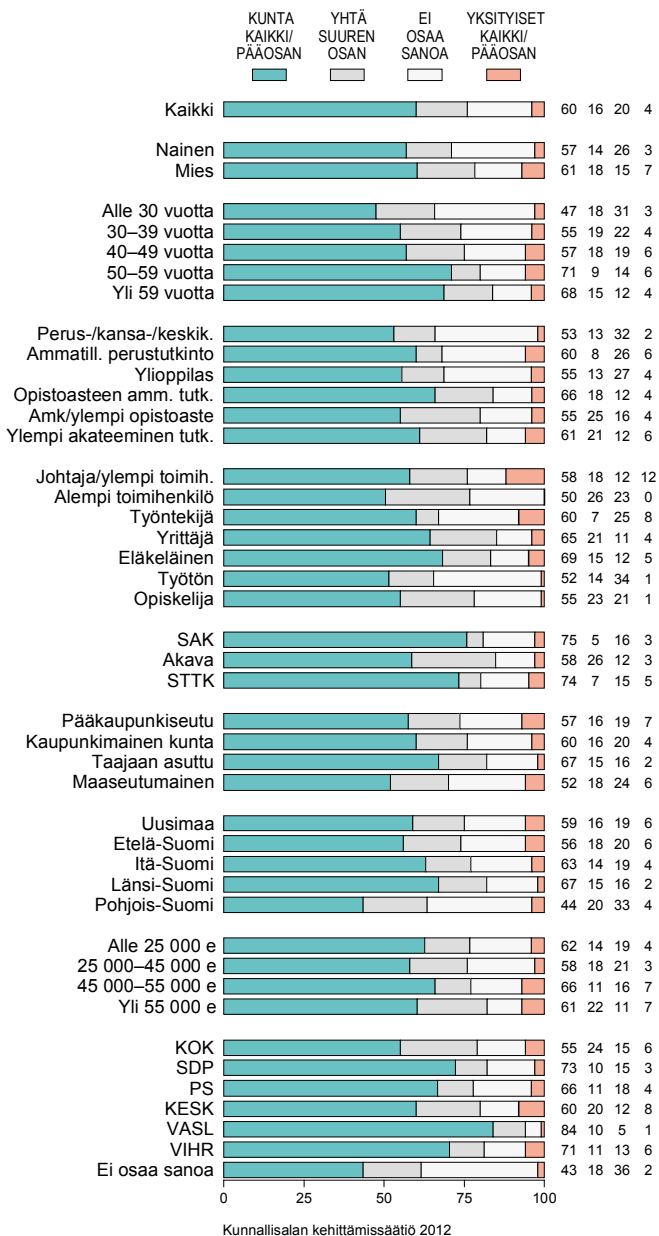
Kuvio 21. TULISIKO ERILAISET KUNTAYHTYMÄT OMAN MAAKUNNAN ALUEELLA YHDISTÄÄ YHDEKSI KUNTAYHTYMÄKSI (%).

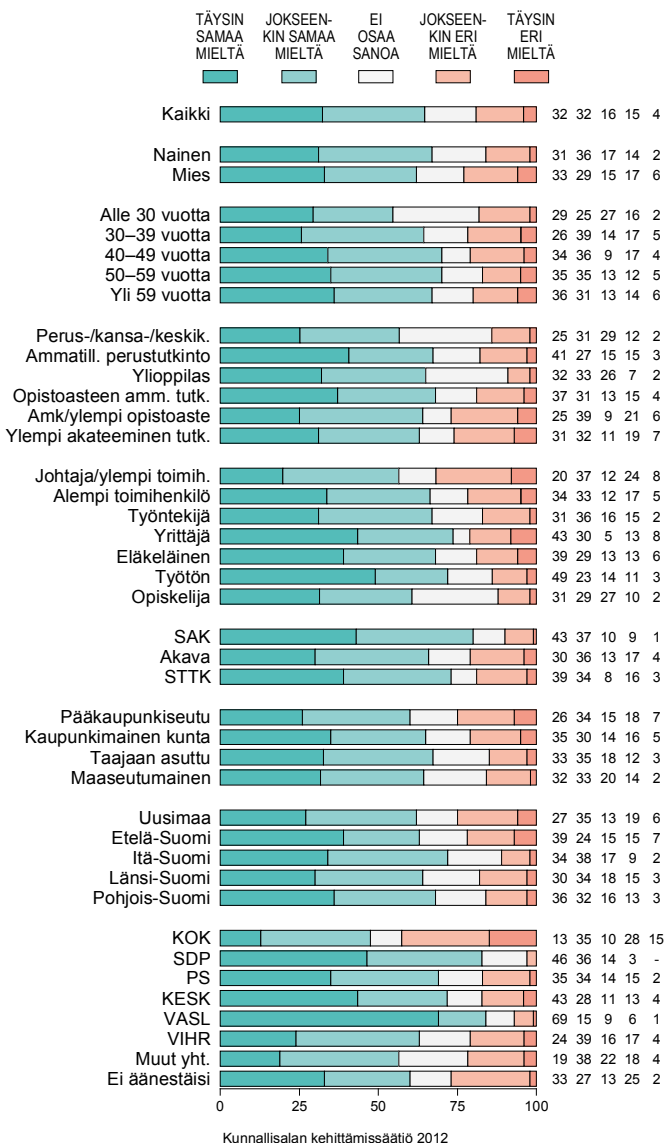
Kuvio 22. MIHIN SUUNTAAN PALVELUIDEN TUOTANTOA OLISI JÄRKEVÄÄ KEHITTÄÄ TULEVAISUUDESSA, JOS ASIAA AJATELLAAN PALVELUIDEN KUSTANNUSTEN, SAATAVUUDEN JA LAADUN KANNALTA (%).

Kuvio 23. MIHIN SUUNTAAN PALVELUIDEN TUOTANTOA OLISI JÄRKEVÄÄ KEHITTÄÄ TULEVAISUUDESSA (luokkia yhdistetty, %).

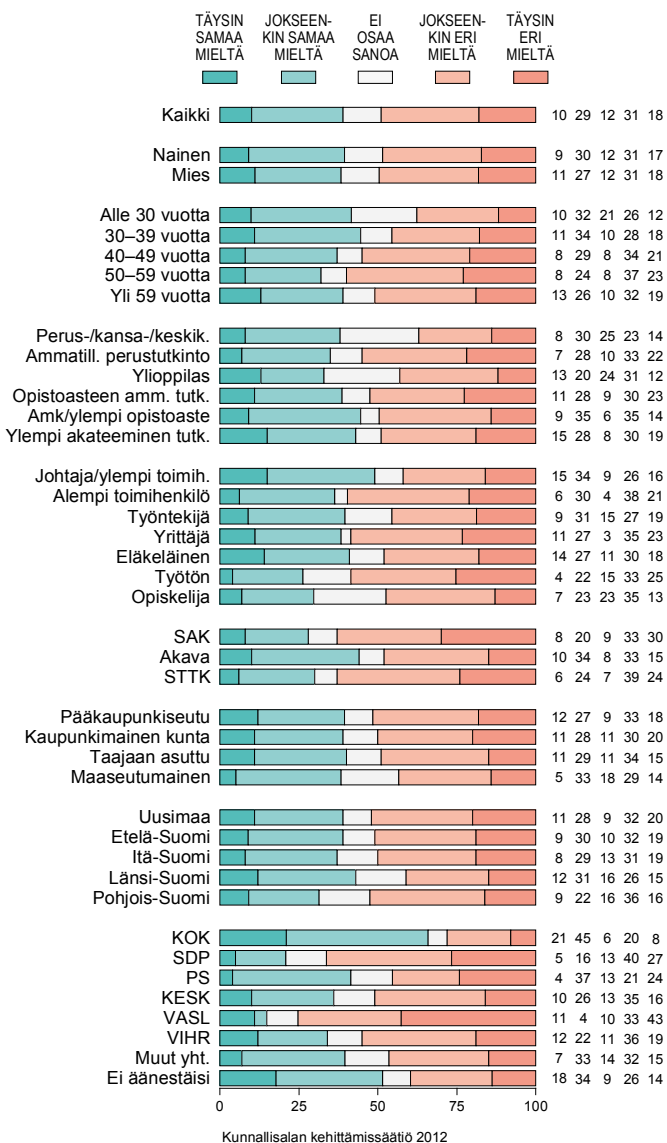
Kuvio 24. "MIKÄLI KUNNALLISET PALVELUT ULKOISTETTAISIIN YKSITYISTEN YRITYSTEN TAI JÄRJESTÖJEN HOIDETTAVIKSI, KUNTALAISTEN ERIARVOISUUS JA TURVATOMUUS LISÄÄNTYISI" (%).

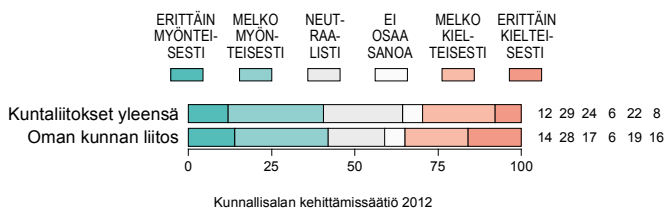
Kunnallissalan kehittämissäätiö 2012

Kuvio 25.

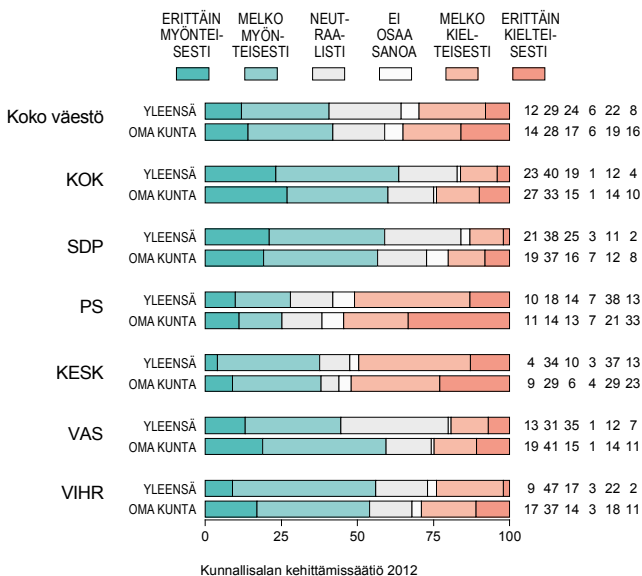
"ON YHDENTEKEVÄÄ, TUOTETAANKO KUNNALLISET
PALVELUT KUNNAN ITSENSÄ TAI YKSITYISTEN YRI-
TYSTEN TOIMESTA, KUNHAN VAIN KUNTALAISET
SAAVAT TARVITSEMANSÄ PALVELUT" (%)

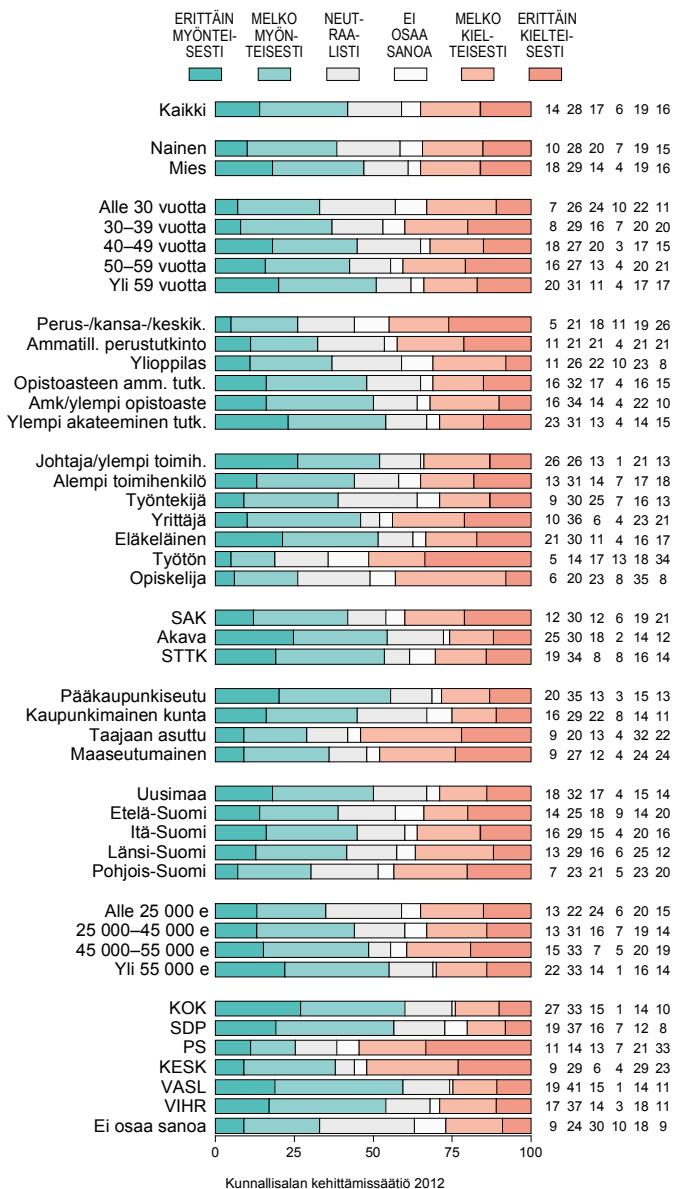
Kuvio 26. SUHTAUTUMINEN KUNTALIITOKSIIN: LIITOKSET YLEEN-
SÄ vs. OMAN KUNNAN LIITOS (%).

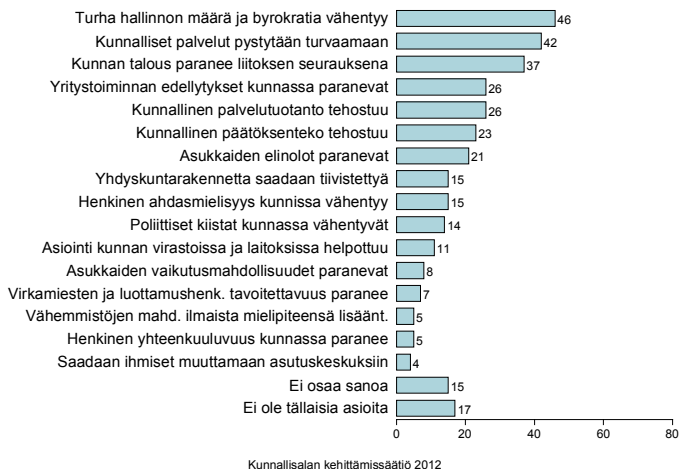
Kuvio 27. SUHTAUTUMINEN KUNTALIITOKSIIN: LIITOKSET YLEEN-
SÄ vs. OMAN KUNNAN LIITOS (%).

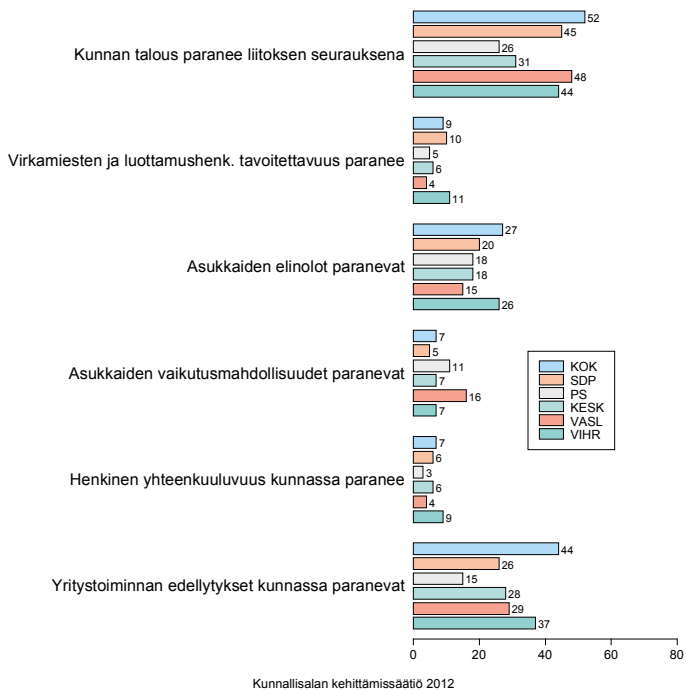
Kuvio 28. MITEN SUHTAUTUU SIIHEN, ETTÄ OMA ASUINKUNTA YHDISTYISI SUUREMMAKSI KOKONAISUUDEKSI NAAPURIKUNNAN-/KUNTIEN KANSSA (%)

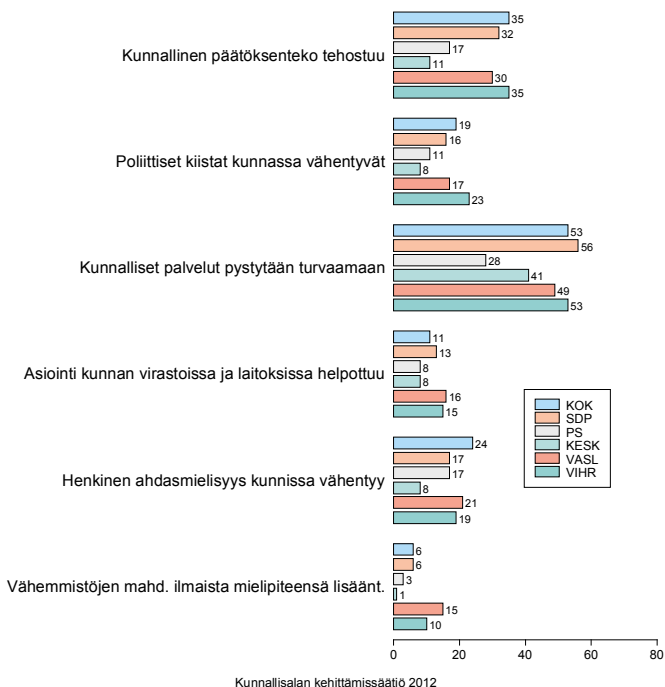
Kuvio 29. MITKÄ KAIKKI OVAT HYVIÄ PERUSTEITA KUNTIEN LUKUMÄÄRÄN VÄHENTÄMISEKSI ELI KUNTALIITOSTEN TOTEUTTAMISEN PUOLESTA: KOKO MAA (%).

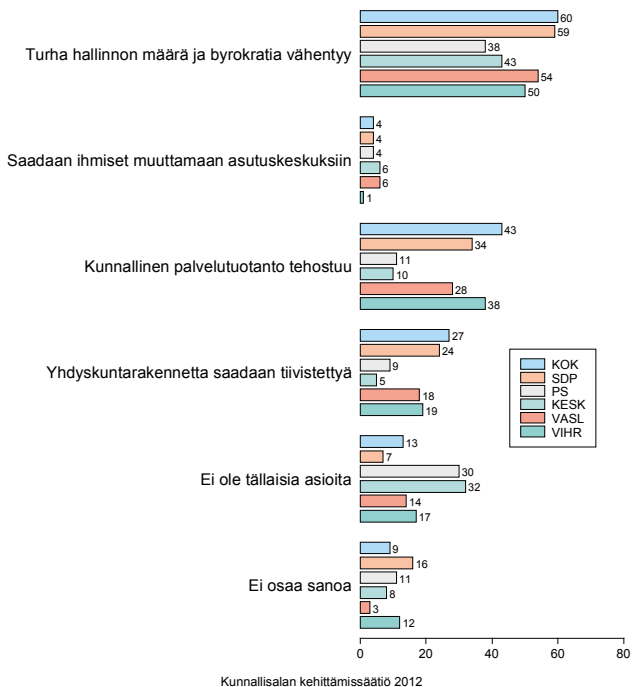
Kuvio 30. MITKÄ KAIKKI OVAT HYVIÄ PERUSTEITA KUNTIEN LUKUMÄÄRÄN VÄHENTÄMISEKSI ELI KUNTALIITOSTEN TOTEUTTAMISEN PUOLESTA (%).

Kuvio 31. MITKÄ KAIKKI OVAT HYVIÄ PERUSTEITA KUNTIEN LUKUMÄÄRÄN VÄHENTÄMISEKSI ELI KUNTALIITOSTEN TOTEUTTAMISEN PUOLESTA (%).

Kuvio 32. MITKÄ KAIKKI OVAT HYVIÄ PERUSTEITA KUNTIEN LUKUMÄÄRÄN VÄHENTÄMISEKSI ELI KUNTALIITOSTEN TOTEUTTAMISEN PUOLESTA (%).

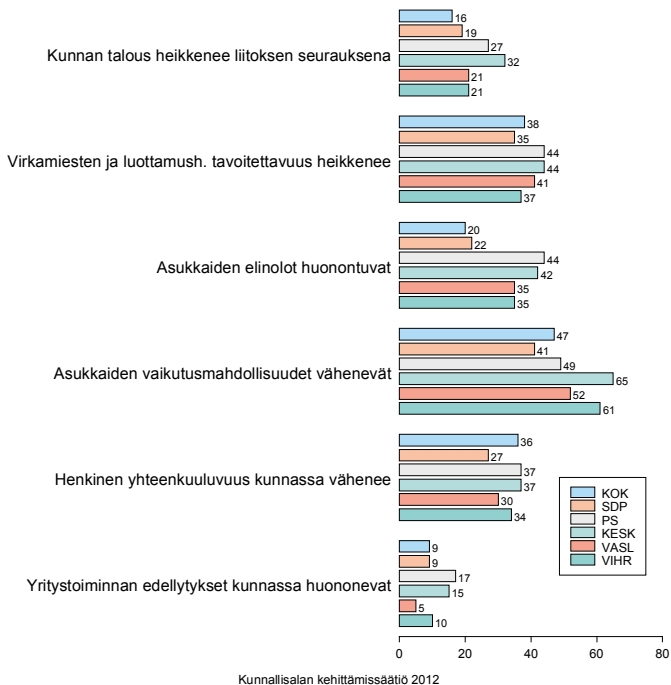

Kuvio 33. MITKÄ KAIKKI OVAT HYVIÄ PERUSTEITA KUNTIEN LUKUMÄÄRÄN VÄHENTÄMISTÄ ELI KUNTALIITOSTEN TOTEUTTAMISTA VASTAAN: KOKO MAA (%).

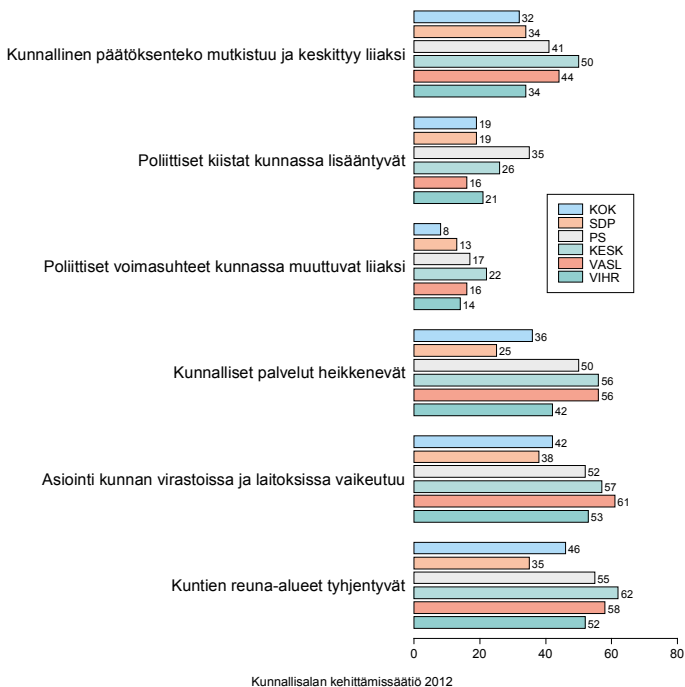

Kunnallisanalyytiikka 2012

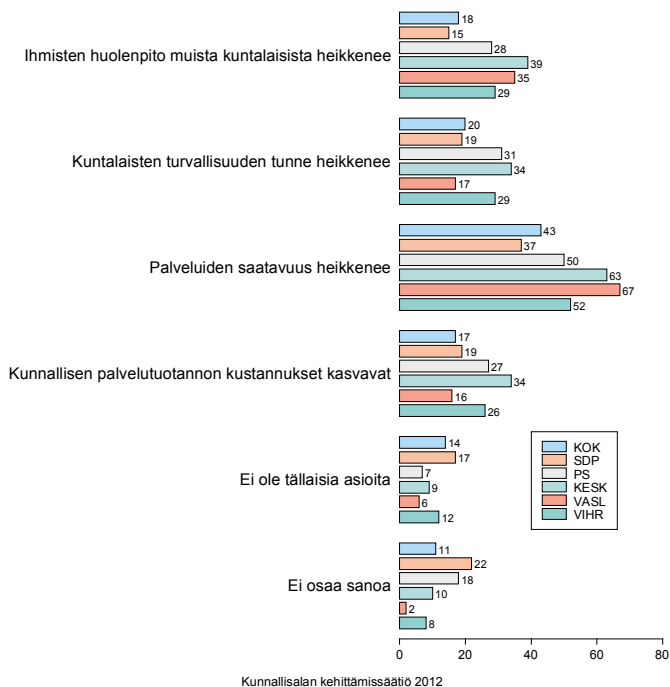
Kuvio 34. MITKÄ KAIKKI OVAT HYVIÄ PERUSTEITA KUNTIEN LUKUMÄÄRÄN VÄHENTÄMISTÄ ELI KUNTALIITOSTEN TOTEUTTAMISTA VASTAAN (%).

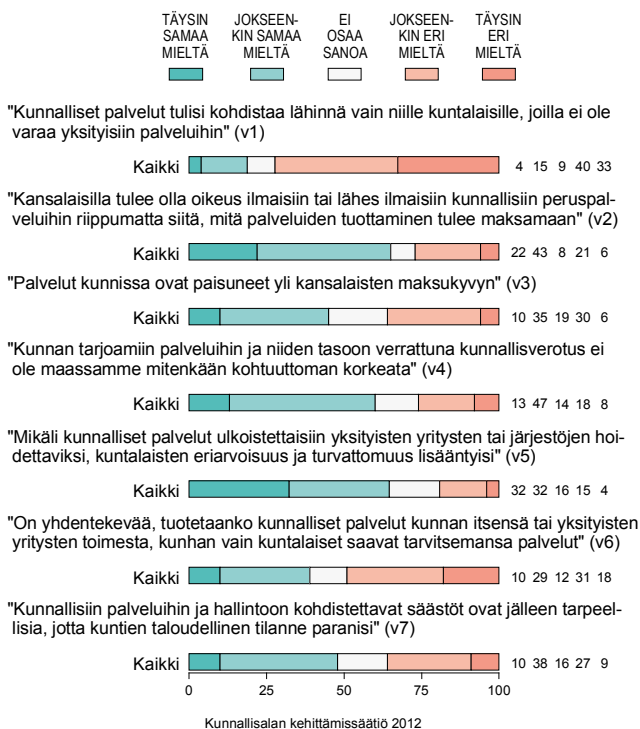
Kuvio 35. MITKÄ KAIKKI OVAT HYVIÄ PERUSTEITA KUNTIEN LUKUMÄÄRÄN VÄHENTÄMISTÄ ELI KUNTALIITOSTEN TOTEUTTAMISTA VASTAAN (%).

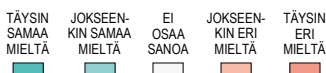
Kuvio 36. MITKÄ KAIKKI OVAT HYVIÄ PERUSTEITA KUNTIEN LUKUMÄÄRÄN VÄHENTÄMISTÄ ELI KUNTALIITOSTEN TOTEUTTAMISTA VASTAAN (%).

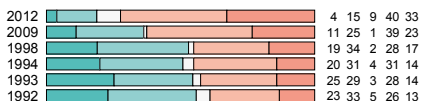
Kuvio 37. SUHTAUTUMINEN KUNTIA KOSKEVIIN VÄITTÄMIIN (%).

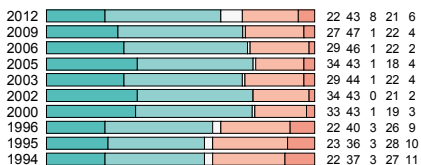
Kuvio 38. SUHTAUTUMINEN KUNTIA KOSKEVIIN VÄITTÄMIIN VUOSINA 1992 - 2012 (%).

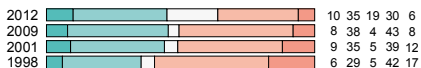
"Kunnalliset palvelut tulisi kohdistaa lähinnä vain niille kuntalaisille, joilla ei ole varaa yksityisiin palveluihin" (v1)

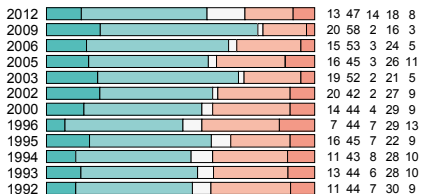
"Kansalaisilla tulee olla oikeus ilmaisiin tai lähes ilmaisiin kunnallisiin peruspalveluihin riippumatta siitä, mitä palveluiden tuottaminen tulee maksamaan" (v2)

"Palvelut kunnissa ovat paisuneet yli kansalaisten maksukykyyn" (v3)

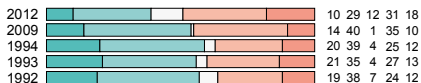
"Kunnan tarjoamiin palveluihin ja niiden tasoon verrattuna kunnallisverotus ei ole maassamme mitenkään kohtuuttoman korkea" (v4)

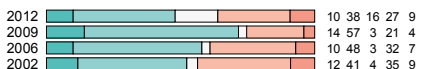
"Mikäli kunnalliset palvelut ulkoistettaisiin yksityisten yritysten (-08 tullut lisä: tai järjestöjen) hoidettaviksi, kuntalaisten eriarvoisuus ja turvattomuus lisääntyisi" (v5)

"On yhdentekevää, tuotetaanko kunnalliset palvelut kunnan itsensä tai yksityisten yritysten toimesta, kunhan vain kuntalaiset saavat tarvitsemansa palvelut" (v6)

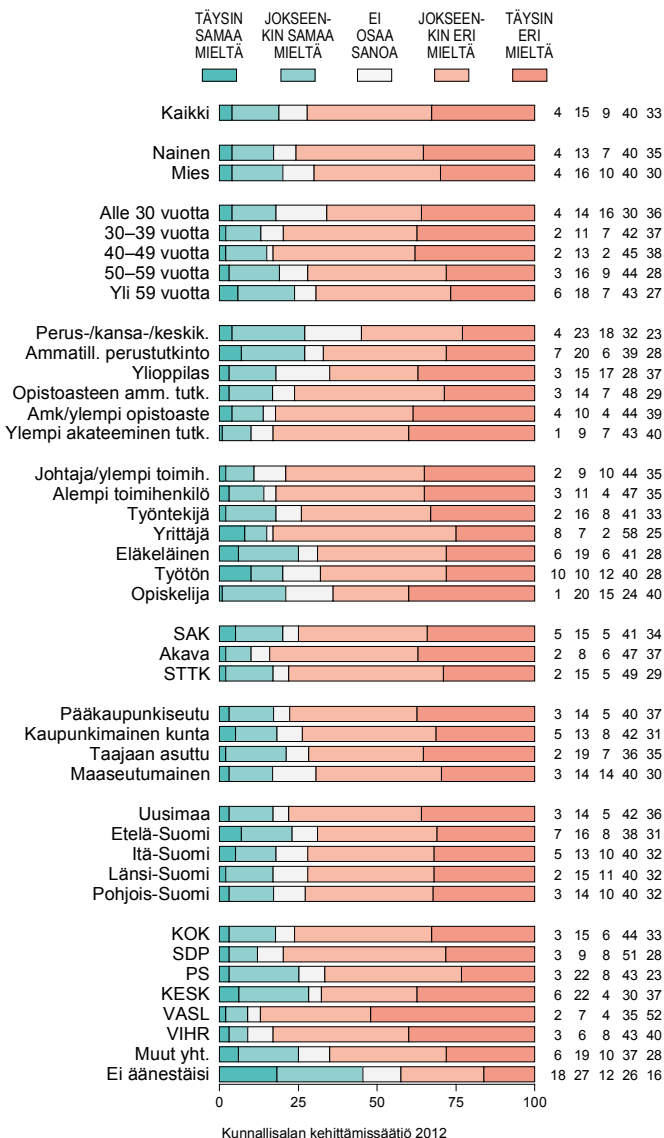

"Kunnallisiin palveluihin ja hallintoon kohdistettavat säästöt ovat jälleen tarpeellisia, jotta kuntien taloudellinen tilanne paranisi" (v7)

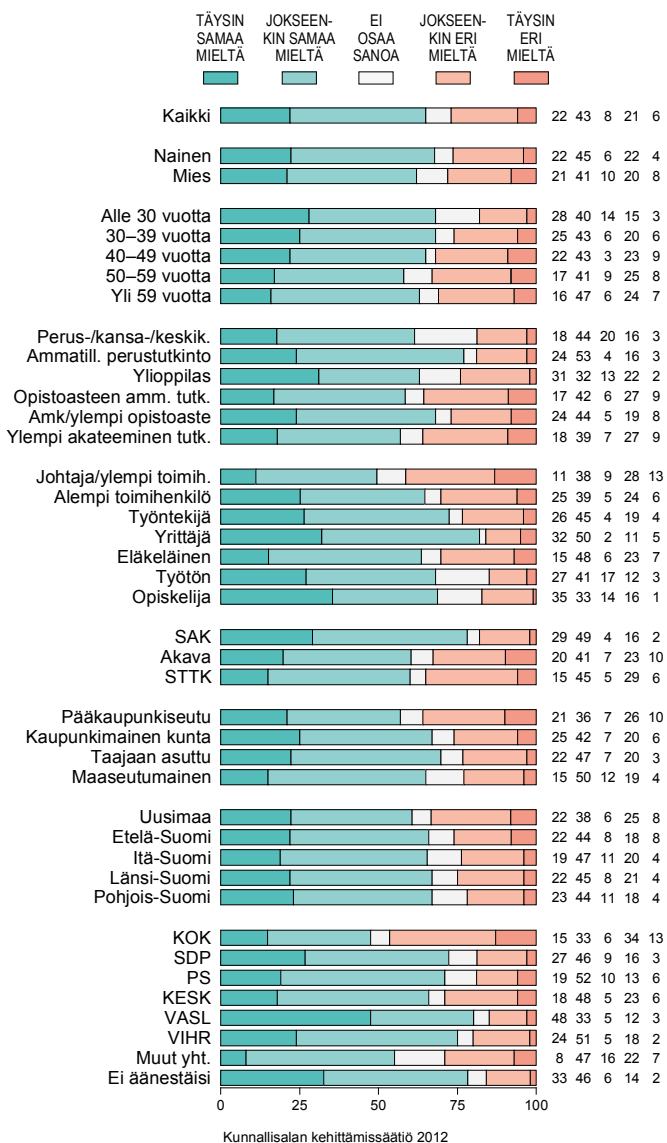

0 25 50 75 100
Kunnallisanalyytiikkä kehittämissääntö 2012

Kuvio 39. "KUNNALLISET PALVELUT TULISI KOHDISTAA LÄHINNÄ VAIN NILLE KUNTALAIKILLE, JOILLA EI OLE VARAA YKSITYIIN PALVELUIHIN" (%).

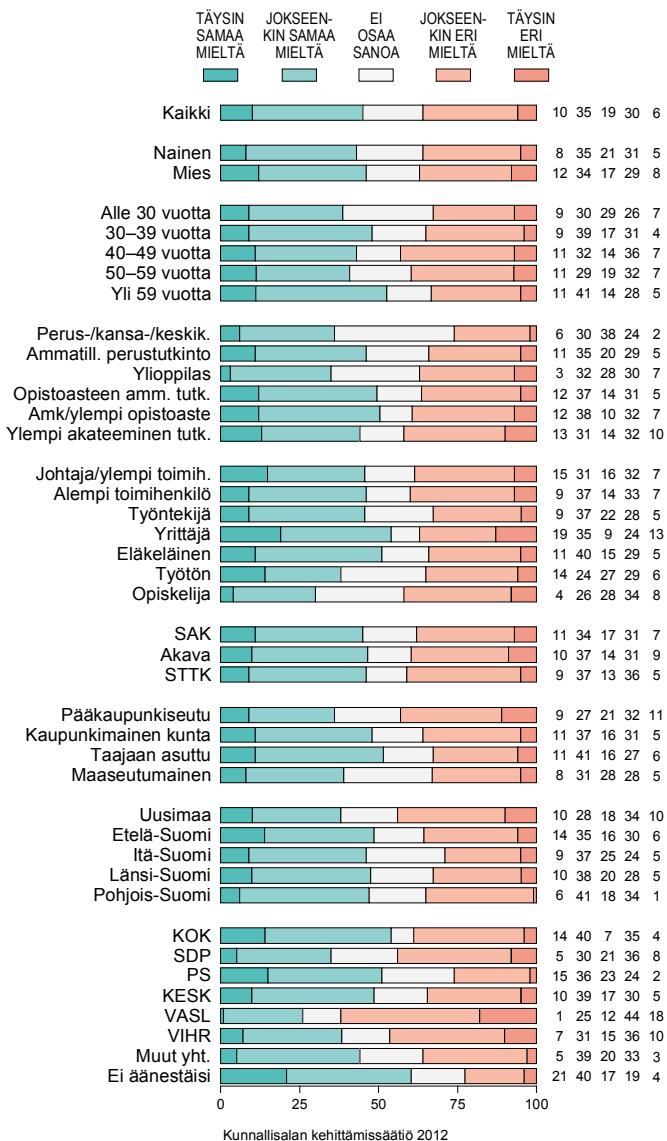

Kuvio 40. "KANSALAIKSIIN TULEE OLLA OIKEUS ILMAISIIN TAI LÄHES ILMAISIIN KUNNALLISIIN PERUSPALVELUIHIN RIIPPUMATTA SIITÄ, MITÄ PALVELUIDEN TUOTTAMINEN TULEE MAKSAMAAN" (%).

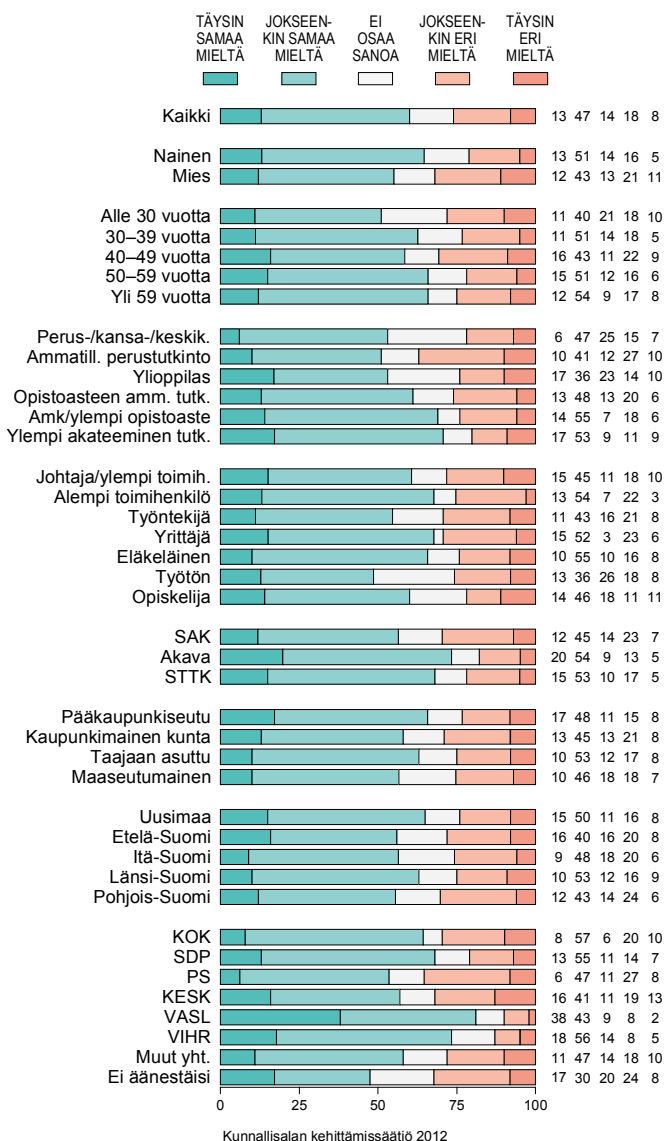

Kunnallissalan kehittämissäätiö 2012

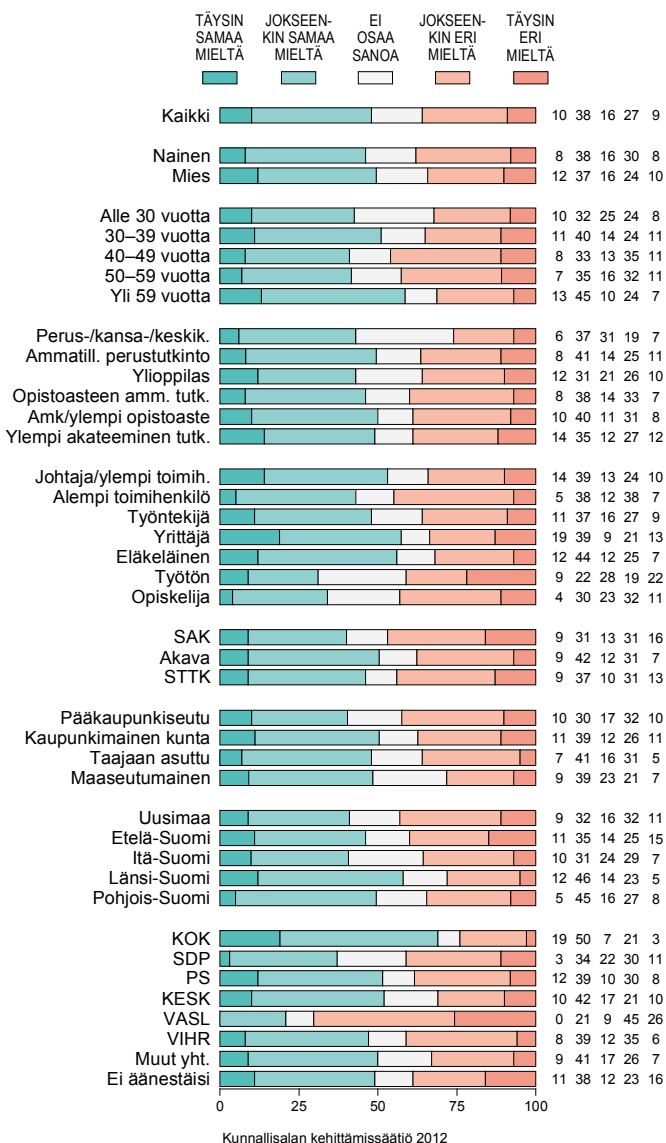
Kuvio 41. "PALVELUT KUNNISSA OVAT PAISUNEET YLI KANSALAISTEN MAKSUKYVYN" (%).

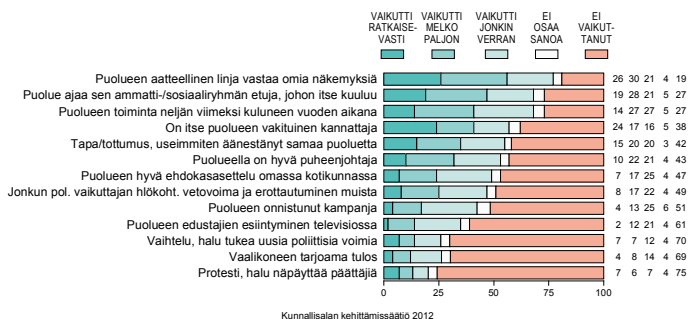
Kuvio 42. "KUNNAN TARJOAMIIN PALVELUIHIIN JA NIIDEN TASOON VERRATTUNA KUNNALLISVEROTUS EI OLE MAASSAMME MITENKÄÄN KOHTUUTTOMAN KORKEATA" (%)

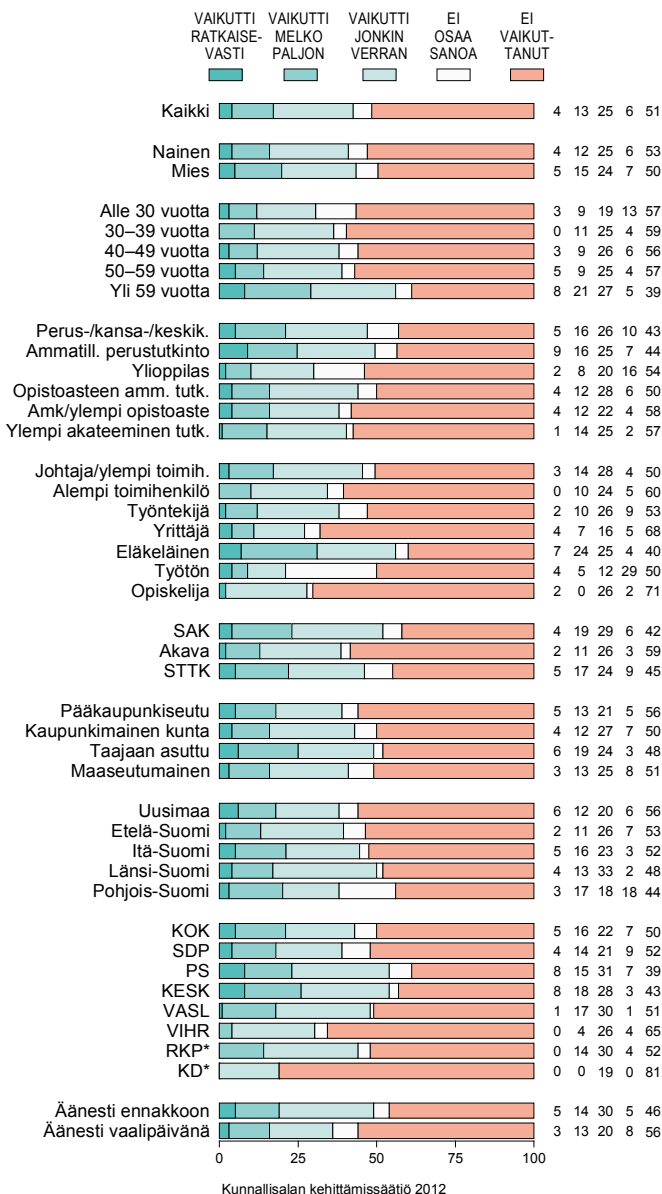
Kuvio 43. "KUNNALLISIIN PALVELUIHIN JA HALLINTOON KOHDISTETTAVAT SÄÄSTÖT OVAT JÄLLEEN TARPEELLISIA, JOTTA KUNTIEN TALOUDELLINEN TILANNE PARANISI" (%).

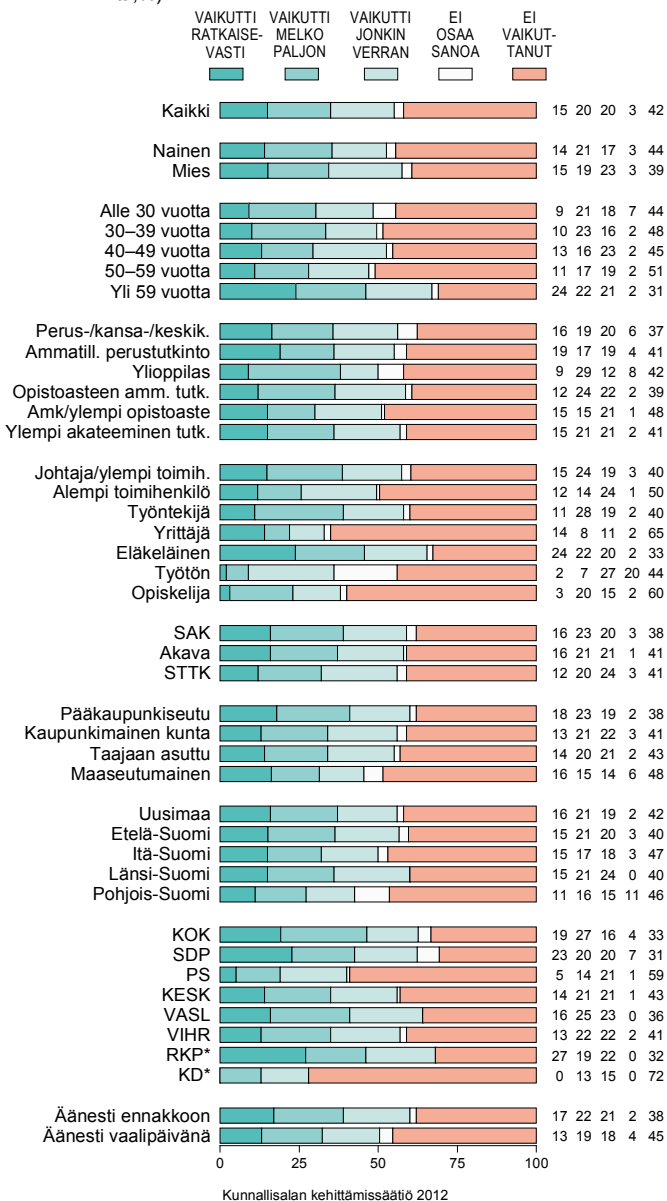
Kuvio 44. KUINKA PALJON ERI SYYT VAIKUTTIVAT SIIHEN, MINKÄ PUOLUEEN TAI RYHMITTYMÄN EHDOKASTA ÄÄNESTI KUNTAVAALEISSA (tekstejä osin lyhennetty; äänestäneistä, %).

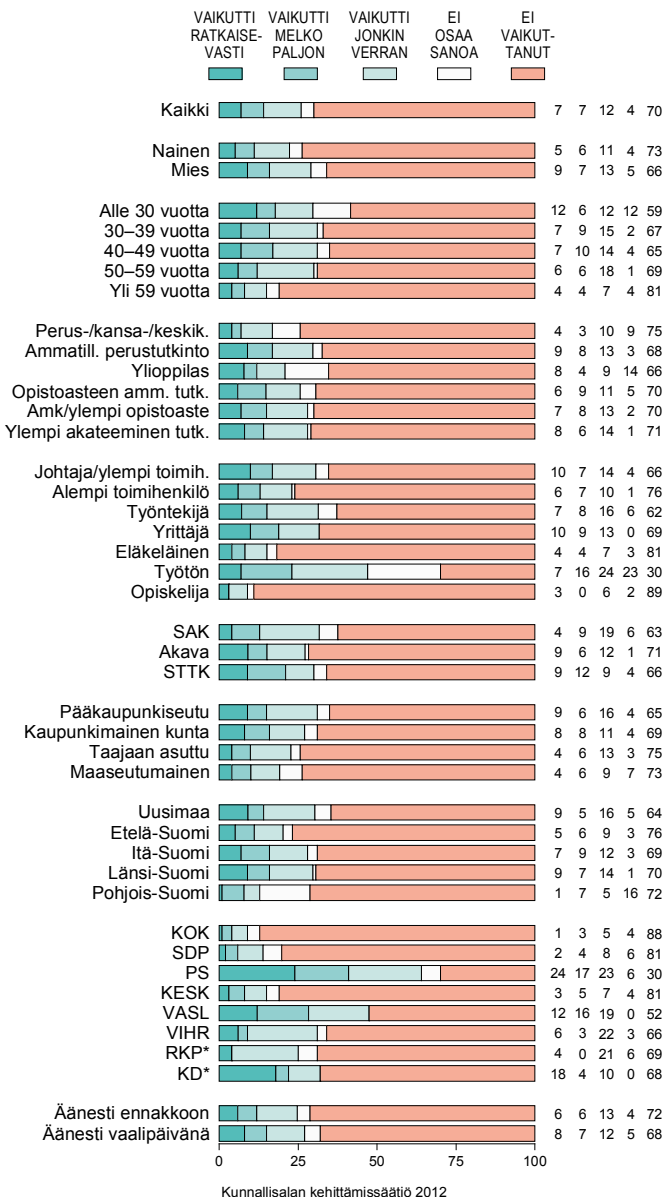
Kuvio 45. SYYYT SIIHEN, MINKÄ PUOLUEEN EHDOKASTA ÄÄNES-
TI: PUOLUEEN ONNISTUNUT KAMPANJA (äänestäneis-
tä, %).

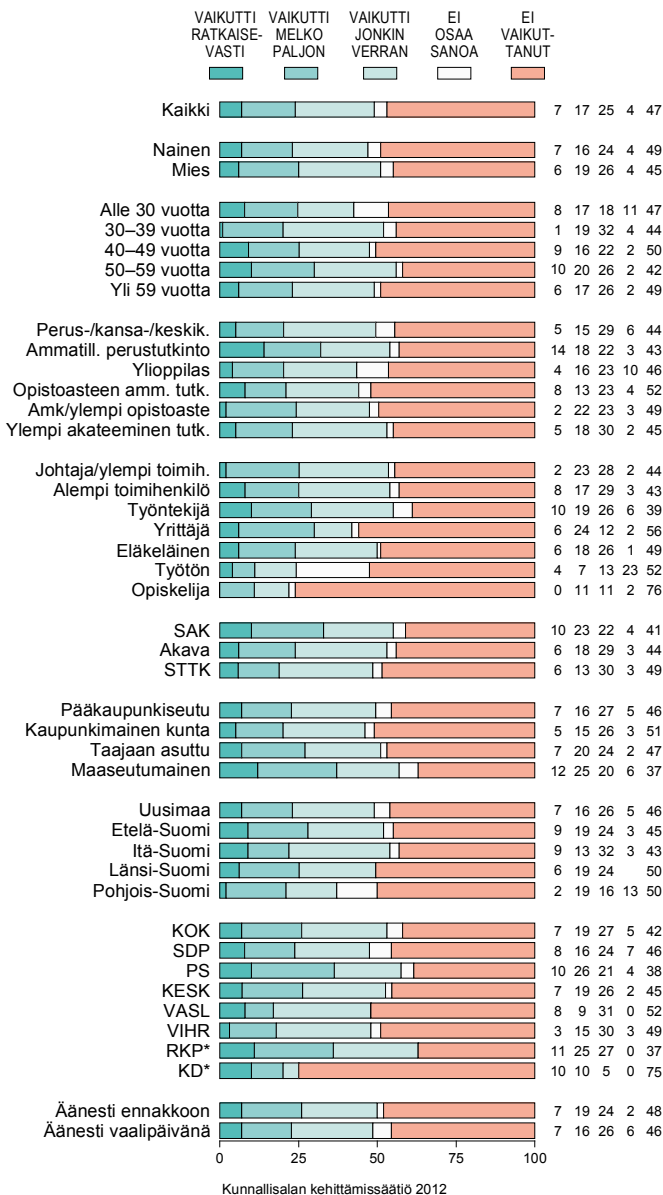
**Kuvio 46. SYYYT SIIHEN, MINKÄ PUOLUEEN EHDOKASTA ÄÄNES-
TI: TAPA/TOTTUMUS ELI ON KÄYTÄNNÖSSÄ USEIMMI-
TEN ÄÄNESTÄNYT SAMAA PUOLUETTA (äänestäneis-
tä, %).**

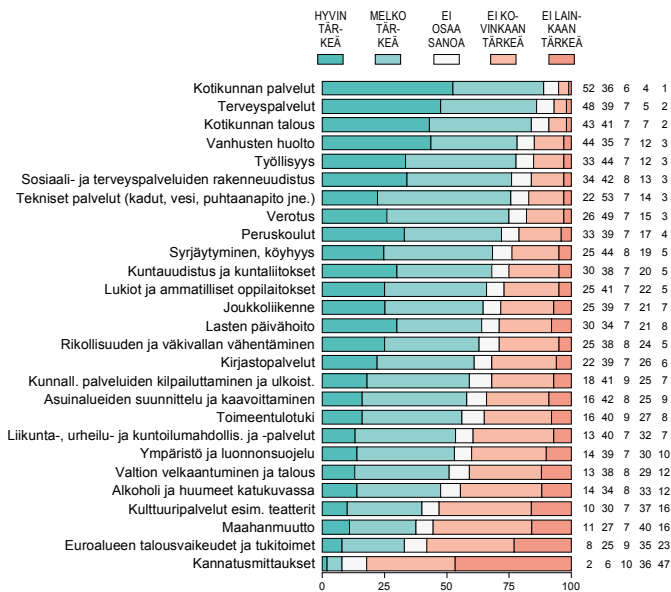
Kuvio 47. SYYT SIIHEN, MINKÄ PUOLUEEN EHDOKASTA ÄÄNESTI: VAIHTELU, HALU TUKEA UUSIA POLIITTISIA VOIMIA (äänestäneistä, %).

Kuvio 48. SYYT SIIHEN, MINKÄ PUOLUEEN EHDOKASTA ÄÄNES-
TI: PUOLUEEN HYVÄ EHDOKASASETTELU KOTIKUN-
NASSA (äänestäneistä, %).

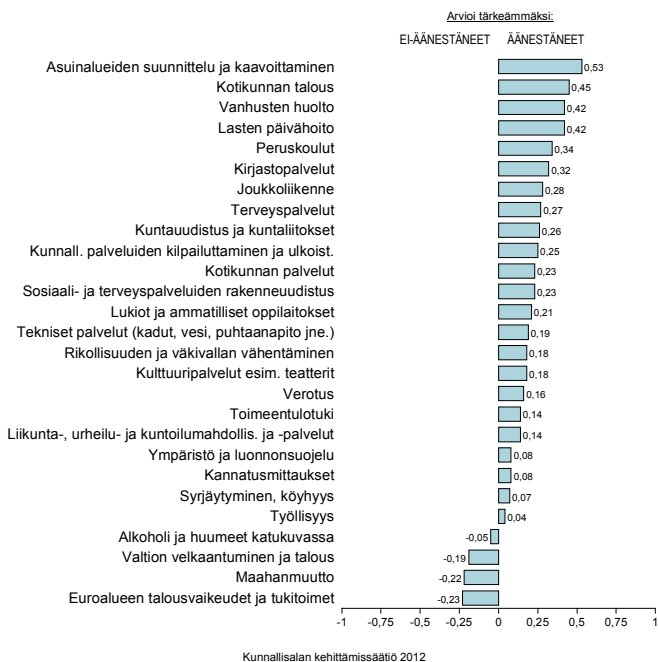
Kuvio 49. MISSÄ MÄÄRIN ERI ASIOILLA OLI MERKITYSTÄ OMIIN RATKAISUIHIN JA VALINTOIHIN KUNTAVAALIEISSA (riippumatta siitä äänestikö vai ei, %).

Kunnallissalan kehittämissäätiö 2012

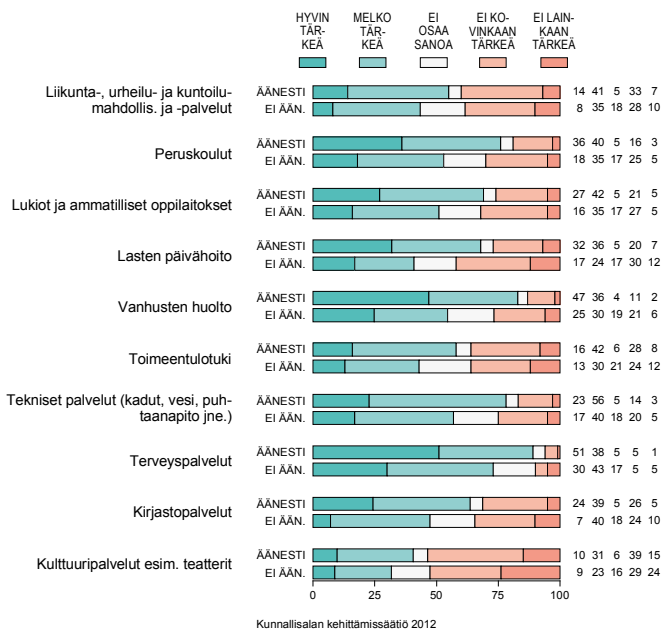
Kuvio 50.

MISSÄ MÄÄRIN ERI ASIOILLA OLI MERKITYSTÄ OMIIN RATKAISUIHIN KUNTAVAALIEISSA: ÄÄNESTÄNEET vs. EI-ÄÄNESTÄNEET (asteikkokeski-
arvojen erotukset).

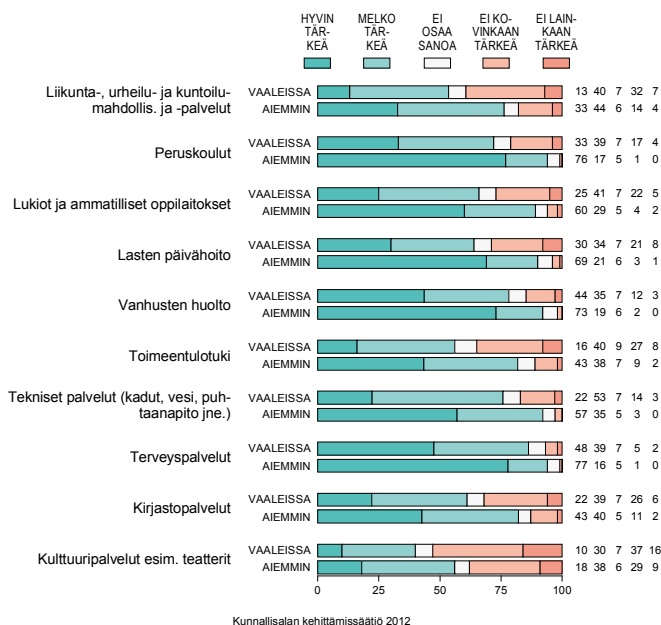
Kuvio 51.

MISSÄ MÄÄRIN ERI ASIOILLA OLI MERKITYSTÄ OMIIN RATKAISUIHIN KUN-
TAVAALEISSA: ÄÄNESTÄNEET vs. EI-ÄÄNESTÄNEET (osavertailu, %).

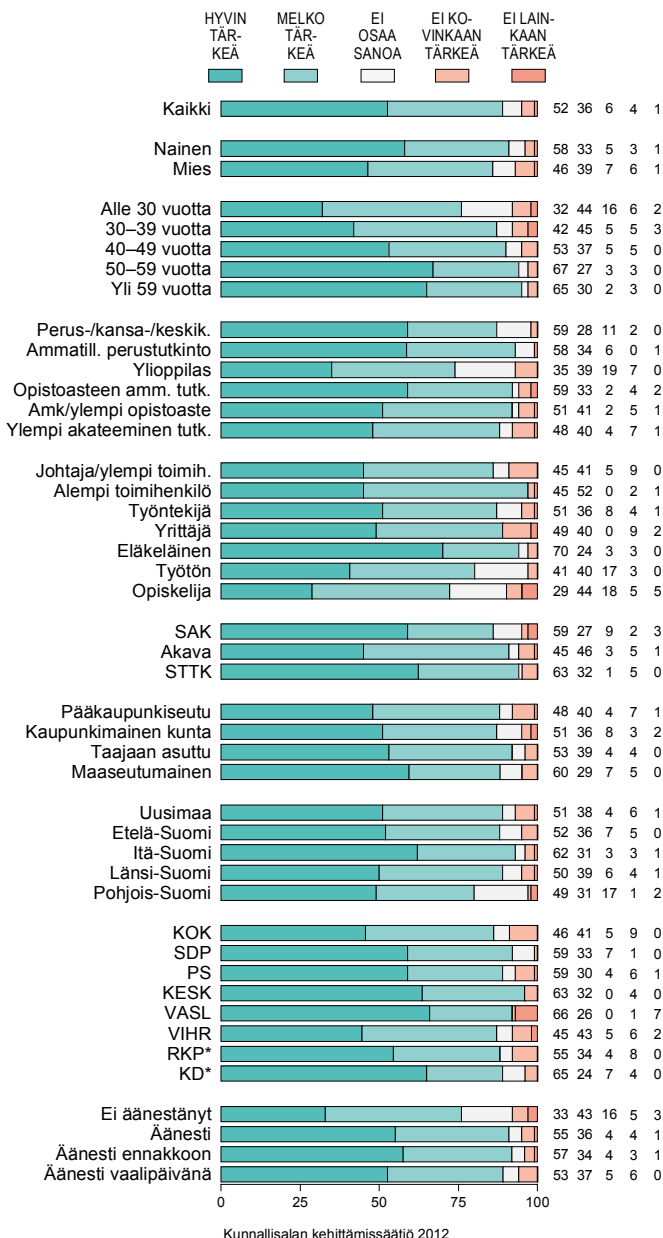
Kuvio 52.

MISSÄ MÄÄRIN ERI ASIOILLA (PALVELUILLA) OLI MERKITYSTÄ OMIIN RATKAISUIHIN KUNTAVAALIEISSA vs. VAALAJA EDELTÄNEET ARVIOT KUNNALLISTEN PALVELUIDEN TÄRKEYDESTÄ*(%).

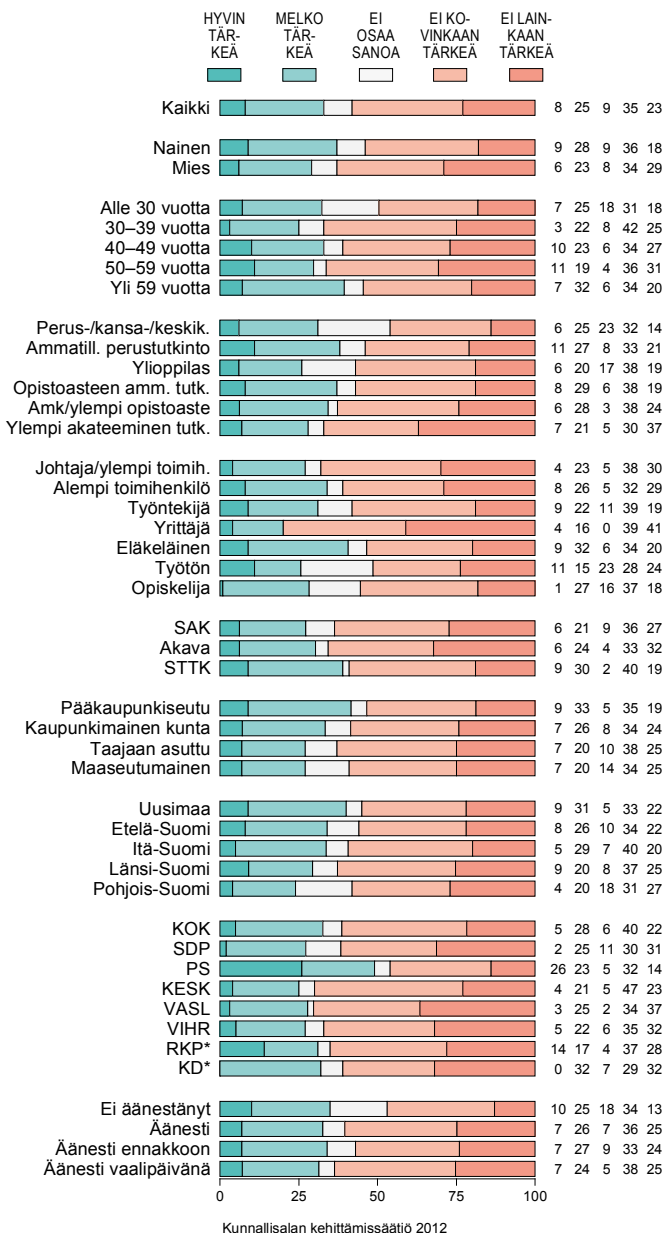

*Vertailutietona tulokset kysymyksestä, jossa tiedusteltiin, miten tärkeiksi kansalaiset kokevat kunnalliset palvelut omassa kotikunnassaan, mittausajankohta 05/-12.

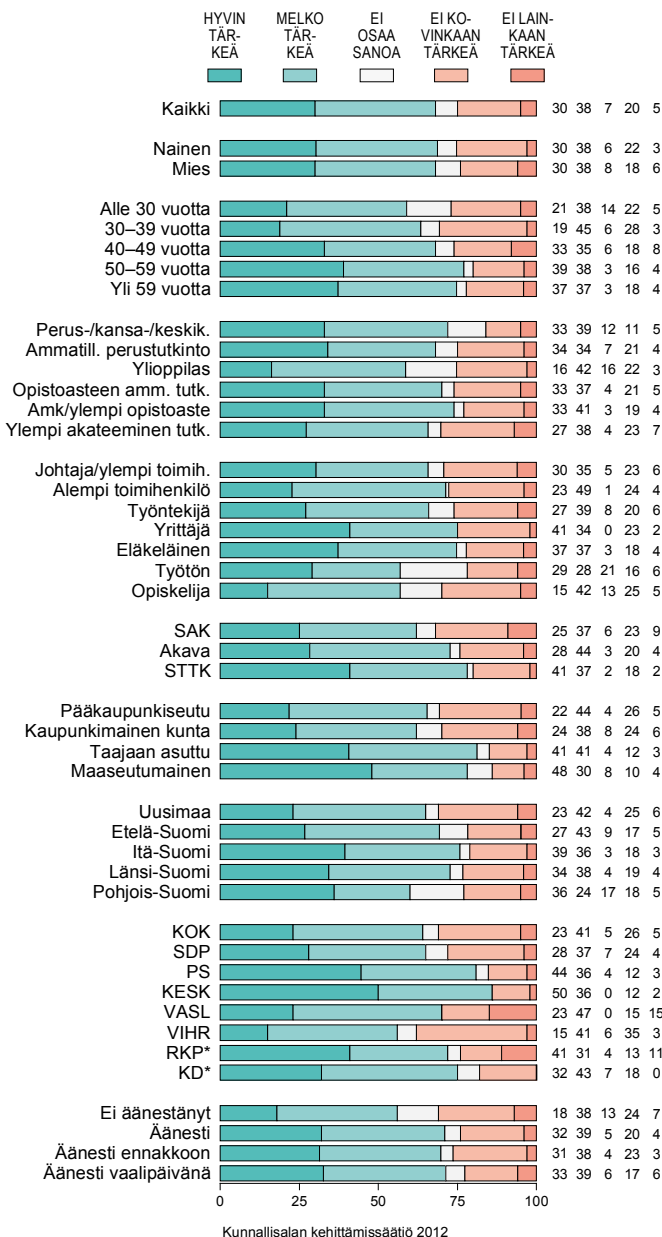
Kuvio 53. MISSÄ MÄÄRIN ERI ASIOILLA OLI MERKITYSTÄ OMIIN RATKAISUIHIN KUNTAVAALEISSA: KOTIKUNNAN PALVELUT (%)

Kuvio 54. MISSÄ MÄÄRIN ERI ASIOILLA OLI MERKITYSTÄ OMIIN RATKAISUIHIN KUNTAVAALEISSA: EUROALUEEN TA-LOUSVAIKEUDET JA TUKITOIMET (%).

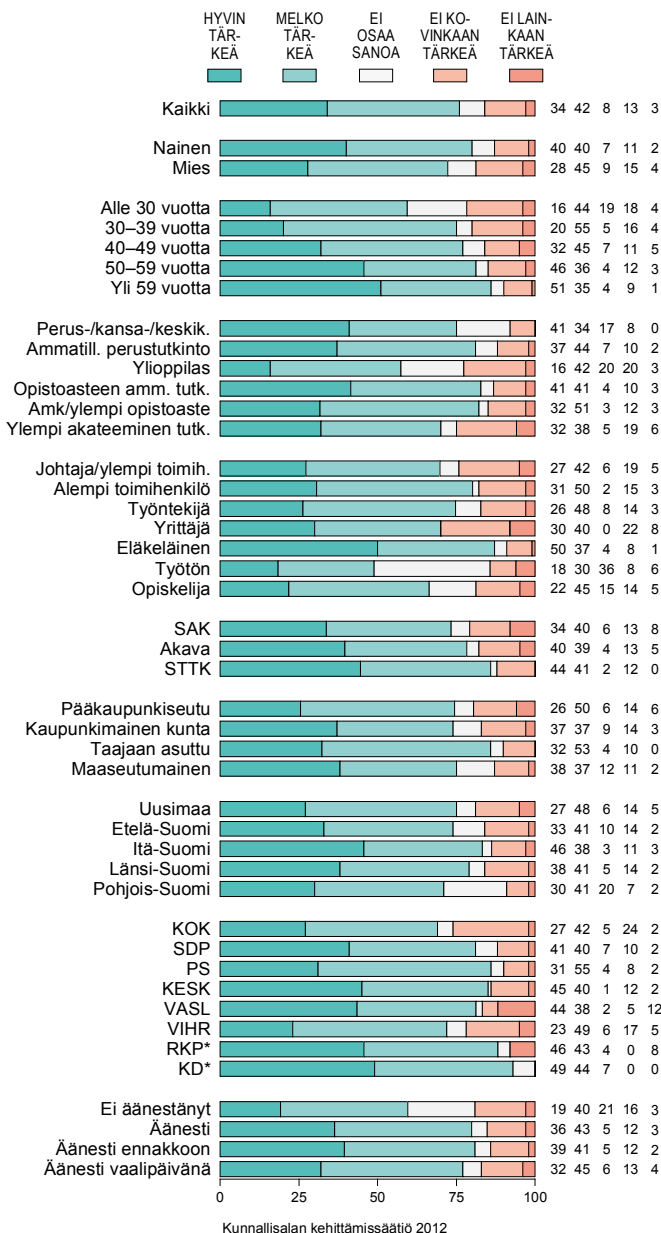

Kuvio 55. MISSÄ MÄÄRIN ERI ASIOILLA OLI MERKITYSTÄ OMIIN RATKAISUIHIN KUNTAVAALIEISSA: KUNTAUUDISTUS JA KUNTALIITOKSET (%).

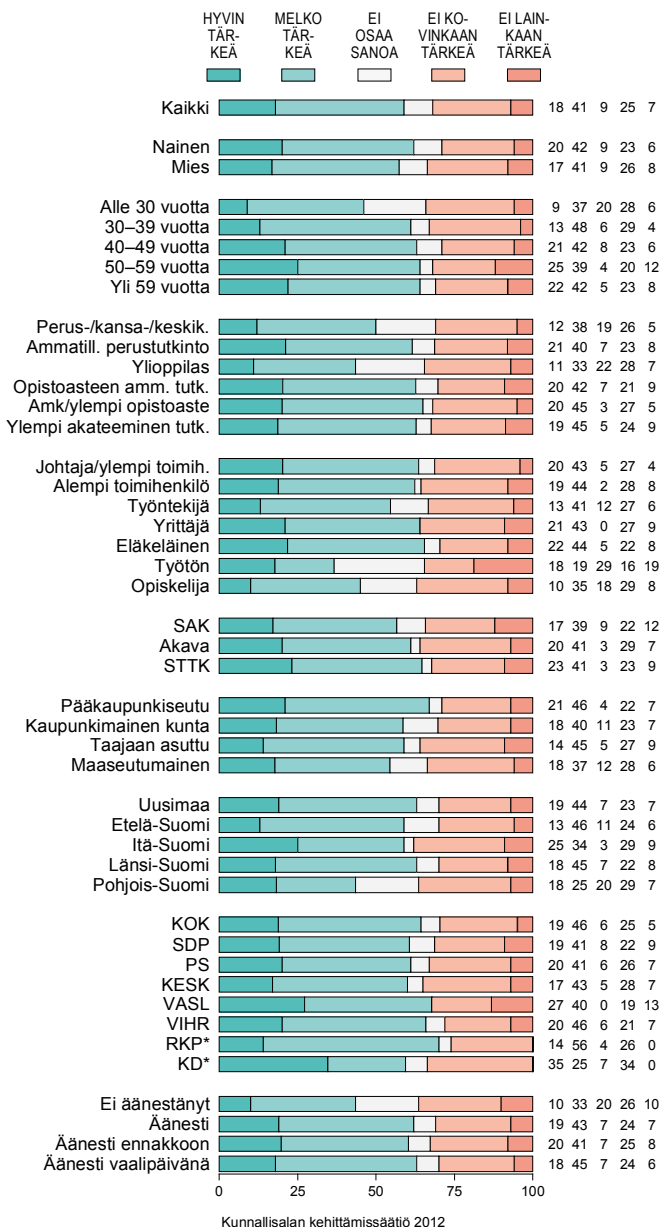

Kuvio 56.

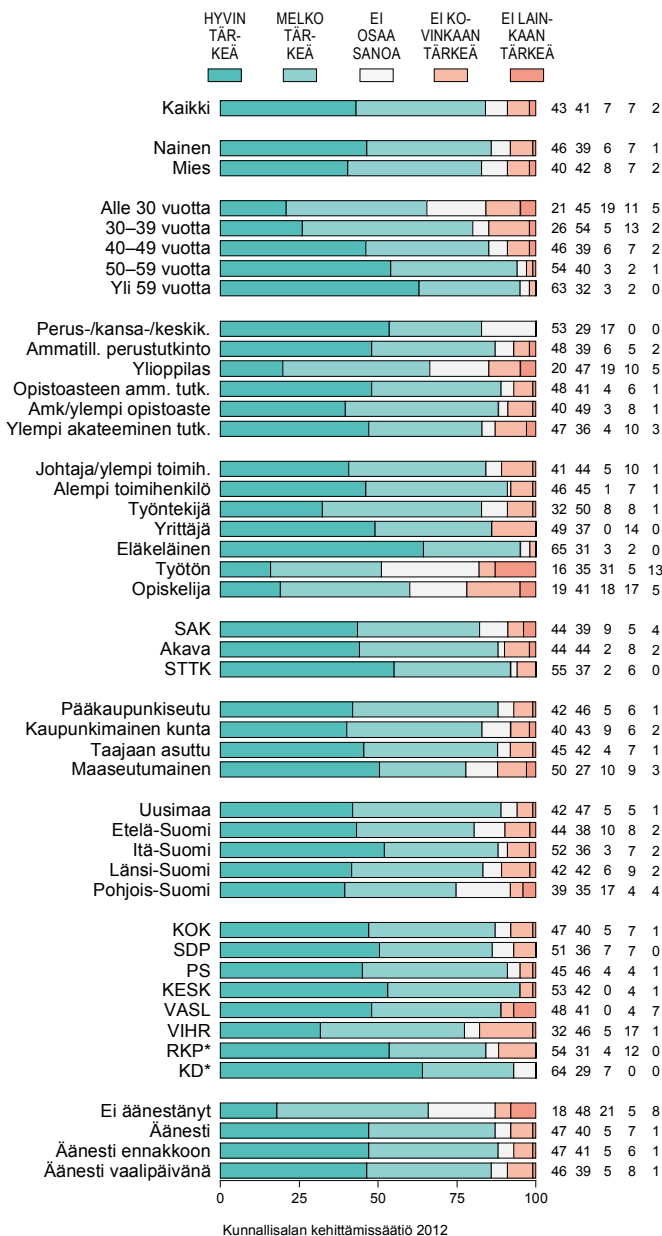
MISSÄ MÄÄRIN ERI ASIOILLA OLI MERKITYSTÄ OMIIN
RATKAISUIHIN KUNTAVAALEISSA: SOSIAALI- JA TER-
VEYSPALVELUIDEN RAKENNEUUDISTUS (%).

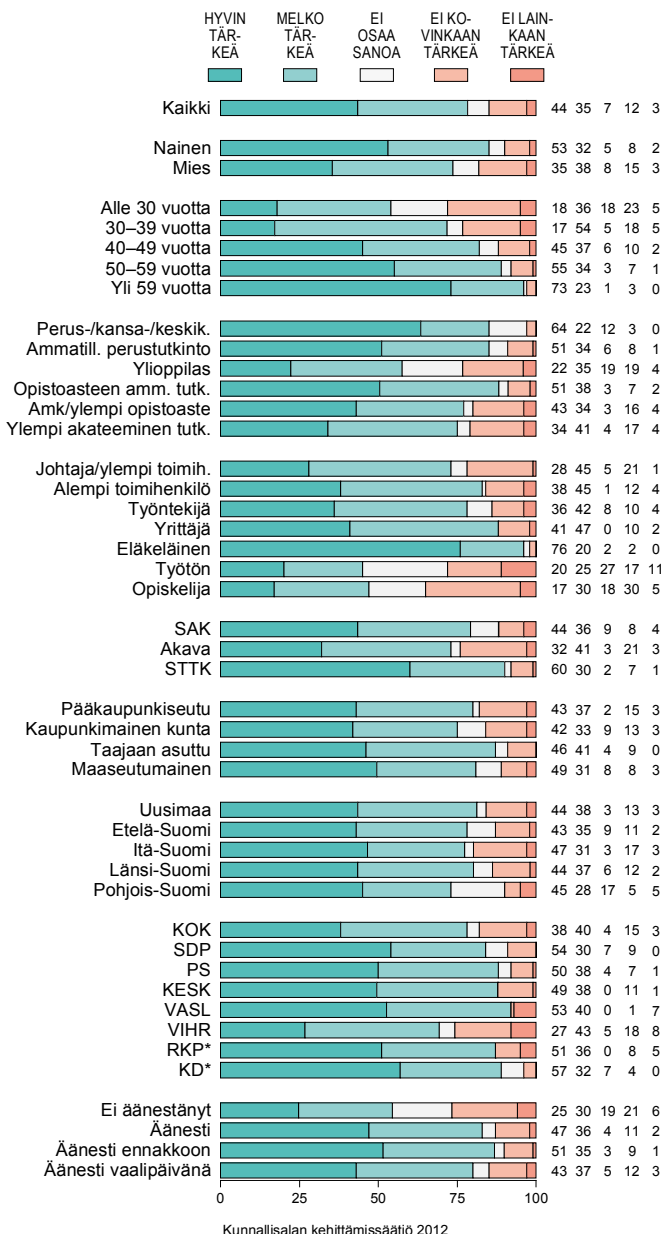
Kuvio 57. MISSÄ MÄÄRIN ERI ASIOILLA OLI MERKITYSTÄ OMIIN RATKAISUIHIN KUNTAVAALEISSA: KUNNALLISTEN PALVELUIDEN KILPAILUTTAMINEN JA ULKOISTAMINEN (%).

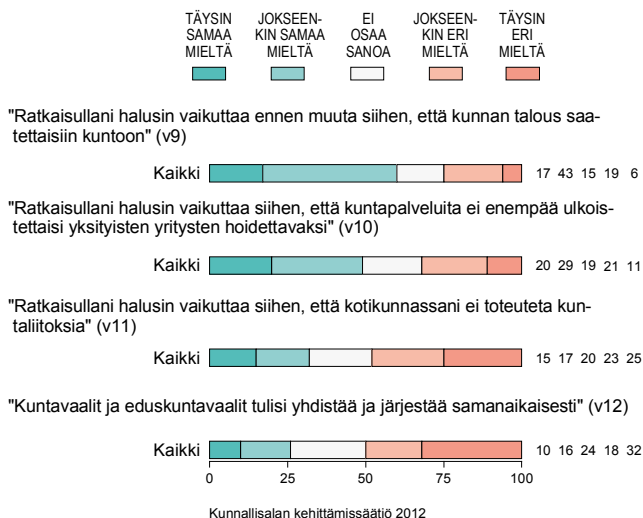
Kuvio 58. MISSÄ MÄÄRIN ERI ASIOILLA OLI MERKITYSTÄ OMIIN RATKAISUIHIN KUNTAVAALEISSA: KOTIKUNNAN TA-
LOUS (%).

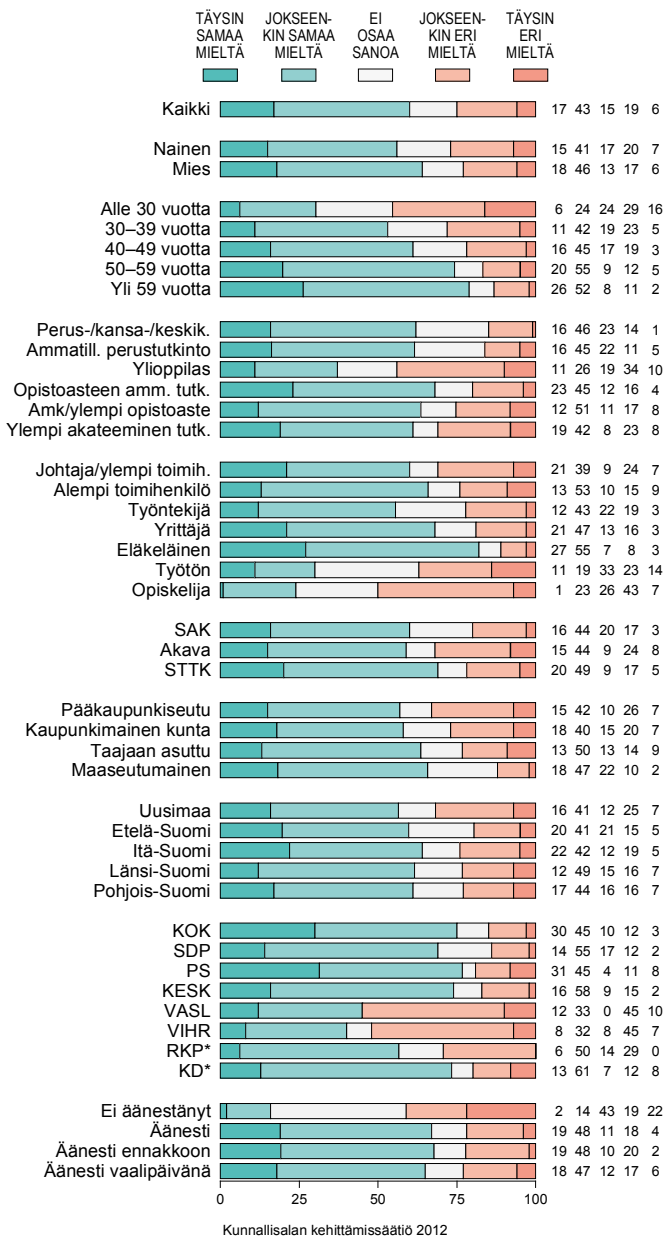
Kuvio 59. MISSÄ MÄÄRIN ERI ASIOILLA OLI MERKITYSTÄ OMIIN RATKAISUIHIN KUNTAVAALEISSA: VANHUSTEN HUOLTO (%)

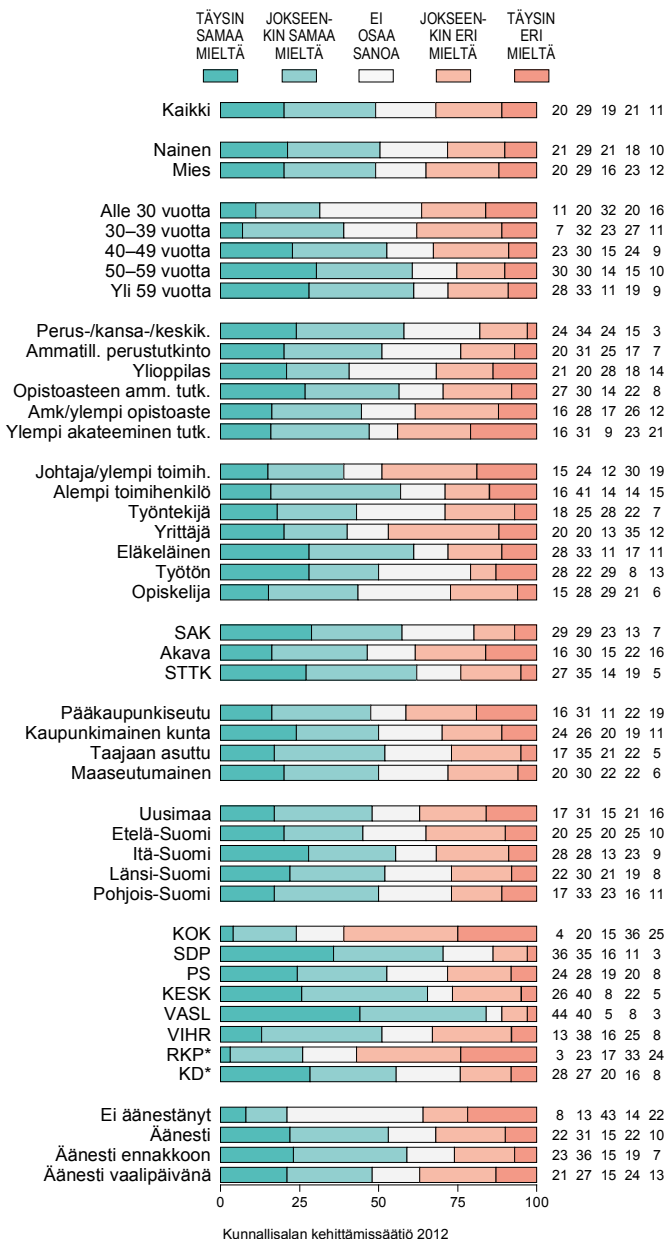
Kuvio 60. SUHTAUTUMINEN KUNTAVAALEISSA ÄÄNESTÄMISTÄ KOSKEVIIN VÄITTÄMIIN (osavertailu, %).

Kuvio 61. "RATKAISULLANI HALUSIN VAIKUTTA A ENNEN MUUTA SIIHEN, ETTÄ KUNNAN TALOUS SAATETTAISIIN KUNTOON" (%).

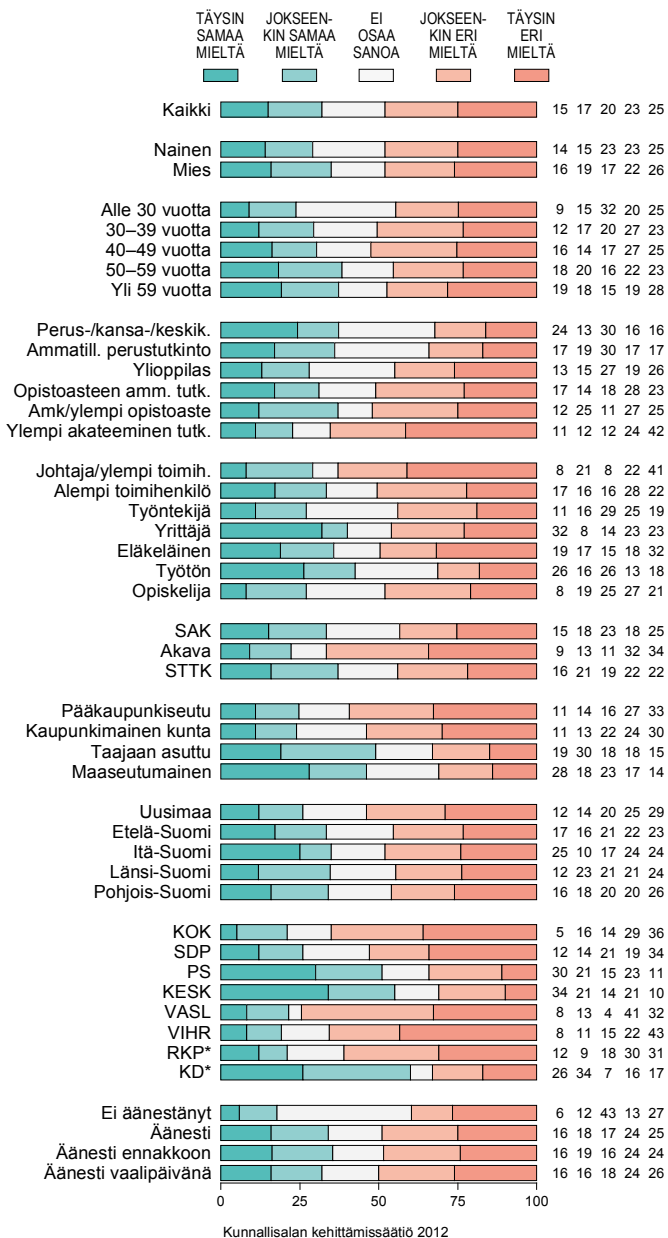

Kuvio 62. "RATKAISULLANI HALUSIN VAIKUTTAA SIIHEN, ETTÄ KUNTAPALVELUITA EI ENEMPÄÄ ULKOISTETTAISI YKSITYISTEN YRITYSTEN HOIDETTAVAKSI" (%).

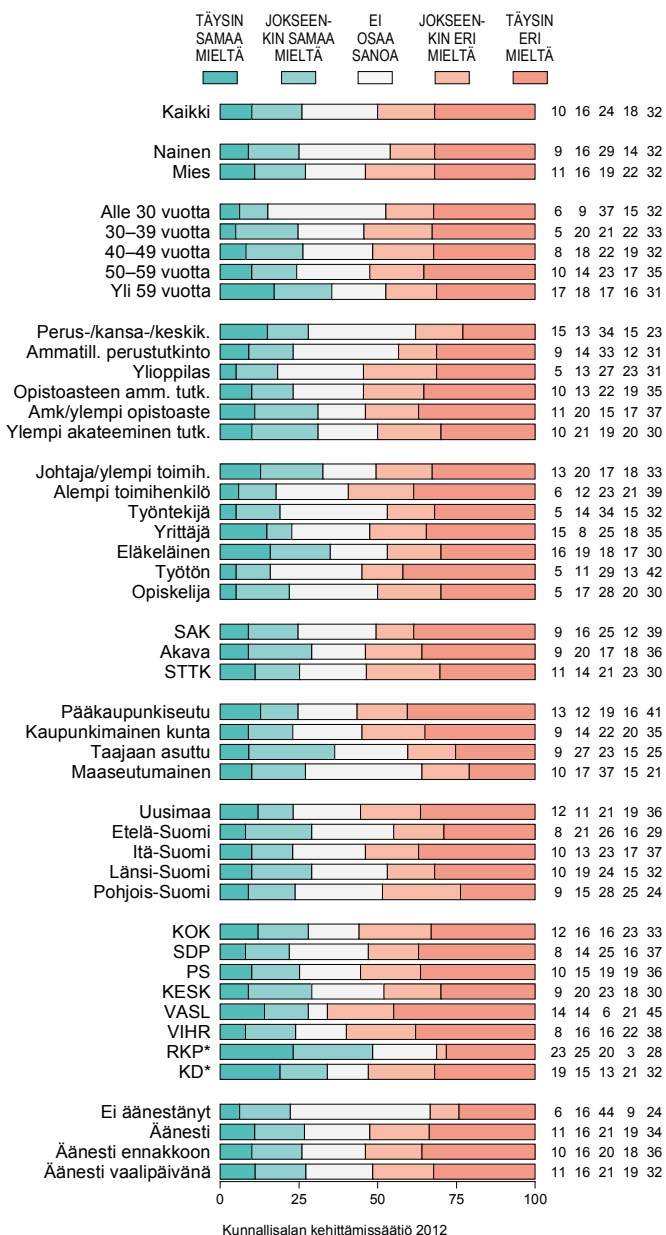
Kunnallissalan kehittämissäätiö 2012

Kuvio 63. "RATKAISULLANI HALUSIN VAIKUTTAA SIIHEN, ETTÄ KOTIKUNNASSANI EI TOTEUTETA KUNTALIITOSIA" (%).

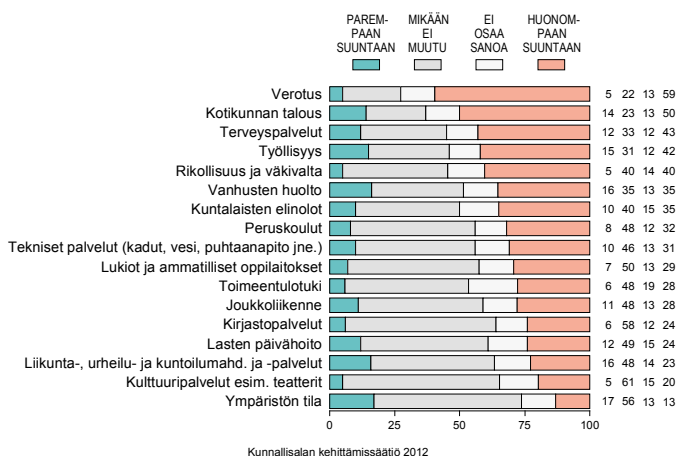

Kuvio 64.

"KUNTAVAALIT JA EDUSKUNTAVAALIT TULISI YHDISTÄÄ JA JÄRJESTÄÄ SAMANAIKAISESTI" (%)

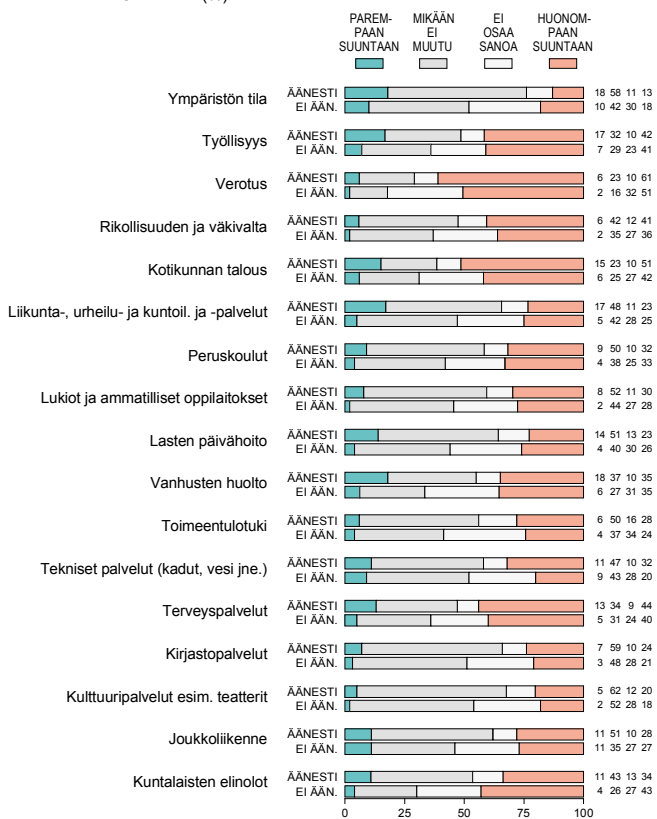

Kuvio 65. MITEN USKOO ASIOIDEN JA PALVELUIDEN KEHITTYVÄN KOTIKUNNASSAAN SEURAAVIEN NELJÄN VUODEN AIKANA (%).

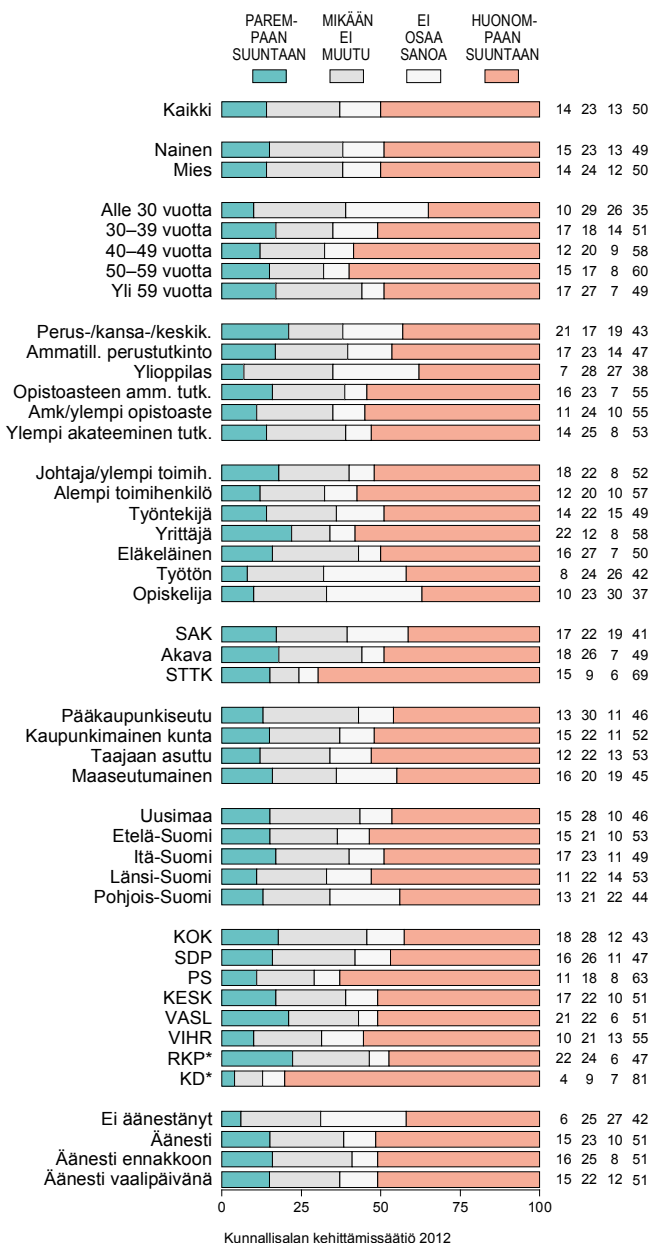
Kuvio 66.

MITEN USKOO ASIOIDEN JA PALVELUIDEN KEHITTYVÄN KOTIKUNNAN SAAN SEURAAVIEN NELJÄN VUODEN AIKANA: ÄÄNESTÄNEET vs. EI-ÄÄNESTÄNEET (%).

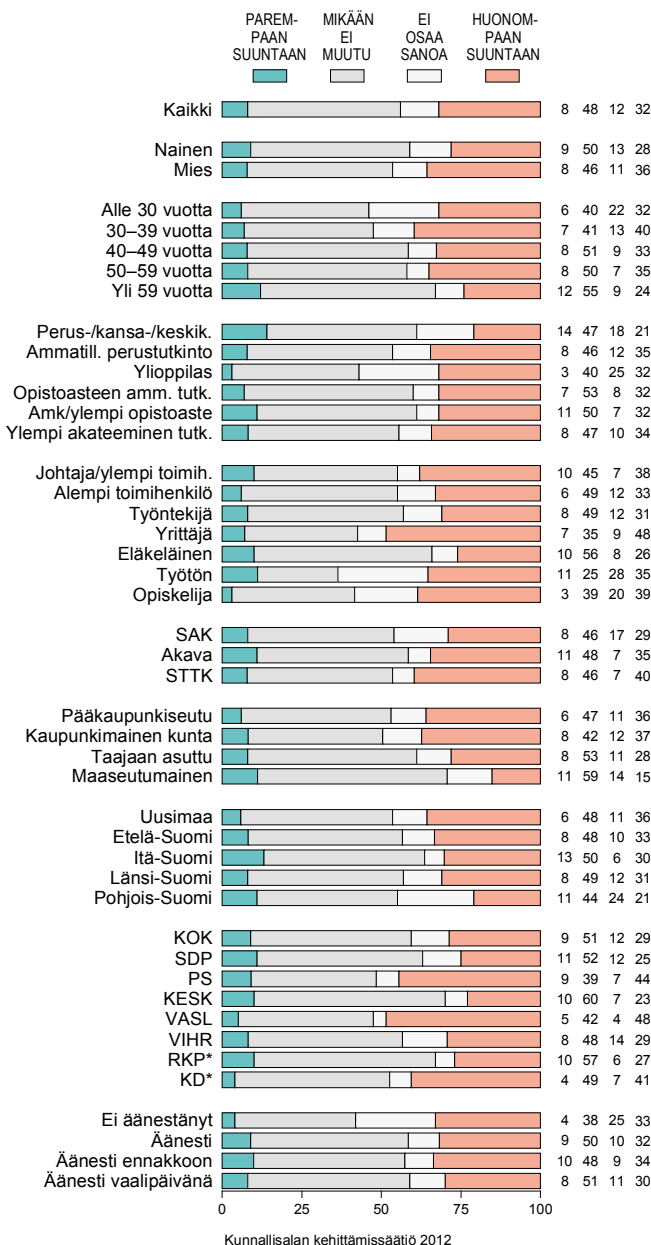

Kunnallissalan kehittämissäätiö 2012

**Kuvio 67. MITEN USKOO ASIOIDEN JA PALVELUIDEN KEHITT-
VÄN KOTIKUNNASSAAN: KOTIKUNNAN TALOUS (%).**

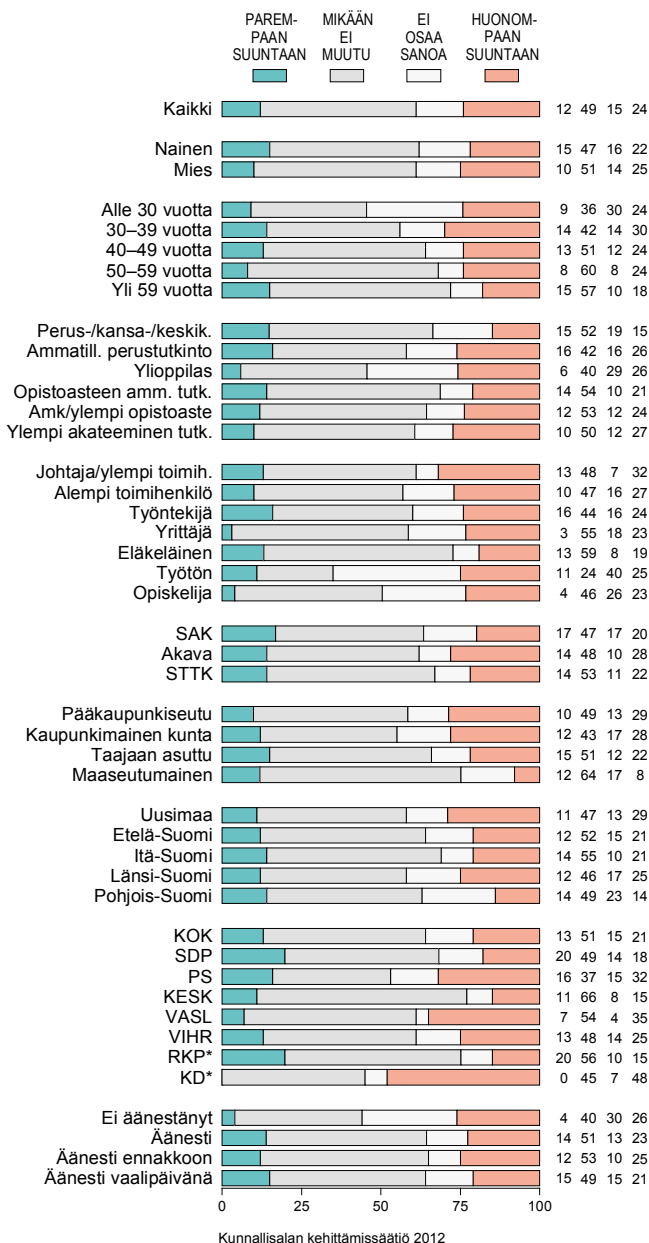

Kuvio 68. MITEN USKOO ASIOIDEN JA PALVELUIDEN KEHITT-
VÄN KOTIKUNNASSAAN: PERUSKOULUT (%).

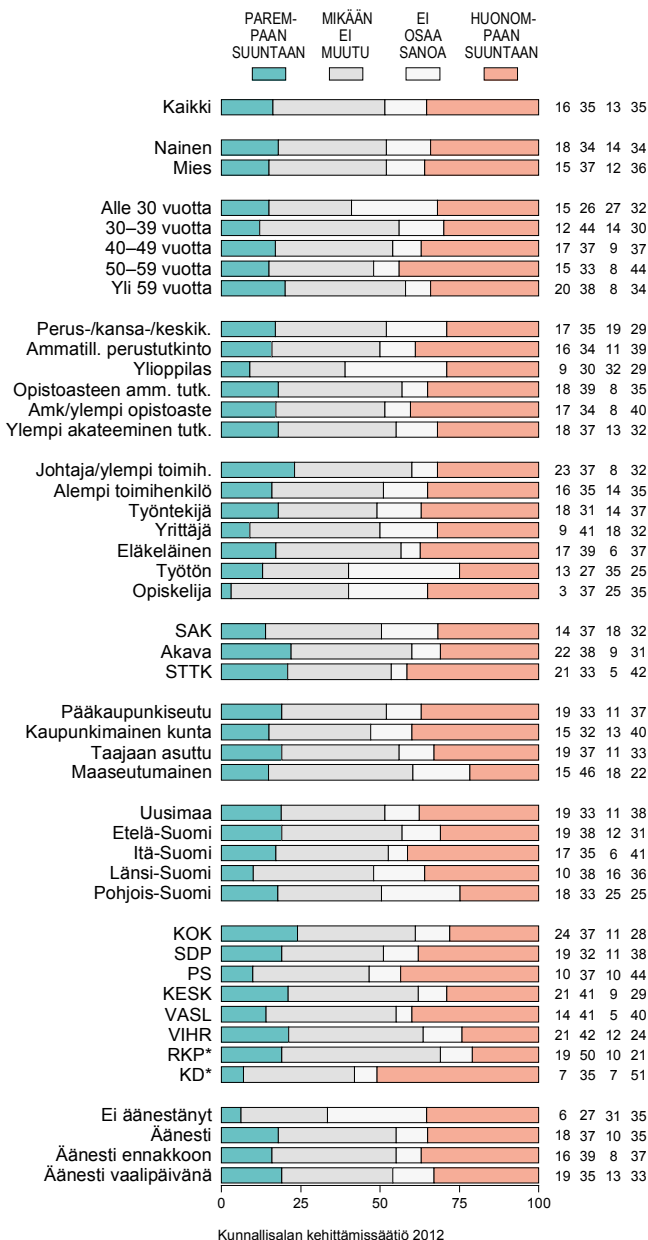

Kuvio 69.

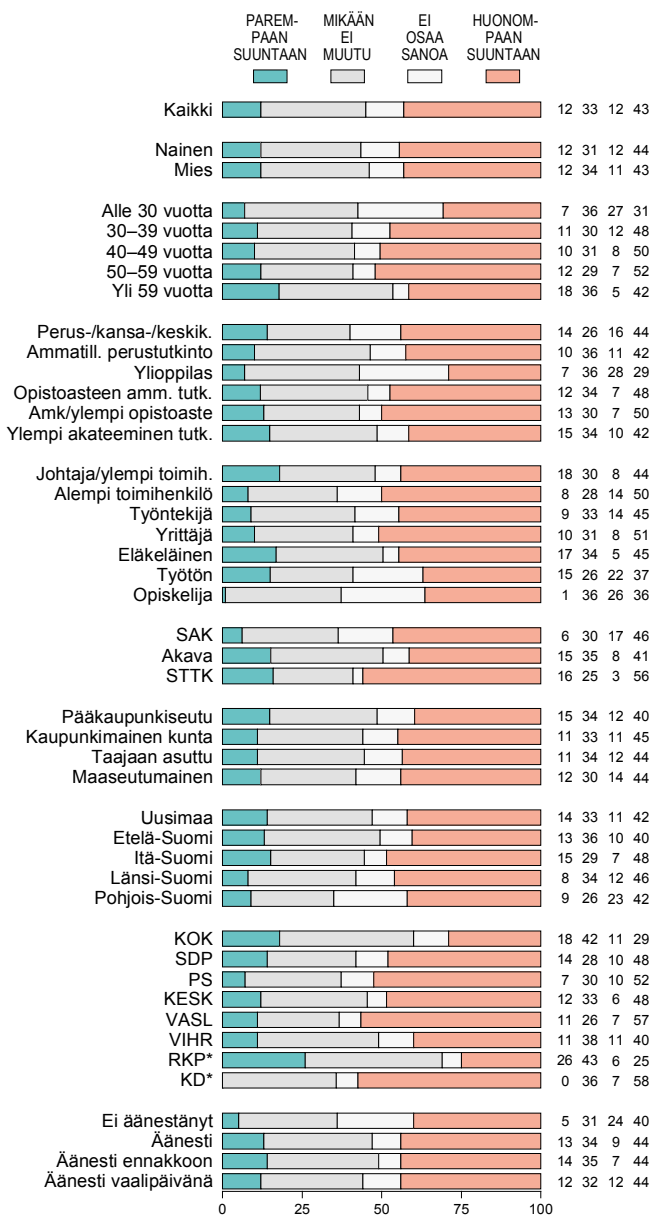
MITEN USKOO ASIOIDEN JA PALVELUIDEN KEHITYVÄN KOTIKUNNASSAAN: LASTEN PÄIVÄHOITO (%).

**Kuvio 70. MITEN USKOO ASIOIDEN JA PALVELUIDEN KEHITTÄ-
VÄN KOTIKUNNASSAAN: VANHUSTEN HUOLTO (%).**

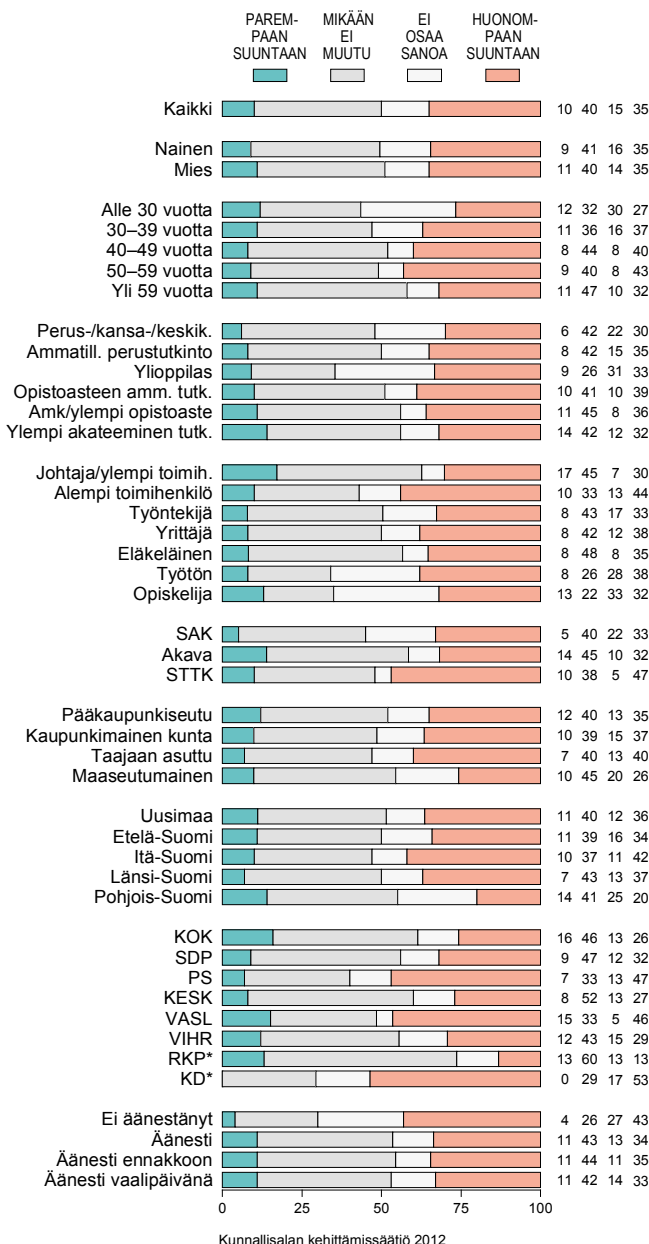

Kuvio 71. MITEN USKOO ASIOIDEN JA PALVELUIDEN KEHITYVÄN KOTIKUNNASSAAN: TERVEYSPALVELUT (%).

Kunnallissalan kehittämissäätiö 2012

Kuvio 72. MITEN USKOO ASIOIDEN JA PALVELUIDEN KEHITYVÄN KOTIKUNNASSAAN: KUNTALAISTEN ELIN- OLOT (%).

Polemia-sarjassa ovat ilmestyneet

- 1 KANSALAISMIELIPIDE JA KUNNAT
Ilmapuntari 1992
- 2 Erkki Mennola
IDEA KUNNASTA (1992)
- 3 Terho Pursiainen
KRIISIAJAN ETIIKKA (1993)
- 4 Työryhmä Kyösti Urponen (pj.), Raija Julkunen, Olli Kangas,
Jorma Sipilä, Asko Suikkanen ja Petri Kinnunen (siht.)
KASVUSTA VASTUUSEEN – sosiaalipolitiikan tulevaisuus
(1993)
- 5 KANSALAISMIELIPIDE JA KUNNAT
Ilmapuntari 1993
- 6 Pekka Ojala–Aulis Pöyhönen
LÄHEISYYSPERIAATE – hallinnon uusjako (1994)
- 7 KANSALAISMIELIPIDE JA KUNNAT
Ilmapuntari 1994
- 8 Jorma Hämäläinen–Veikko Teikari
HENKILÖSTÖPOLITIIKKA PAKKORATKAISUJEN EDESSÄ
(1995)
- 9 Terho Pursiainen
NOUSUKAUDEN ETIIKKA (1995)
- 10 Eero Ojanen
EIPÄJOKI
Fiktiivinen reportaasimatka mihin tahansa suomalaiseen kun-
taan (1995)
- 11 Heikki Koski
KANSALAINEN, KUNTA JA KANSALAISYHTEISKUNTA
(1995)
- 12 Seppo Niemelä
MUUTOSKIRJA
Rohkaisuksi murroksen maailmaan (1995)
- 13 KANSALAISMIELIPIDE JA KUNNAT
Ilmapuntari 1995
- 14 Lauri Hautamäki
MAASEUTU ELÄÄ (1995)

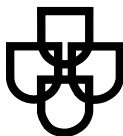
- 15 Juha Kuisma–Heikki Haavisto
KAUPUNKI JA MAASEUTU
– avoliitto vai susipari (1995)
- 16 Olli Pusa
ELÄKEPOMMIN VARJOSSA (1996)
- 17 Satu Apo–Jari Ehrnrooth
MILLAISIA OLEMME?
Puheenvuoroja suomalaisista mentaliteeteista (1996)
- 18 Eira Korpinen
OPETTAJUUTTA ETSIMÄSSÄ (1996)
- 19 Erkki Pystynen
LIITTOKUNTA (1996)
- 20 Martti Sinisalmi
TYÖLLISTÄMISTÄ VAI PALVELUA? (1996)
- 21 KANSALAISMIELIPIDE JA KUNNAT
Ilmapuntari 1996
- 22 Olli Mäenpää
KUNTIEN ITSEHALLINTO EU-SUOMESSA (1997)
- 23 Tuula-Liina Varis
KRISTALLIYÖ JOENSUUN KAUPUNGINTALON TORNISSA
(1997)
- 24 Terho Pursiainen
KUNNALLISTEN KÄYTÄNTÖJEN ETIIKKA
Yhteisöopin alkeet (1997)
- 25 Siv Sandberg–Krister Ståhlberg
KUNTALAISTEN KUNTA JA VALTIO (1997)
- 26 Pertti Hemánus
KUNNALLINEN TIEDOTTAMINEN JA JASKA JOKUNEN
Tutkittua tietoa ja tutkimattomia tulkintoja (1997)
- 27 KANSALAISMIELIPIDE JA KUNNAT
Ilmapuntari 1997
- 28 Esko Antola
UUSI EU? (1998)
- 29 Eero Ojanen
YHTEISKUNNAN ITSEPUOLUSTUS (1998)
- 30 Pertti Kettunen
ELINKEINOPOLITIIKAN TAITO (1998)

- 31 KANSALAISMIELIPIDE JA KUNNAT
Ilmapuntari 1998
- 32 Torsti Kivistö
JOUTILAISUUSYHTEISKUNTA (1998)
- 33 Erkki Mennola
IDEA MAAKUNNASTA (1999)
- 34 Jorma Hämäläinen
MINÄ KUNNANJOHTAJA (1999)
- 35 SINÄ KUNNANJOHTAJA (1999)
- 36 Juha Talvitie
KUNTA VAI MAAKUNTA?
Globalisaatio ja regionalismi (2000)
- 37 Juha Sihvola
YKSILÖNÄ YHTEISÖSSÄ
Näkökulmia paikallisuuteen, globalisaatioon ja hyvään elämään
(2000)
- 38 KANSALAISMIELIPIDE JA KUNNAT
Ilmapuntari 2000
- 39 Seppo Niemelä
TULISIELU
Verkostoajan aluekehittäjä (2000)
- 40 Kauko Heuru
ITSEHALLINNON AIKA (2001)
- 41 Heikki Eskelinen
ALUEPOLITIIKKA RAUTAHÄKISSÄ (2001)
- 42 Matti Wiberg
PALUU POLITIIKKAAN (2001)
- 43 KANSALAISMIELIPIDE JA KUNNAT
Ilmapuntari 2001
- 44 Ilkka Virtanen
YLIOPISTOJEN KOLMAS TEHTÄVÄ (2002)
- 45 Arvo Myllymäki
KUNTIEN KUJANJUOKSU (2002)
- 46 Risto Eräsaari
KUINKA TURVATON ON RIITTÄVÄN TURVALLINEN?
(2002)

- 47 KANSALAISMIELIPIDE JA KUNNAT
Ilmapuntari 2002
- 48 Pentti Arajärvi
PAREMMINVOINTIYHTEISKUNTA (2003)
- 49 Eero Uusitalo
MAASEUTU KANSAN VAI HALLINNON KÄSISSÄ? (2003)
- 50 Esko Juntunen
KUNNAN ELINKAARIHYPPY
– strateginen kehittäminen ja yhteistyö (2003)
- 51 Pekka Sauri
SUOMEN DEMOKRATISOIMINEN (2003)
- 52 Esko Aho
SATTUMA SUOSII VALMISTAUTUNUTTA (2003)
- 53 KANSALAISMIELIPIDE JA KUNNAT
Ilmapuntari 2003
- 54 Seppo Rainisto
KUNNASTA BRÄNDI? (2004)
- 55 KANSALAISMIELIPIDE JA KUNNAT
Ilmapuntari 2004
- 56 Markku Lehto
TAKAISIN TULEVAISUUTEEN
– valtion ja kuntien yhteinen taival (2005)
- 57 Tarmo Pukkila
IKÄVALLANKUMOUS (2005)
- 58 Matti Wiberg
VALTA KUNNASSA (2005)
- 59 Soili Keskinen
ALAISTAITO Luottamus, sitoutuminen ja sopimus (2005)
- 60 KANSALAISMIELIPIDE JA KUNNAT
Ilmapuntari 2005
- 61 Samuli Skurnik
OSUUSTOIMINNASTA OPPIA?
Kuntapalvelut uudessa talousmallissa (2006)
- 62 Markku Lehto
PELASTUSRENKAAN PAIKKAUS (2006)

- 63 Pasi Holm
VEROKIRJA (2006)
- 64 Matti Virén
KANSALAISEN KUNTAUUDISTUS (2006)
- 65 Markku Lehto
OI OMA KUNTANI (2006)
- 66 KANSALAISMIELIPIDE JA KUNNAT
Ilmapuntari 2006
- 67 Peter Ekholm
POLEMIA – AJATUSPAJAKO? (2007)
- 68 Aatos Hallipelto
PARAS TUOTTAKOON!
Hyvinvointipalvelujen tulevat markkinat (2008)
- 69 KANSALAISMIELIPIDE JA KUNNAT
Ilmapuntari 2008
- 70 KUNNON VALTUUTETUT?
Ilmapuntari 2008, osa 2
- 71 Sami Borg
HILJAA HYVÄ TULEE
Puheenvuoro äänestysprosentista ja vaaliaktiivisuudesta (2008)
- 72 Matti Wiberg
HALLITSEKO HALLITUS? (2009)
- 73 KANSALAISMIELIPIDE JA KUNNAT
Ilmapuntari 2009
- 74 Jussi-Pekka Alanen
HELSINKI
Kansakunnan pääkaupunki – ihmisten metropoli (2009)
- 75 Laura Berg–Mari K. Niemi
KENEN KUNTAVAALIT? (2009)
- 76 Esa Halme–Lauri Kuukasjärvi
UUSI KUNTA VAI KUNTALIITOS – KUNTALAISEN ITSE-
HALLINTO (2010)
- 77 Esko Kalevi Juntunen
SULJETUSTA AVOIMEEN – TALOUDEN GLOBAALIMYRS-
KY (2010)

- 78 Anne Luomala – Tuomo Puumala
BUDJETTI – JULKINEN SALAISUUS VAI SALAINEN JULKISUUS? (2010)
- 79 KANSALAISMIELIPIDE JA KUNNAT
Ilmapuntari 2010–2011 (2011)
- 80 Terho Pursiainen
MIELEKÄS ELÄMÄ, MIELEKÄS YHTEISKUNTA (2011)
- 81 Antti Mykkänen (toim.)
KUNTAKIRJA – UUDISTUSAJATUKSIA (2011)
- 82 KANSALAISMIELIPIDE JA KUNNAT
Ilmapuntari 2011–2012 (2012)
- 83 Antti Mykkänen (toim.)
KUNTAYHTYMÄ PELASTAA? (2012)
- 84 Ari Mölsä (toim.)
KUNTARAKENNEKIRJA (2012)
- 85 Timo Reina
KAHDEN TULEN VÄLISSÄ – ALUEHALLINNON TILA JA TULEVAISUUS? (2012)
- 86 Tarja Cronberg
ESTEJUOKSU LUOVAAN SUOMEEN (2012)
- 87 KANSALAISMIELIPIDE JA KUNNAT
Ilmapuntari 2012 (2013)

KAKS – Kunnallisan kehittämissäätiö rahoittaa kuntia palvelevaa tutkimus- ja kehittämistoimintaa. Tavoitteena on tukea ja parantaa kuntien ja niiden organisaatioiden toimintamahdollisuuksia.

Rahoitamme hankkeita ja tutkimuksia, joiden arvioimme olevan kuntien tulevaisuuden kannalta keskeisimpiä. Tuloksien tulee olla sovellettavissa käytäntöön. Rahoitettavilta hankkeilta edellytetään ennakkoluulotonta ja uutta uraa luovaa otetta.

Säätiöllä on *Polemiikki*-niminen asiakaslehti ja kaksi julkaisusarjaa:

Polemia-sarja, jossa käsitellään kunnille tärkeitä strategisia kysymyksiä ajattelua herättävällä tavalla.

Tutkimusjulkaisut-sarja, jossa julkaistaan osa säätiön rahoittamista tutkimuksista. Pääosa säätiön rahoittamista tutkimuksista julkaistaan tekijätahon omissa julkaisusarjoissa.

Toimintamme ja julkaisumme esitellään tarkasti kotisivuillamme www.kaks.fi.

Vuonna 1990 perustettu itsenäinen säätiö rahoittaa toimintansa sijoitustuotoilla.

Osoite Fredrikinkatu 61 A
00100 Helsinki

Asiamies Antti Mykkänen, antti.mykkanen@kaks.fi,
p. 0400 570 087

Tutkimusasiamies Veli Pelkonen, veli.pelkonen@kaks.fi,
p. 0400 815 527

Taloudenhoitaja Anja Kirves, anja.kirves@kaks.fi,
p. 0400 722 682

Tutustu kotisivuihimme (www.kaks.fi)!

Kansalaismielipide ja kunnat

Mitkä kunnalliset palvelut ovat tärkeitä? Kenelle järjestämisvastuun tulisi kuulua: kunnalle, maakunnalle vai valtiolle? Miten ja kenen palvelut pitäisi tuottaa? Millainen on ihannevaltuutettu? Miten vaalikampanja puri kansalaisiin?

Kunnallisan kehittämissäätiön järjestyksessä 21. kyselytutkimukseen perustuva raportti *Kansalaismielipide ja kunnat – Ilmapuntari 2012* kiteyttää kansalaisten näkemyksiä tulevista haasteista. Tutkimuksen on säätiön toimeksiannosta tehnyt TNS Gallup Oy.

kaks.fi
KUNNALLISALAN
KEHITTÄMISSÄÄTIÖ

9 789525 801651

Julkaisutiedot
ISBN 978-952-5801-65-1
ISSN 1235-6964